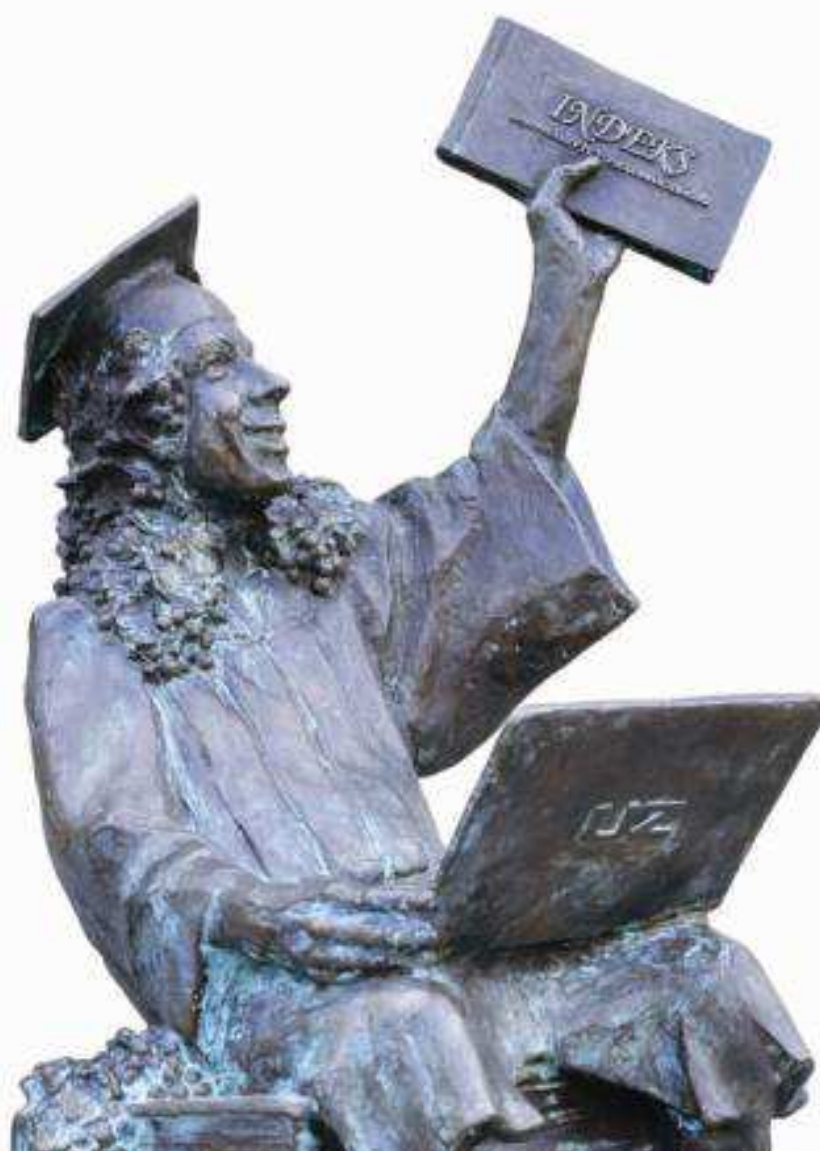

Wizerunek Uniwersytetu Zielonogórskiego,
ocena efektów kształcenia
oraz własnej aktywności ekonomicznej
w przekonaniach absolwentów.

Edycja 2016

dr hab. Jerzy Leszkowicz-Baczyński, prof. UZ
dr Dorota Szaban (opracowanie statystyczne)

Spis treści

Część 1. Założenia badania i opis próby	3
1. Cele badania	3
2. Uwagi metodologiczne	4
1.1. Gromadzenie materiału.....	4
2. Opis badanej próby	6
2.1. Kierunki studiów	6
2.2. Wydziały UZ.....	8
2.3. Płeć	9
2.4. Miejsce zamieszkania	9
2.5. Rodzaj ukończonych studiów	10
3. Motywy wyboru kierunku studiów	11
4. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	14
5. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu.....	17
6. Uogólniona ocena własnych studiów	21
7. Ocena parametrów procesu kształcenia	25
8. Aktywność studentów	32
9. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ	38
10. Rodzaje aktywności ekonomicznej.....	42
11. Kryteria decydujące o zatrudnieniu.....	56
12. Pierwsza praca.....	63
13. Sektor zatrudnienia	70
14. Źródła informacji o pracodawcach	75
15. Ciągłość zatrudnienia.....	76
16. Lokalizacja zatrudnienia	79
17. Dochody z pracy	83
18. Bezrobocie absolwentów	86
Podsumowanie	89

Część 1. Założenia badania i opis próby¹

1. Cele badania

Funkcjonowanie uniwersytetu opiera się na regulacjach prawnych. Główną podstawą jest ustawa prawo o szkolnictwie wyższym² z późniejszymi zmianami. Uzupełniana jest ona regulacjami tworzonymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w postaci rozporządzeń. Abstrahując od formalnoprawnych kryteriów ważne jest poznanie realnych efektów kształcenia specjalistów w zakresie wyznaczonym kierunkami i specjalnościami studiów oferowanych przez uniwersytet.

W takim kontekście cele badania odnosić się będą do ocen i przekonań absolwentów UZ i określone zostały dwójako. Pierwszym jest poznanie poziomu ich satysfakcji odniesionego do zróżnicowanych aspektów studiowania. Główną kwestią jest **ustalenie poziomu satysfakcji z podjętej decyzji o wyborze UZ** jako uczelni, w obrębie której realizowane będą studia, ocenianej po ich zakończeniu. Ocenie podlegały szczegółowe aspekty studiowania, omówione w tekście. Drugi cel polegał na dotarciu do wybranych **wskaźników aktualnej sytuacji zawodowej badanych osób**.

Podstawowymi wymiarami analizy była aktywność zawodowa, forma zatrudnienia, sektor zatrudnienia, związek pomiędzy wykonywaną pracą a zdobytymi dzięki studiom kwalifikacjami. Uzupełnieniem tych informacji są dane dotyczące osób sygnalizujących problemy z uzyskaniem zatrudnienia: aktualnie bądź w czasie pomiędzy ukończeniem studiów a czasem realizacji badania. Uzyskane informacje, jakkolwiek opierają się na subiektywnych przekonaniach badanych osób, stanowią jednak ważne uzupełnienie oficjalnej dokumentacji UZ, która obejmuje wyznaczony tokiem studiów proces kształcenia i nie odnosi się do startu zawodowego i kariery zawodowej. Tymczasem aktywność ekonomiczna absolwentów stanowi główne kryterium wyznaczające ocenę szeroko pojętej

¹ Pierwsza część raportu, opisująca założenia badania, zaprezentowana została w niezmienionej postaci, bowiem zarówno założenia, narzędzie badawcze, ani sposób analizy nie uległy modyfikacjom. Aktualizacji uległy natomiast zamieszczone w niej informacje o czasie realizacji i dane liczbowe.

² Dz.U. z 2012 poz. 572 • Brzmienie od 1 maja 2014

efektywności działania UZ, służące jego dalszej promocji i będące podstawą modyfikacji zarówno programów kształcenia, jak tworzenia nowych kierunków i specjalności studiów.

2. Uwagi metodologiczne

Podstawę konceptualizacji badań stanowiły założenia metodologiczne przyjęte podczas realizacji pierwszej edycji (2013). Chodzi tu zarówno o ustalenie celów badania, zmiennych, sposobu gromadzenia danych, doboru osób badanych, jak wreszcie sposobu analizy wypowiedzi. W oparciu o uwagi odbiorców raportu badawczego na podstawie pierwszej edycji uznano, że przyjęty zakres analizy jest wystarczający, w efekcie czego do gromadzenia danych posłużono się narzędziem badawczym wykorzystanym w pierwszej edycji badania.

1.1. Gromadzenie materiału

Materiał do badań uzyskano poprzez ankietę elektroniczną, która wraz z listem opisującym intencję badania i prośbą o uczestnictwo rozesłana została na adresy elektroniczne absolwentów UZ współtworzących rocznik 2012. Ta cezura czasowa wyznacza dla niektórych pytań ankiety pierwszy kwartał 2013 roku jako czas sześciu miesięcy po ukończeniu studiów. Specyfika badań za pomocą kanałów elektronicznych zapewnia z jednej strony łatwość i szybkość przesyłania narzędzi oraz minimalizację kosztów, z drugiej jednak cechuje ją ograniczona efektywność, czyli niewielki (w porównaniu do tradycyjnie realizowanych badań) odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Niniejsze badanie nie było wyjątkiem w tej kwestii. Dlatego konieczne było ponawianie prośb do absolwentów o uczestnictwo w badaniu, co wydłużyło okres gromadzenia materiału empirycznego. Czas gromadzenia ankiet zawiera się między czwartym kwartałem 2015 roku a końcem pierwszego kwartału 2016 roku. Po ostatecznej weryfikacji uzyskanych materiałów do analizy zakwalifikowanych zostało 570 kompletnie wypełnionych ankiet. Liczba niepełnie wypełnionych ankiet wyniosła 546. Tym samym odsetek uzyskanych, zakwalifikowanych do analizy zwrotów wyniósł 51,4%. Procedura realizacji części empirycznej badania, jak i analiza wyników spełniają wymogi ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (z późniejszymi poprawkami)³.

1.1.1. Reprezentatywność próby

Kwestia reprezentatywności próby stanowi podstawę oceny wiarygodności prowadzonej analizy. Sytuacja optymalna łączy się z doбором losowym (probabilistycznym), który zakłada jednakową szansę losowego trafienia każdego z elementów do próby z badanej populacji. W badaniach społecznych, gdzie badanymi elementami są ludzie, badacz nie zawsze ma komfort posłużenia się procedurą losową, wymaga ona bowiem w sytuacji kolejnych odmów uczestnictwa w badaniu dysponowaniem próbą o znacznych rozmiarach. Rozwiązaniem stosowanym w badaniach za pomocą rozsyłanej poprzez Internet ankiety elektronicznej jest dobór nielosowy (nieprobabilistyczny) zakładający uwzględnienie wszystkich przesłanych zwrotnie ankiet, po ich merytorycznej akceptacji. Przyjmuje się wówczas założenie, że ich

³ Dz.U. 1997 nr 133 poz. 883

realizatorzy są w „naturalny” sposób zróżnicowani społecznie ze względu na podstawowe cechy. W przypadku niniejszej analizy były to: płeć, wiek (w zakresie ograniczonym przyjęta koncepcją doboru), miejsce zamieszkania, rodzaj i typ studiów. Wspólnymi dla wszystkich uwzględnionych w badaniu osób były dwa kryteria: ukończenie studiów na UZ oraz dysponowanie adresem poczty elektronicznej. Założono, że społeczne cechy osób biorących udział w badaniu odzwierciedlają społeczny profil ogółu absolwentów UZ. Jedynym założonym przez realizatora badania ograniczeniem była „hipoteza sukcesu” głosząca, że zbiór uczestników badania może być w pewnym stopniu nadreprezentowany przez te jednostki, które odniosły sukces zawodowy, tym samym chętniej mówiące o własnych osiągnięciach i spostrzeżeniach, przy jednoczesnej niedoreprezentacji tych osób, które mają niekorzystne doświadczenia, zwłaszcza związane z własną aktywnością zawodową. Ogólny obraz uzyskanych wyników zdaje się nie potwierdzać jednak takiego przypuszczenia, co sugeruje (choć nie dowodzi) wiarygodność danych i poprawność prezentowanych w raporcie wniosków. Mankamentem przyjętego doboru jest niewystarczająca liczebność ankiet pochodzących od absolwentów czterech, najmniej licznie reprezentowanych w próbie wydziałów UZ: Artystycznego (2,0%), Fizyki i Astronomii (0,3%), a ponadto Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (2,6%) oraz Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (2,5%). Ze względu na uzyskanie niewystarczającego do wnioskowania materiału (zbyt małą liczbę ankietowanych osób), wnioski dotyczące tych wydziałów nie były formułowane, choć stosowne dane zostały przedstawione w tabelach.

1.1.2. Analiza danych

Analiza danych zawartych w ankiecie miała charakter ilościowy. Przyjęto, że formułowanie opisowych odpowiedzi, stanowiących konsekwencję pytań otwartych wydłuża czas realizacji ankiety, komplikuje udzielanie odpowiedzi i tym samym może zniechęcać badane osoby do uczestnictwa w badaniu. W rezultacie pytania ankietowe miały charakter zamknięty, a udzielenie odpowiedzi polegało na zaznaczeniu odpowiedniego (zdaniem danej osoby) wariantu odpowiedzi, lub zespołów odpowiedzi.

Mimo ilościowego charakteru analizy dane uwzględniane w pytaniach miały charakter jakościowy. Tym samym, użyte do ich analizy skale były skalami nominalnymi, co przede wszystkim dotyczy zmiennych niezależnych takich jak: wydział, kierunek studiów, typ studiów. Ponadto uwzględniane zmienne zależne dotyczące ocen procesu studiowania, jak sytuacji na rynku pracy również miały nominalny (niekiedy porządkowy) charakter. W pytaniach nie pojawiły się skale interwałowe bądź ilorazowe. Biorąc pod uwagę charakter użytych skal w analizie nie było możliwe wykorzystanie analiz statystycznych, dokumentujących siłę powiązania zmiennych i istnienie zależności między badanymi cechami. Uwzględnione w poszczególnych zestawieniach dane poddane zostały interpretacji ukazującej najbardziej widoczne powiązania między cechami. Analiza uwzględnia ponadto dalszą weryfikację poczynionych wniosków poprzez odniesienie do kolejnych zmiennych, np. wpływ przynależności do wydziału na zmienną zależną, a następnie wpływ kierunku studiów na nią. Dzięki temu w zdecydowanej części opisów tabel uzyskano potwierdzenie

wnioskowania w omawianym zakresie. Pewnym ograniczeniem analizy danych była liczebność zakwalifikowanych do analizy ankiet, uniemożliwiająca dokonanie bardziej szczegółowych odniesień, np. poszczególnych kierunków studiów.

Ze względu na cele badania, sytuujące je w kategorii monografii instytucji i odnoszące się do efektywności kształcenia w ramach UZ, w raporcie pominięto analizę standardowych, typowych dla badań społecznych zmiennych niezależnych (takich jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rodzaj uzyskanego wykształcenia) oraz ich wpływu na analizowane kwestie. Było to skutkiem przyjętej konceptualizacji, bowiem celem badania nie była charakterystyka badanej populacji, lecz uzyskanie obrazu zróżnicowanych efektów, jakie są skutkiem istnienia UZ.

2. Opis badanej próby

W skład próby zaliczono osoby, które skorzystały z elektronicznej ankiety (1100), zróżnicowane ze względu na kierunek i typ studiów, rekrutujących się z dziesięciu wydziałów UZ. Podobnie jak w poprzednich edycjach, uznano, że kryterium kierunku studiów, ze względu na znaczne zróżnicowanie wymaga pewnego uporządkowania. W efekcie kierunki zostały pogrupowane w ogólniejsze kategorie, a uzyskany w ten sposób podział stanowił podstawę dalszych analiz.

2.1. Kierunki studiów

Trudno byłoby oceniać zróżnicowanie uzyskanych danych przyjmując jako zmienną kierunek studiów, bowiem uzyskane informacje pochodziły od absolwentów 35 kierunków, to jest o sześć więcej, niż w roku ubiegłym. W obecnej edycji raportu korekcie poddany został dotychczasowy podział kierunków studiów. Stanowi to efekt modyfikacji oferty kształcenia w obrębie Uniwersytetu Zielonogórskiego w celu zaproponowania kandydatom jak najbardziej atrakcyjnych rynkowo zawodów. Wdrażane dotychczas zmiany spowodowały konieczność nowej kategoryzacji kierunków które, podobnie jak we wcześniejszych edycjach rozmieszczono w obrębie czterech głównych grup.

Kierunki społeczne:

1. Ekonomia,
2. Socjologia,
3. Pedagogika,
4. Politologia,
5. Wychowanie fizyczne.⁴

Kierunki ścisłe i techniczne:

⁴ Dla absolwentów kierunku Wychowanie fizyczne ich jednostką macierzystą w okresie studiów był Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Z tego względu zaliczeni zostali do kierunków społecznych.

1. Matematyka,
2. Fizyka,
3. Mechanika i budowa maszyn,
4. Informatyka,
5. Informatyka i ekonometria,
6. Budownictwo,
7. Inżynieria środowiska,
8. Ochrona środowiska,
9. Edukacja techniczna i informatyczna,
10. Technologia drewna.

Kierunki artystyczne i humanistyczne:

1. Filozofia,
2. Filologia niemiecka,
3. Filologia angielska,
4. Filologia rosyjska,
5. Filologia polska,
6. Historia,
7. Edukacja Artystyczna w Zakresie Sztuk Plastycznych,
8. Edukacja Artystyczna w Zakresie Sztuki Muzycznej,
9. Jazz i muzyka estradowa,
10. Malarstwo,
11. Architektura wnętrz,
12. Grafika.

Uzupełnieniem wyżej przedstawionych, względnie homogenicznych grup jest czwarta kategoria, skupiająca kierunki studiów z różnych dziedzin nauki i tym samym korzystających z różnych metodologii. Kryterium jej utworzenia było zasadniczo inne, niż w wyżej wymienionych kategoriach, bowiem odwoływało się do strategii reagowania przez UZ na zapotrzebowanie kandydatów na rynku pracy i tym samym tworzenie kierunków, które poszukiwane są przez zainteresowanych. Co istotne, kierunki rynkowe rozmieszczone są w obrębie różnych wydziałów i tym samym klasyfikują się w obrębie różnych grup nauk: przyrodniczych, ekonomicznych, nauk o zarządzaniu, technicznych i medycznych. Pomimo więc braku obiektywnych podobieństw związanych ze wspólnym polem badawczym, istnieje tu jedno: „prorynkowa” racja przemawiająca za utworzeniem kierunku. Ten argument zdaje się odgrywać istotną rolę w ustaleniu, czy absolwenci z tej grupy łatwiej znajdują zatrudnienie a ich kariery zawodowe są stabilniejsze.

Kierunki nowe:

1. Inżynieria biomedyczna,
2. Bezpieczeństwo narodowe,
3. Zarządzanie,
4. Biologia,
5. Pielęgniarstwo,
6. Zarządzanie i inżynieria produkcji

Najbardziej liczną kategorię stanowią absolwenci rekrutujący się z kierunków społecznych (37,0%), w nieco mniejszym stopniu związani z kierunkami nowymi (28,1%). Kierunki ścisłe i techniczne reprezentuje co piąty z badanych absolwentów (20,7%). W najmniejszym stopniu reprezentowane są w analizie kierunki artystyczne i humanistyczne (14,1%).

Tabela 1. Częstość kierunków studiów w podziale kategorialnym

		N	%
Kategoria kierunków studiów	społeczne	411	37,0
	ściśle i techniczne	230	20,7
	nowe	312	28,1
	artystyczno- humanistyczne	157	14,1
	Ogółem	1110	100,0

2.2. Wydziały UZ

Wyróżnione kierunki studiów znajdują się w obrębie dziesięciu wydziałów Uniwersytetu Zielonogórskiego⁵. Podobnie jak w poprzednich edycjach, także aktualnie największy udział w badanym zbiorze mają absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, bowiem rekrutuje się z nich blisko co trzecia osoba (30,9%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania, reprezentowanego przez co piątego z wypowiedających się (19,4%). Trzeci co do liczebności w próbie okazał się Wydział Humanistyczny (17,9%).

Podział badanej próby uwzględniający przynależność wypowiedających się osób do wydziałów, w obrębie których realizowali studia, ujawnia znaczną dysproporcję liczebności. Podobnie, jak w poprzednich edycjach raportu, także w aktualnej zdecydowanie niewystarczająca liczebność ankiet wyklucza z analizy (i związanego z nią wnioskowania) wydziały: Artystyczny i Fizyki i Astronomii (udziały w próbie odpowiednio: 2,0 i 0,3%). W tegorocznej edycji dodatkowo wystąpił minimalny udział w populacji dwóch kolejnych wydziałów: Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (2,6%) oraz Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (2,5%), co również nie pozwala na formułowanie dotyczących ich wniosków.

⁵ Nazwy wydziałów oraz ich liczba odnoszą się do okresu studiów aktualnych absolwentów, tym samym nie w pełni odpowiadają aktualnej strukturze wydziałowej UZ.

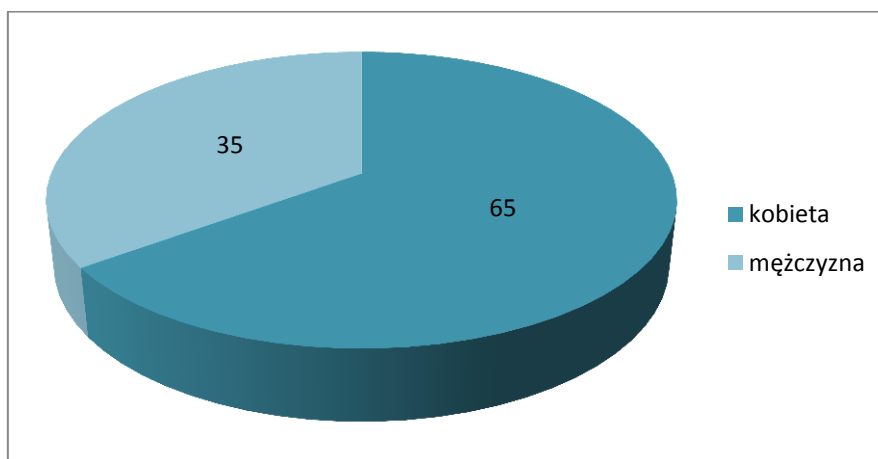
Tabela 2. Podział badanych ze względu na wydziały

		N	%
Nazwa wydziału	Wydział Artystyczny	22	2,0
	Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska	87	7,8
	Wydział Ekonomii i Zarządzania	215	19,4
	Wydział Fizyki i Astronomii	3	,3
	Wydział Humanistyczny	199	17,9
	Wydział Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki	29	2,6
	Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii	28	2,5
	Wydział Mechaniczny	116	10,5
	Wydział Nauk Biologicznych	68	6,1
	Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii	343	30,9
	Ogółem	1110	100,0

2.3. Płeć

Podobnie jak w poprzednich raportach, kryterium płci ujawnia zdecydowaną feminizację studentów Uniwersytetu, w konsekwencji jego absolwentów. Kobiety stanowią bowiem blisko dwie trzecie badanej populacji (65,0%).

Wykres 1. Płeć badanych

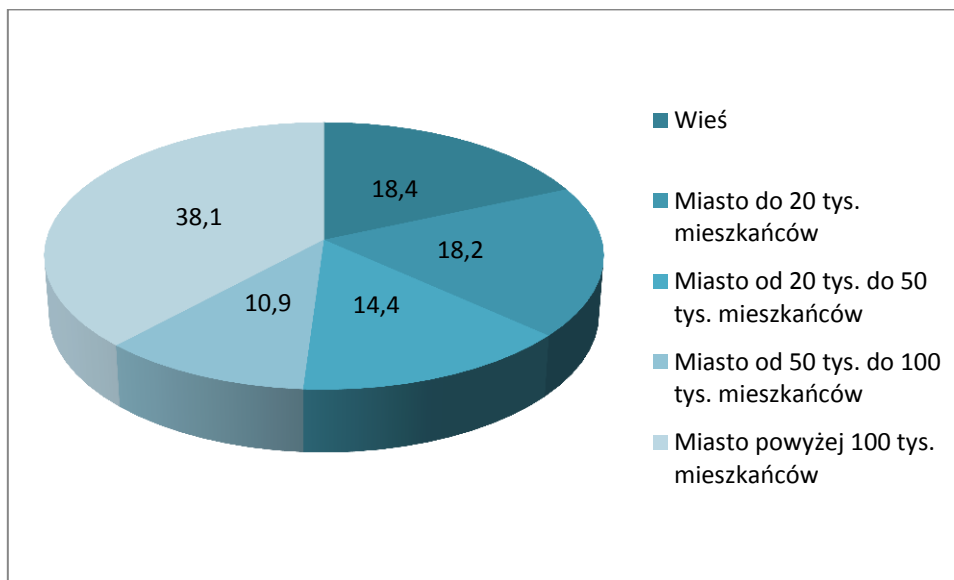

2.4. Miejsce zamieszkania

Pochodzenie środowiskowe absolwentów jest w dostrzegalny sposób zróżnicowane. Największa część z nich (38,1%) zalicza się do kategorii „Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców”, przy czym ze znacznym prawdopodobieństwem można zakładać, że są to

głównie mieszkańcy Zielonej Góry. Jednocześnie zbliżony odsetek dotyczy absolwentów zamieszkujących wsie (18,4%) oraz miasta małe (do 20 tys. mieszkańców). Także w tych przypadkach pozostałe, uzyskane informacje pozwalają wnioskować, że głównym obszarem rekrutacji studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego jest województwo lubuskie.

Wykres 2. Wielkość miejscowości zamieszkania

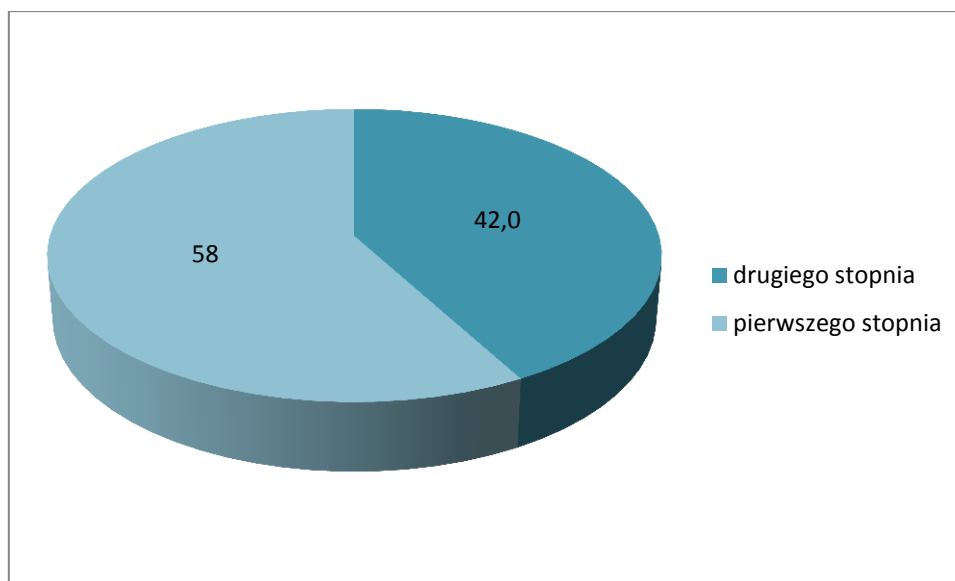

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury studentów Uniwersytetu, przeważającą część badanej populacji stanowią absolwenci studiów pierwszego stopnia (58,0%).

2.5. Rodzaj ukończonych studiów

Aktualna populacja absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego składa się w przeważającej części z absolwentów studiów pierwszego stopnia, stanowiących 58,0% badanej próby.

Wykres 3. Rodzaj ukończonych studiów

Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim

3. Motywy wyboru kierunku studiów

Motywy wyboru kierunku, którymi kierują się kandydaci na studia stanowią istotny element charakterystyki ich preferencji życiowych oraz w pewien sposób dokumentują ich dotychczasowe biografie. O swoistym pragmatyzmie kandydatów na studia świadczy to, że największą popularność uzyskał argument nieodległej lokalizacji uczelni wobec miejsca zamieszkania, na który wskazało 71,9% kandydatów. Zwłaszcza dla osób pracujących, także obciążonych obowiązkami rodzinnymi (zwłaszcza w kontekście liczbowej dominacji kobiet wśród studiujących), ten typ oczekiwania jest silnie uzasadniony. Potwierdzeniem istotnej roli pragmatyzmu jako podstawy wyboru uczelni jest także zbliżona popularność przekonania o łatwości dostania się na UZ, które zadeklarowało (71,6%).

Dla dominującej liczebnie części kandydatów na studia ważne były również motywacje o charakterze merytorycznym. W tym kontekście istotne jest, że 64,8% kandydatów na studia brało pod uwagę przede wszystkim możliwość zdobycia kwalifikacji zawodowych pozwalających na zdobycie pracy po ukończeniu studiów. Nieznacznie mniejszy odsetek akcentował interesującą ofertę kierunkową i przedmiotową oferowaną przez UZ (63,1%). W kontekście ciągłych starań o wysoką jakość procesu edukacyjnego warto podkreślić, że dla 62,3% argumentem wspomagającym wybór Uniwersytetu Zielonogórskiego jako miejsca studiów było przekonanie o korzystnych dla studentów zasadach i organizacji toku studiów.

Tabela 3. Motywy wyboru kierunku studiów

		N	%
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	383	64,8%
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	373	63,1%
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	355	60,1%
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	107	18,1%
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	368	62,3%
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	425	71,9%
	7 Łatwo było dostać się na UZ	423	71,6%
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	164	27,7%
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	85	14,4%
	10 Wybór UZ był przypadkowy	32	5,4%
Ogółem		2715	459,4%

Tabela 4. Motywy wyboru UZ a kierunki studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	146	85	103	49
		%	65,8%	69,7%	62,4%	59,8%
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	133	86	108	46
		%	59,9%	70,5%	65,5%	56,1%
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	N	130	77	102	46
		%	58,6%	63,1%	61,8%	56,1%
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	45	24	33	5
		%	20,3%	19,7%	20,0%	6,1%
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	142	77	110	39
		%	64,0%	63,1%	66,7%	47,6%
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	152	92	125	56
		%	68,5%	75,4%	75,8%	68,3%
	7 Łatwo było dostać się na UZ	N	163	84	115	61
		%	73,4%	68,9%	69,7%	74,4%
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	49	41	43	31
		%	22,1%	33,6%	26,1%	37,8%
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	31	18	19	17
		%	14,0%	14,8%	11,5%	20,7%
	10 Wybór UZ był przypadkowy	N	14	4	10	4
		%	6,3%	3,3%	6,1%	4,9%

Charakterystyka merytorycznych oczekiwań kandydatów na studia wobec Uniwersytetu Zielonogórskiego stanowi ważny parametr oceny postaw edukacyjnych jego studentów. Oczekiwania na zdobycie atrakcyjnych rynkowo kwalifikacji zawodowych cechowały (na etapie wyboru studiów) zwłaszcza absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (69,7%). Informacja ta nie zaskakuje, bowiem w świetle danych z poprzednich edycji raportu (także z dostępnych danych ogólnopolskich) wynika, że ta kategoria absolwentów ma najbardziej komfortową sytuację na rynku pracy. Oznacza to najwyższy poziom zgodności pomiędzy uzyskanymi kwalifikacjami a charakterem podjętej pracy. Tendencja ta dotyczy także pozostałych kategorii studiów. Bowiem wśród kandydatów na kierunki społeczne oczekiwanie takie przejawiało 65,8%, a wśród kandydatów na kierunki nowe 62,4%.

Drugie z merytorycznie zorientowanych oczekiwań, odnoszące się do interesującej oferty programowej UZ potwierdza dominację liczbową kandydatów na studia ścisłe i techniczne (70,5%). Na drugim miejscu pod względem popularności znaleźli się tutaj kandydaci na studia

nowe (65,5%). Wysoki wskaźnik tej kategorii nie dziwi jeśli przyjąć, że ta kategoria kierunków tworzona była w ramach uczelni głównie z myślą o najnowszych tendencjach („modach”) wyboru kierunku studiów, których istotną podstawą są oczekiwania korzystnego startu zawodowego po uzyskaniu dyplomu.

Jednocześnie oba powyższe kryteria cieszą się mniejszą popularnością wśród kandydatów na studia artystyczne i humanistyczne. Pozwala to wstępnie wnioskować, że zwłaszcza dla nich studiowanie stanowić może wartość samą w sobie, podczas gdy perspektywy pracy zawodowej w sytuacji podejmowania decyzji o wyborze kierunku studiów schodzą na plan dalszy i (być może) nie stanowią podstawowego kryterium wyboru.

Kryterium typu studiów (w podziale na studia pierwszego i drugiego stopnia) nie ujawnia wyraźnych różnic ilościowych pomiędzy oczekiwaniami kandydatów na studia, bowiem nie są one znaczne. Jednocześnie warto wskazać pewną tendencję: oczekiwania o charakterze merytorycznym (interesująca oferta kierunkowa i przedmiotowa, wysoki prestiż UZ na rynku edukacyjnym, wysoka ocena organizacji i toku studiów) podkreślane są w nieco większym stopniu przez osoby na studiach drugiego stopnia, podczas gdy kryteria „pragmatyczne”, do których zaliczono atrakcyjność ZG jako ośrodka miejskiego, bliskość miejsca zamieszkania i łatwość dostania się na UZ, podkreślane były nieco częściej przez kandydatów na studia pierwszego stopnia.

Tabela 5. Motywy wyboru UZ a rodzaj studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	220	163
		%	65,7%	63,7%
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	209	164
		%	62,4%	64,1%
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejsce studiowania i zamieszkania	N	210	145
		%	62,7%	56,6%
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	57	50
		%	17,0%	19,5%
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	207	161
		%	61,8%	62,9%
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	244	181
		%	72,8%	70,7%
	7 Łatwo było dostać się na UZ	N	256	167
		%	76,4%	65,2%
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	105	59
		%	31,3%	23,0%
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	55	30
		%	16,4%	11,7%
	10 Wybór UZ był przypadkowy	N	18	14
		%	5,4%	5,5%
Ogółem		N	335	256

4. Satysfakcja z kształcenia na UZ

Poziom satysfakcji z uzyskanego wykształcenia stanowi jeden z ważniejszych wskaźników jakości kształcenia każdej jednostki dydaktycznej. Jest więc istotne, że **mimo zróżnicowanej oferty instytucji edukacyjnych w kraju, jak i poza granicami, satysfakcję z wyboru uczelni zadeklarowało blisko dziewięć z dziesięciu absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego (87,0%). Satysfakcję z wyboru kierunku studiów potwierdza nieco mniejsza, choć i tak znaczna ilość wypowiadających się absolwentów (75,6%).** Jest prawdopodobne, że pozostała, jedna czwarta wypowiadających się podjęłaby inną decyzję, motywując ją powstawaniem nowo uruchamianych każdego roku kierunków studiów. Taka sama interpretacja wydaje się dotyczyć jednej trzeciej osób wypowiadających się na temat satysfakcji z wyboru specjalności studiów. Jest jednak ważne, że 70,7% ocenia dokonany wybór specjalności pozytywnie.

Tabela 6. Satysfakcja z kształcenia na UZ

		N	%
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	549	87,0%
	z wyboru: kierunku studiów	477	75,6%
	z wyboru: specjalności	446	70,7%
Ogółem		1472	233,3%

Uwagi odniesione wcześniej do kryterium satysfakcji z wyboru uczelni, kierunku i specjalności wyrażanej przez absolwentów UZ uszczegółowiono także o podział na wydziały, w obrębie których podjęli oni studia.

Pierwsza konkluzja dotyczy znacznego zróżnicowania satysfakcji z wyborów, mierzonych dla różnych jednostek uczelni. **Satysfakcja z wyboru uczelni dostrzegalna jest zwłaszcza wśród absolwentów wydziałów: Mechanicznego (89,2%), Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (88,8%), Humanistycznego (87,8%) oraz Ekonomii i Zarządzania (86,7%).** Zestawienie to dostarcza interesującego materiału w dyskusji nad szansami zatrudnienia absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych. Przekonania studentów o takim profilu kształcenia wskazują bowiem na wysoki poziom satysfakcji z wykształcenia, które według różnych źródeł nie zapewnia korzystnej lokalizacji na rynku pracy.

Uzasadniony w tej sytuacji jest wysoki **poziom satysfakcji z wyboru kierunku studiów, obserwowany wśród absolwentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (91,5%) oraz Wydziału Mechanicznego (83,8%).** Z kolei absolwenci Wydziału Humanistycznego i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii są usatysfakcjonowani wyborem kierunku studiów w dostrzegalnie mniejszym stopniu (odpowiednio: 72,2% i 71,4%).

Tabela 7. Satysfakcja z wyboru uczelni, wydziału i kierunku kształcenia w podziale na wydziały

			Wydział									
			WA	WBAIS	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WME	WM	WNB	WPPS
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	N	8	36	91	0	101	16	11	66	37	183
		%	72,7	76,6	86,7	0,0	87,8	100,0	84,6	89,2	86,0	88,8
	z wyboru: kierunku	N	10	43	74	1	83	14	13	62	30	147
		%	90,9	91,5	70,5	100,0	72,2	87,5	100,0	83,8	69,8	71,4
	z wyboru: specjalności	N	8	36	71	1	76	12	13	57	28	144
		%	72,7	76,6	67,6	100,0	66,1	75,0	100,0	77,0	65,1	69,9
Ogółem		N	11	47	105	1	115	16	13	74	43	206

Dane opisujące poziom satysfakcji absolwentów z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności warto sprawdzić odnosząc je do pogrupowanych kierunków studiów. W uzyskanym zestawieniu nie udaje się jednak uchwycić wyraźnych tendencji, bowiem dane dotyczące wyboru uczelni cechuje niewielki poziom zróżnicowania, zawierający się w przedziale 84,8% (kierunki ścisłe i techniczne) a 88,9% (kierunki nowe).

Poziom satysfakcji z wyboru kierunku studiów ujawnia wniosek sformułowany wcześniej: satysfakcja taka cechuje zwłaszcza absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (87,2%). Dla pozostałych trzech grup kierunków wskaźnik ten jest niższy i dotyczy mniej, niż trzech czwartych badanej populacji. Także satysfakcja z wyboru specjalności jest najbardziej rozpowszechniona wśród absolwentów kierunków ścisłych i technicznych.

Tabela 8. Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności w podziale na kierunki studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Satysfakcja	Z wyboru: uczelni	N	213	106	152	78
		%	87,3%	84,8%	88,9%	85,7%
	Z wyboru: kierunku studiów	N	175	109	125	68
		%	71,7%	87,2%	73,1%	74,7%
	Z wyboru: Specjalności	N	170	94	122	60
		%	69,7%	75,2%	71,3%	65,9%

Satysfakcja z wyboru uczelni oceniana w odniesieniu do podziału na studia pierwszego i drugiego stopnia wskazuje na wyraźnie zbliżone wartości procentowe obu kategorii, oscylujące wokół wartości 87,0%. Trudno tym samym stwierdzić oddziaływanie typu studiów jako zmiennej różnicującej ten rodzaj satysfakcji. Z kolei satysfakcja z wyboru kierunku cechuje w nieco wyższym stopniu studentów studiów drugiego stopnia (78,8%) nad studentami studiów pierwszego stopnia (73,3%). Ta sama tendencja dotyczy satysfakcji z wyboru specjalności (odpowiednio: 72,7% i 69,2%).

Tabela 9. Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności w podziale na typy studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	N	320	229
		%	87,2	86,7
	z wyboru: kierunku	N	269	208
		%	73,3	78,8
	z wyboru: specjalności	N	254	192
		%	69,2	72,7
Ogółem		N	367	264

5. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Zbliżonych treściowo danych dostarcza kolejne zestawienie, odnoszące się do ocen podjętych, własnych wyborów dokonanych z perspektywy czasu (po ukończeniu studiów). Blisko połowa wypowiedzających się absolwentów jest przekonana o całkowitej słuszności swego wyboru, deklarując że aktualnie wybraliby tę samą uczelnię i ten sam kierunek studiów (45,1%). Z kolei retrospektywne myślenie zakładające wybór Uniwersytetu Zielonogórskiego, zakładające zmianę kierunku studiów dotyczy dalszej jednej czwartej wypowiedzających się (24,7%). Połączenie obu wskaźników informuje o wysokiej ocenie uczelni jako miejsca studiów: dokonany wybór potwierdziłoby obecnie blisko siedmiu na dziesięciu wypowiedzających się (69,8%).

Pozostałe wskazania cechuje znacznie mniejsza popularność, bowiem wybór tego samego kierunku na innej uczelni zadeklarowała mniej, niż co siódma osoba (12,4%), a niewiele wyższy odsetek dotyczył osób całkowicie zmieniających swe plany kształcenia na poziomie wyższym (14,6%). O wysokiej randze posiadania dyplomu uczelni świadczy zdecydowanie nieliczna populacja osób deklarujących, że nie podjęłyby w ogóle studiów (3,1%).

Tabela 10. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

		N	%
Wybór studiów z perspektywy czasu	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	259	45,1
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	142	24,7
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	71	12,4
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	84	14,6
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjęłabym studiów	18	3,1
Ogółem		574	100%

Powyższe dane warto uszczegółowić odnosząc je do podziału badanej populacji na wydziały Uniwersytetu. Pełna akceptacja, polegająca na ponownym wyborze zarówno UZ, jak i kierunku studiów, cechuje zwłaszcza absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (48,0%), Wydziału Mechanicznego (54,5%), Wydziału Humanistycznego (44,0%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (42,6%). Wśród wymienionych czterech jednostek dwie reprezentują profil politechniczny, natomiast dwie kolejne społeczno-humanistyczny.

Nieco niższa akceptacja dokonanego wyboru, polegająca na ponownym podjęciu studiów w obrębie Uniwersytetu Zielonogórskiego, lecz na innym kierunku studiów, typowa jest z kolei dla Wydziału Ekonomii i Zarządzania, na którym zadeklarował ją blisko co trzeci z absolwentów (29,9%), Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (29,1%) oraz Wydziale Humanistycznym (27,0%). Wspomniano już, że deklarowane w badaniu decyzje o hipotetycznej zmianie kierunku studiów motywowane być mogą nie tyle brakiem dotychczasowej satysfakcji z podjętego wyboru, co zmieniająca się, uwspółcześnioną ofertą uczelni.

Tabela 11. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIS	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WME	WM	WNB	WPPS
Gdyby można było cofnąć czas, to wybrać(a)by Pan(i)?	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	5	20	38	1	44	10	9	36	12	84
		%	41,7	42,6	35,5	100	44,0	71,4	69,2	54,5	30,8	48,0
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	2	7	32	0	27	2	0	12	9	51
		%	16,7	14,9	29,9	0,0	27,0	14,3	0,0	18,2	23,1	29,1
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	4	11	12	0	9	2	3	11	8	11
		%	33,3	23,4	11,2	0,0	9,0	14,3	23,1	16,7	20,5	6,3
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	0	6	20	0	17	0	0	5	9	27
		%	0,0	12,8	18,7	0,0	17,0	0,0	0,0	7,6	23,1	15,4
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjąłabym studiów	N	1	3	5	0	3	0	1	2	1	2
		%	8,3	6,4	4,7	0,0	3,0	0,0	7,7	3,0	2,6	1,1

Przedstawione dane wskazują na wyraźne zróżnicowanie przekonań studentów w rezultacie ich przynależności do wydziałów uczelni, bowiem wysoki poziom satysfakcji ze studiów cechował zarówno absolwentów studiów o profilu politechnicznym, jak i humanistyczno-społecznym. Warto w tej sytuacji sięgnąć po zastosowany w raporcie podział na cztery grupy kierunków studiów. Uzyskane dane potwierdzają wcześniejszy wniosek o generalnej akceptacji decyzji o podjęciu studiów na UZ na zróżnicowanych rodzajach studiów. Opcja „ponowny wybór tej samej uczelni i kierunku studiów” dotyczy z jednej strony połowy absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (50,4%), z drugiej absolwentów kierunków artystyczno-humanistycznych (49,4%). Jednocześnie opcja ta dotyczy mniej, niż połowy (43,8%) absolwentów kierunków nowych, stanowiących odpowiedź na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy.

Dalsze wnioskowanie pozwala na przynajmniej częściową interpretację uzyskanych danych. Brak satysfakcji z wyboru kierunku studiów (przy jednoczesnej akceptacji wyboru uczelni) cechuje bowiem głównie absolwentów kierunków społecznych (31,9%), a w nieco mniejszym stopniu absolwentów kierunków nowych (23,1%), choć dla tej kategorii uzyskany wynik uznać należy za generalnie korzystny. Jednocześnie warto przypomnieć konkluzję z poprzednich edycji raportu, wskazujących, że kierunki nowe (wcześniej określone jako

„rynkowe”) mimo pokładanych nadziei, nie gwarantowały wszystkim absolwentom pracy zgodnej z uzyskanym wykształceniem.

Tabela 12. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a kierunek studiów

			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Satysfakcja	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	90	60	70	39
		%	41,7%	50,4%	43,8%	49,4%
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	69	21	37	15
		%	31,9%	17,6%	23,1%	19,0%
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	17	21	21	12
		%	7,9%	17,6%	13,1%	15,2%
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	37	11	25	11
		%	17,1%	9,2%	15,6%	13,9%
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjęłabym studiów	N	3	6	7	2
		%	1,4%	5,0%	4,4%	2,5%

Retrospektywną ocenę decyzji o studiowaniu na Uniwersytecie Zielonogórskim poddano analizie uwzględniając podział na studia pierwszego i drugiego stopnia. Uzyskane wyniki nie ujawniają wpływu na zróżnicowanie przekonań badanych osób. Korzystna jest jednak tendencja niewielkiego wzrostu odsetka osób zdecydowanie zadowolonych z wyboru zarówno uczelni, jak i podjętego kierunku studiów na studiach drugiego stopnia (46,4%) w porównaniu do analogicznej oceny osób będących absolwentami studiów pierwszego stopnia (44,2%). W pozostałych wariantach nie pojawiło się zróżnicowanie odsetków przekonań umożliwiające interpretację różnic.

Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Gdyby można było cofnąć czas, to wybrał(a)by Pan(i):	Tę sama uczelnię i kierunek studiów	N	144	115
		%	44,2%	46,4%
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	82	60
		%	25,2%	24,2%
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	41	30
		%	12,6%	12,1%
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	48	36
		%	14,7%	14,5%
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjęłabym studiów	N	11	7
		%	3,4%	2,8%
Ogółem		N	326	248

6. Uogólniona ocena własnych studiów

Podjęcie pracy zawodowej przez absolwentów stanowi punkt odniesienia dla oceny studiów, które ukończyli absolwenci uczelni. Uzyskany obraz przekonań na ten temat zawiera zarówno korzystne, jak i pejoratywne aspekty. Omawiając poglądy absolwentów warto pamiętać o zasadniczych trudnościach, jakie napotyka ogół ludzi młodych na krajowym rynku pracy, w tym zwłaszcza problemach ze znalezieniem pierwszej pracy.

Wskaźnikiem trudności dotyczących satysfakcjonującego zatrudnienia jest informacja, że tylko dla 40,5% wypowiadających się studia były niezbędne do podjęcia przez nich pracy. Oznacza to, że przeważająca część absolwentów realizuje zajęcia nie wymagające wykorzystania ich specjalistycznych kompetencji, bądź nawet przygotowania uniwersyteckiego. Obraz sytuacji absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego na rynku pracy zdecydowanie poprawia się, gdy uwzględnimy, że blisko połowa z nich (48,8%) uznaje odbyte studia za częściowo przydatne do podjęcia aktualnej pracy. **Korzystnym podsumowaniem studiowania jest ocena 84,2% wypowiadających się, że studia stanowiły ważny etap ich indywidualnego rozwoju**, choć tak ogólne przekonanie nie musi bezpośrednio oznaczać możliwości zatrudnienia. Bardziej zobiektywizowaną wartość ma stwierdzenie, że studia uniwersyteckie były drogą do awansu społecznego, jak dostrzega ponad połowa wypowiadających się (54%). Można przypuszczać, że źródłem tego awansu była podjęta praca zawodowa. Uwzględniając trudności na rynku pracy, będące udziałem wielu młodych ludzi nie sposób jednocześnie pominąć informacji, że dla mniej, niż co piątej osoby (18,8%) studia nie miały większego znaczenia dla dalszego życia. Można jednak przypuszczać, że w tej grupie znajdują się osoby, które podjęły studia niestacjonarne i były aktywne zawodowo już przed ich rozpoczęciem. Tym samym, ukończenie studiów zwiększyło ich kompetencje zawodowe, jednak nie spowodowało istotnych zmian w sytuacji zawodowej i materialnej. Skrajnie niekorzystna ocena przydatności studiów wyższych dotyczy co dziesiątego z wypowiadających się (9,9%).

Tabela 14. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria

		N	%
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	233	40,5%
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	281	48,8%
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	485	84,2%
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	117	20,3%
	5 Były okresem wyężonej pracy i stresu	323	56,1%
	6 Były drogą do awansu społecznego	311	54,0%
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	108	18,8%
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	57	9,9%
Ogółem		1915	332,5%

Uwzględniając przedstawione dane warto ustalić, w jaki sposób przynależność wydziałowa determinuje opisane przekonania. Główną kwestią jest odpowiedź na pytanie: dla absolwentów których wydziałów studia wyższe były niezbędne do podjęcia przez nich pracy? **Największe szanse na rynku pracy, określane jako „zapewnienie” możliwości pracy zgodnej z wykształceniem stwarza swoim absolwentom Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, bowiem 63,8% jego absolwentów potwierdza pracę zgodną z uzyskanym wykształceniem.** Na pozostałych wydziałach sytuacja przedstawia się mniej korzystnie. Dla wydziału Humanistycznego odsetek pracujących zgodnie z wykształceniem wynosi mniej niż połowę wypowiedzających się (45,5%), natomiast dla Wydziału Mechanicznego jest minimalnie niższy (44,6%). Wydział kształcący kadry specjalistyczne o społecznym profilu, czyli Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii stwarza taką możliwość w dostrzegalnie mniejszym stopniu (38,6%) i jest to wynik prawie identyczny z parametrem Wydziału Nauk Biologicznych (38,5%).

Uwzględnienie kolejnej opcji, uwzględniającej częściową przydatność uzyskanego wykształcenia do podjęcia aktualnej pracy, umacnia korzystną wymowę danych. Bowiem sytuacja ta dotyczy przeważającej części absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (56,4%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (54,6%). Ponadto dla absolwentów pozostałych wydziałów jest ona tylko w nieco mniejszym stopniu popularna, przykładowo dla Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii dotyczy 47,7% absolwentów.

Połączenie obu powyższych opcji (niezbędności studiów do podjęcia pracy oraz częściowej ich przydatności w sferze zawodowej), pozwala twierdzić, że **przeważająca część absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego świadczy pracę powiązaną ze zdobytym wykształceniem.**

Omawiany problem można ponadto odnieść do wersji odwrotnej: deklaracji nieprzydatności zdobytej podczas studiów wiedzy. Sytuacja taka może mieć zróżnicowane podłoże, tym samym nie można traktować jej jako jednoznacznie niekorzystnej. Decyzje o realizacji prac niezgodnych z posiadanym wykształceniem mogą być w wielu wypadkach satysfakcjonujące, jak przykładowo zatrudnienie w firmie rodzinnej, czy skorzystanie z pojawiającej się, korzystnej oferty pracy. Pomijając tu indywidualne biografie i ocenę satysfakcji z takich prac, dotyczy ona głównie absolwentów Wydziału Ekonomii i Zarządzania (26,7%), Wydziału Nauk Biologicznych (25,6%) i Wydziału Humanistycznego (23,8%)

Tabela 15. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a wydział

			Wydział										
			WA	WBAIS	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS	
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	5	30	24	1	46	9	6	29	15	68	
		%	41,7	63,8	22,2	100,0	45,5	64,3	46,2	44,6	38,5	38,6	
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	7	20	59	0	47	7	6	29	22	84	
		%	58,3	42,6	54,6	0,0	46,5	50,0	46,2	44,6	56,4	47,7	
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	8	39	86	1	80	13	10	54	35	159	
		%	66,7	83,0	79,6	100,0	79,2	92,9	76,9	83,1	89,7	90,3	
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	3	7	29	0	24	1	1	5	10	37	
		%	25,0	14,9	26,9	0,0	23,8	7,1	7,7	7,7	25,6	21,0	
	5 Były okresem wytężonej pracy i stresu	N	5	35	60	1	52	7	7	36	20	100	
		%	41,7	74,5	55,6	100,0	51,5	50,0	53,8	55,4	51,3	56,8	
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	6	27	51	1	56	8	7	42	21	92	
		%	50,0	57,4	47,2	100,0	55,4	57,1	53,8	64,6	53,8	52,3	
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	3	8	30	0	18	0	2	10	4	33	
		%	25,0	17,0	27,8	0,0	17,8	0,0	15,4	15,4	10,3	18,8	
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	2	6	20	0	7	0	0	4	4	14	
		%	16,7	12,8	18,5	0,0	6,9	0,0	0,0	6,2	10,3	8,0	
	Ogółem		N	12	47	108	1	101	14	13	65	39	176

Istotnych danych odnoszących się do związku między rodzajem wykształcenia (rozpatrywanym wyżej w perspektywie przynależności wydziałowej osób badanych) a podjętą pracą zawodową dostarcza zestawienie uwzględniające kryterium kierunku studiów. Uwzględnia ono informacje wymagające dalszej refleksji. Z jednej strony bowiem zgodnie z utrwalonymi, niekorzystnymi tendencjami na rynku pracy, jedynie dla połowy wypowiedzających się absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (49,6%) studia były niezbędne do ich zatrudnienia. Z drugiej strony jednak w nieznacznie większym stopniu zależność taka dotyczy absolwentów kierunków artystycznych i humanistycznych (52,5%), którzy w ostatnich latach doświadczali wielu trudności na rynku pracy. Jest istotne, czy ujawniona sytuacja znajdzie potwierdzenie w danych raportu ujętych w kolejnych zestawieniach. Tymczasem potwierdzenie tendencji z rynku pracy zawiera informacja, że

zaledwie dla co trzeciego absolwenta kierunków społecznych (33,2%) ukończony rodzaj studiów był niezbędny do pojęcia pracy. W nieznacznie lepszej od nich sytuacji znajdowali się absolwenci kierunków nowych (37,5%).

Tabela 16. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	72	59	60	42
		%	33,2%	49,6%	37,5%	52,5%
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	108	56	80	37
		%	49,8%	47,1%	50,0%	46,3%
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	184	99	136	66
		%	84,8%	83,2%	85,0%	82,5%
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	57	17	29	14
		%	26,3%	14,3%	18,1%	17,5%
	5 Były okresem wytężonej pracy i stresu	N	113	67	96	47
		%	52,1%	56,3%	60,0%	58,8%
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	113	70	83	45
		%	52,1%	58,8%	51,9%	56,3%
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	38	18	39	13
		%	17,5%	15,1%	24,4%	16,3%
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	21	9	20	7
		%	9,7%	7,6%	12,5%	8,8%

Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	136	97
		%	41,3%	39,3%
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	151	130
		%	45,9%	52,6%
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	284	201
		%	86,3%	81,4%
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	66	51
		%	20,1%	20,6%
	5 Były okresem wytężonej pracy i stresu	N	196	127
		%	59,6%	51,4%
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	182	129
		%	55,3%	52,2%
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	55	53
		%	16,7%	21,5%
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	35	22
		%	10,6%	8,9%
Ogółem		N	329	247

Zestawienie zawierające ocenę studiów w oparciu o różne kryteria nie umożliwia wskazania istotnych tendencji co do wpływu typu studiów na przedstawione przekonania.

7. Ocena parametrów procesu kształcenia

Satysfakcja z jakości kształcenia – zwłaszcza określona przez absolwentów uczelni, mogących ocenić pełen, sfinalizowany proces dydaktyczny, stanowi ważny składnik oceny tego parametru. W zestawieniu uwzględniono trzynaście parametrów częściowych uwzględniających różne opinie badanych osób. **Największą popularnością wśród wypowiadających się cieszyło się przekonanie o wysokiej jakości obsługi administracyjnej, odnoszące się do personelu dziekanatów Uniwersytetu Zielonogórskiego (63,7%).** Warto podkreślić aktualny prymat tego parametru, tradycyjnie uznawanego przez ogół studentów różnych uczelni za mało satysfakcjonujący. **Niewiele niższą popularność uzyskała wysoka ocena merytorycznego przygotowania kadry nauczającej (62,4%), rozumianego jako poziom kompetencji naukowych i badawczych nauczycieli akademickich.** Na trzecim miejscu warto odnotować satysfakcję absolwentów z istniejącego systemu oceny wyników studiowania (57,6%), a więc związany z nim obiektywizm i jasność reguł oceny. Prawie identyczną popularność osiągnęło kryterium wysokiej jakości nauczania, wiążącej się

z zaangażowaniem w dydaktykę kadry naukowej i umiejętnościami przekazywania wiedzy (57,3%). Parametr ten odzwierciedla starania wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia dbających o wysoką jakość dydaktyki uniwersyteckiej.

Warto zwrócić także uwagę na kryteria, które uzyskały najniższe wartości punktowe. Zaliczymy do nich możliwość wyjazdów zagranicznych, na którą wskazało zaledwie 17,1% osób oraz zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową, co zgłaszał co piąty absolwent (20,3%). Dysponując informacjami dotyczącymi organizacji studiów na poszczególnych wydziałach można wnioskować, że problem w obu tych przypadkach leży nie tyle w niedostatku obu możliwości, lecz zwiększeniu przekazów informacyjnych na ten temat.

Tabela 18. Satysfakcja z jakości kształcenia

		N	%
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	309	49,8%
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	276	44,5%
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	395	63,7%
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	126	20,3%
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	285	46,0%
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	387	62,4%
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	355	57,3%
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	306	49,4%
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	252	40,6%
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	267	43,1%
	11 System oceny wyników studiowania	357	57,6%
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	153	24,7%
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	106	17,1%
Ogółem		3574	576,5%

Ustalenia dotyczące satysfakcji absolwentów z parametrów jakości kształcenia warto uszczegółowić o podział na cztery uwzględnione w raporcie grupy studiów. W pierwszym rzędzie omówione zostaną kryteria najbardziej popularne, przedstawione powyżej. **Na jakość obsługi administracyjnej, a więc poziom obsługi studentów w dziekanatach zwracają uwagę głównie studenci kierunków ścisłych i technicznych (71,5%).** Być może na tak wysoką satysfakcję wpływa charakter studiów, skutkujący wyższym, niż na innych kierunkach poziomem informatyzacji umożliwiającym studentom łatwiejszy (sieciowy) dostęp do niezbędnych danych i szybkość wzajemnej komunikacji. Nie sposób wykluczyć, że decydujące znaczenie w wysokiej ocenie mogą mieć umiejętności informatyczne studentów, wreszcie też wysoki poziom obsługi w kontaktach osobistych w dziekanatach obsługujących te kierunki.

Merytoryczne przygotowanie kadry dydaktycznej podkreślali zwłaszcza studenci kierunków społecznych (67,8%), choć na dwóch kolejnych grupach kierunków odsetki wskazań były podobne: dla kierunków artystycznych i humanistycznych wyniosły one 63,3%, a dla kierunków nowych 62,1%.

Trzecim z omawianych był system oceny wyników studiowania. Jest zaskakujące, że wskazania w podziale na kierunki studiów różnią się istotnie, co sugeruje istnienie odmiennych systemów oceniania. Największy odsetek zadowolonych ujawniono tu (ponownie) w obrębie kierunków społecznych (61,3%) i kierunków nowych (61,0%). Zdecydowanie najmniej korzystnie wypadły tu kierunki humanistyczne i artystyczne (44,4%). Być może, wiąże się z to ze specyfiką przedmiotów zakładającą większą, niż na innych kierunkach subiektywnością ocen.

Tabela 19. Satysfakcja z jakości kształcenia a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	121	51	91	46
		%	52,6%	41,5%	51,4%	51,1%
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	106	48	90	32
		%	46,1%	39,0%	50,8%	35,6%
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	N	133	88	117	57
		%	57,8%	71,5%	66,1%	63,3%
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	55	20	32	19
		%	23,9%	16,3%	18,1%	21,1%
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	115	48	78	44
		%	50,0%	39,0%	44,1%	48,9%
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	156	64	110	57
		%	67,8%	52,0%	62,1%	63,3%
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	143	64	93	55
		%	62,2%	52,0%	52,5%	61,1%
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	106	69	102	29
		%	46,1%	56,1%	57,6%	32,2%
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	93	53	74	32
		%	40,4%	43,1%	41,8%	35,6%
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	112	44	81	30
		%	48,7%	35,8%	45,8%	33,3%
	11 System oceny wyników studiowania	N	141	68	108	40
		%	61,3%	55,3%	61,0%	44,4%
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	71	20	44	18
		%	30,9%	16,3%	24,9%	20,0%
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	N	42	10	23	31
		%	18,3%	8,1%	13,0%	34,4%

Tabela 20. Satysfakcja z jakości kształcenia a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	179	130
		%	49,7%	50,0%
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	153	123
		%	42,5%	47,3%
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	N	229	166
		%	63,6%	63,8%
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	76	50
		%	21,1%	19,2%
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	161	124
		%	44,7%	47,7%
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	223	164
		%	61,9%	63,1%
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	204	151
		%	56,7%	58,1%
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	181	125
		%	50,3%	48,1%
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	141	111
		%	39,2%	42,7%
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	146	121
		%	40,6%	46,5%
	11 System oceny wyników studiowania	N	203	154
		%	56,4%	59,2%
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	89	64
		%	24,7%	24,6%
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	N	64	42
		%	17,8%	16,2%
Ogółem		N	360	260

Przedstawione zestawienie nie umożliwia interpretacji zawartych w nim wyników, ponieważ różnią się one nieznacznie w obu kategoriach.

Najbardziej istotnych informacji określających deklarowaną satysfakcję absolwentów z kształcenia na Uniwersytecie Zielonogórskim dostarcza podział na wydziały.

Na pomoc, jaką stwarzało indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich zwracali uwagę przede wszystkim absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (55,6%), Wydziału Humanistycznego (52,2%) i Wydziału Mechanicznego (52,0%).

Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych w podjętej po studiach pracy zawodowej podkreślana była zwłaszcza przez absolwentów Wydziału Mechanicznego (53,3%), Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (50,8%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (41,2%).

Jakość obsługi administracji dydaktycznej, wysoko oceniana była zwłaszcza w dziekanatach Wydziału Mechanicznego (84,0%), Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (72,7%) oraz Wydziału Humanistycznego (67,8%). Warto zaznaczyć, że na tle punktacji tabeli uzyskane wartości należą do najwyższych.

Na rolę tworzenia proponowanych na wydziałach kontaktów z przyszłą praktyką zawodową zwracali uwagę przede wszystkim absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (29,8%), a następnie Wydziału Mechanicznego i Wydziału Humanistycznego (po 20,0%).

Różnorodność oferty przedmiotowej satysfakcjonowała w największym stopniu absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (52,4%), jak również Wydziału Humanistycznego (50,4%) i Wydziału Mechanicznego (48,0%). Pozwala to wnioskować, że zgodnie z istniejącą wiedzą, kierunki społeczne i humanistyczne, nawet jeśli nie gwarantują wszystkim swym absolwentom zatrudnienia zgodnego ze zdobytymi kwalifikacjami, to jednak zapewniają interesującą, wszechstronnie rozwijającą wiedzę teoretyczną i praktyczną.

Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej jest parametrem, który podlega obiektywnej weryfikacji w indeksach mierzących publikacje naukowe. Jednak istotne jest również, w jakim stopniu badacze akademicy potrafią przekazać posiadaną wiedzę podczas zajęć swym studentom. **Szczególne zadowolenie z przygotowania kadry (jakości nauczania) zgłaszali absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (70,7%), co bez wątpienia wiąże się z wysoką oceną zróżnicowanej oferty przedmiotowej wydziału.** Ponadto istotne są wskazania Wydziału Mechanicznego (65,3%) i Wydziału Humanistycznego (63,5%).

Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia stanowi uzupełniający, jednakże istotny składnik procesu dydaktycznego. Satysfakcję w tym zakresie zgłaszali absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiskowej (68,2%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (63,2%), zlokalizowanych w nowych budynkach kampusu A przy ul. Podgórnjej. Na tym tle tradycyjnie słabo wypada infrastruktura dydaktyczna zlokalizowana w kampusie B przy ul. Wojska Polskiego, powstałym na początku lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku i będącym siedzibą wydziałów: Humanistycznego (35,7%) oraz Pedagogiki, Psychologii

i Socjologii (45,0%). Tworząc kolejne plany inwestycyjne warto uwzględnić istniejące dysproporcje technologiczne oraz wynikające z nich oceny studentów.

Dostępność materiałów dydaktycznych jako kryterium oceny procesu dydaktycznego nie ujawniła istotnego różnicowania wydziałów.

Możliwość wyboru przedmiotów oraz obszarów specjalizacji jest parametrem opisującym założenia programów kształcenia na poszczególnych wydziałach. Na wielość możliwości wyborów wskazywali zwłaszcza absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (47,1%), Wydziału Mechanicznego (46,7%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (44,7%).

System oceny wyników studiowania to zasadniczo dwa różne parametry, z których pierwszy odnosi się do przejrzystości reguł oceny, a więc ich znajomości przez studentów, podczas gdy drugi możliwości uzyskania satysfakcjonujących ocen. Sumaryczna ocena wskazuje na satysfakcję z działania systemu oceny wyników szczególnie na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (66,0%), Wydziale Nauk Biologicznych (65,2%) i Wydziale Mechanicznym (60,0%).

Przedostatnim z analizowanych kryteriów oceny jakości dydaktyki jest organizacja staży i praktyk zawodowych. Satysfakcję z ich przebiegu zgłaszali ponownie absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (35,6%), a następnie Wydziału Nauk Biologicznych (26,1%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (19,3%).

Zapewniane w ramach programów studiowania, w oparciu o podpisane umowy partnerskie możliwości wyjazdów zagranicznych nie należą niestety do opcji szczególnie często wykorzystywanej przez studentów. Pomijając tu powody tej sytuacji warto wskazać, że **największą satysfakcję z możliwości wyjazdów na zagraniczne staże deklarowali absolwenci Wydziału Humanistycznego (31,3%), którzy są prawdziwym liderem w tej kategorii**, a następnie Wydziału Mechanicznego (17,3%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (15,7%)

Tabela 21. Satysfakcja z jakości kształcenia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	6	14	47	0	60	7	7	39	22	107
		%	66,7	31,8	41,2	0,0	52,2	50,0	63,6	52,0	47,8	56,0
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	4	16	47	0	44	3	8	40	17	97
		%	44,4	36,4	41,2	0,0	38,3	21,4	72,7	53,3	37,0	50,8
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	N	4	32	69	1	78	4	10	63	27	107
		%	44,4	72,7	60,5	100,0	67,8	28,6	90,9	84,0	58,7	56,0
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	3	1	12	0	23	5	5	15	5	57
		%	33,3	2,3	10,5	0,0	20,0	35,7	45,5	20,0	10,9	29,8
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	4	15	45	0	58	3	6	36	18	100
		%	44,4	34,1	39,5	0,0	50,4	21,4	54,5	48,0	39,1	52,4
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	6	19	61	1	73	8	7	49	28	135
		%	66,7	43,2	53,5	100,0	63,5	57,1	63,6	65,3	60,9	70,7
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	6	20	48	0	69	8	8	47	24	125
		%	66,7	45,5	42,1	0,0	60,0	57,1	72,7	62,7	52,2	65,4
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	2	30	72	1	41	2	11	35	26	86
		%	22,2	68,2	63,2	100,0	35,7	14,3	100,0	46,7	56,5	45,0
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	3	19	46	1	43	7	4	34	19	76
		%	33,3	43,2	40,4	100,0	37,4	50,0	36,4	45,3	41,3	39,8
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	2	14	51	0	45	3	8	35	19	90
		%	22,2	31,8	44,7	0,0	39,1	21,4	72,7	46,7	41,3	47,1
	11 System oceny wyników studiowania	N	4	22	61	0	55	6	8	45	30	126
		%	44,4	50,0	53,5	0,0	47,8	42,9	72,7	60,0	65,2	66,0
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	4	5	22	0	23	3	3	13	12	68
		%	44,4	11,4	19,3	0,0	20,0	21,4	27,3	17,3	26,1	35,6
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	N	3	3	14	0	36	2	0	13	5	30
		%	33,3	6,8	12,3	0,0	31,3	14,3	0,0	17,3	10,9	15,7
Ogółem		N	9	44	114	1	115	14	11	75	46	191

W oparciu o zestawienie dotyczące kryteriów składających się na ocenę jakości kształcenia w obrębie Uniwersytetu Zielonogórskiego utworzony został ranking jakości tego procesu. Przyjęta procedura wykorzystuje indeksowanie zgodnie z zasadą: 3 punkty za najwyższy udział procentowy, 2 punkty za wynik drugi w kolejności, 1 punkt za trzeci wynik. Ze względu na niewystarczającą liczebność w próbie absolwentów czterech wydziałów (Artystycznego, Fizyki i Astronomii, Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki oraz Matematyki, Informatyki i Ekonometrii), nie zostały one uwzględnione w zestawieniu.

Tabela 22. Sumaryczna punktacja ocen częściowych jakości kształcenia

Nazwa wydziału	Liczba punktów	Miejsce
Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii	25	1
Wydział Mechaniczny	17	2
Wydział Humanistyczny	11	3
Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiskowej	5	4
Wydział Ekonomii i Zarządzania	5	4
Wydział Nauk Biologicznych	4	5

8. Aktywność studentów

Różnorodna aktywność podejmowana przez studentów w trakcie studiów stanowi w pewnym sensie wyznacznik ich losów zawodowych po zdobyciu dyplomu. Z tego względu jej podejmowanie jest pozytywnym składnikiem wizerunku studenta. Niestety, podobnie jak w poprzednich edycjach raportu, dominująca liczbowo część studentów nie podejmowała żadnej dodatkowej aktywności w czasie studiów (56,0%). Można uznać, że poza uwarunkowaniami obiektywnymi, stan ten współwyznacza trudności, przynajmniej części absolwentów, z optymalną alokacją na rynku pracy.

Jednocześnie nieco ponad połowa absolwentów (51,1%) zadeklarowała podjęcie stałej pracy podczas studiów: zarówno w pełnym, jak niepełnym wymiarze czasu. Jest prawdopodobne, że w ich skład wchodzi zwłaszcza dawni studenci studiów niestacjonarnych, którzy pracowali w momencie podjęcia studiów na uniwersytecie. Poza stałym zatrudnieniem, popularnymi formami pracy były także praca dorywcza, realizowana w ciągu roku akademickiego, świadczona przez połowę wypowiedzających się (49,8%) oraz – niezależnie od niej praca sezonowa (wakacyjna), którą podejmowało 48,6% osób. Jeszcze bardziej popularną formą aktywności były praktyki studenckie, w których uczestniczyło blisko trzy czwarte absolwentów (72,6%).

Pozostałe formy aktywności studentów były zdecydowanie mniej rozpowszechnione. Pracę w kołach naukowych, organizacjach studenckich i różnego typu stowarzyszeniach podejmował zaledwie nieco więcej, niż co czwarty wypowiedzający się (27,2%). Pokrewną, jednocześnie niezwykle korzystną z punktu widzenia dalszych korzyści zawodowych rolę odgrywa wolontariat, realizowany także przez tylko co czwartą osobę. Warto pamiętać, że przedstawione tu formy aktywności dotyczą (najprawdopodobniej) pewnej kategorii osób,

cechujących się aktywnością i dynamiką poszukiwań, tym samym uczestniczących w kilku rodzajach aktywności. Obok nich napotkać można osoby całkowicie bierne, raczej nienastawione na zwiększanie swych szans na zatrudnienie tą drogą. Ostatnią z uwzględnionych opcji były staże podejmowane w firmach, których profil zgodny był ze zdobywanym wykształceniem. Wariant taki realizowało jednak zaledwie 17,9% wypowiadających się osób.

Przedstawione wyniki współtworzą umiarkowanie korzystny (w wymiarze indywidualnego zaangażowania) wizerunek absolwentów jako ludzi młodych, stojących w obliczu konieczności poszukiwania pracy zawodowej. Jeśli bowiem przyjąć, że część trafiających na studia jest już aktywna zawodowo, to same studia wydają się być czasem nie w pełni wykorzystywanych szans.

Tabela 23. Aktywność w trakcie studiów

		N	%
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	319	56,0%
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	284	49,8%
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	277	48,6%
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	291	51,1%
	5 Praktyki	414	72,6%
	6 Staże	97	17,0%
	7 Wolontariat	140	24,6%
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	155	27,2%
Ogółem		1977	346,8%

Przedstawione wyżej uwagi tworzą umiarkowanie korzystny wizerunek studentów UZ jako jednostek stojących przed koniecznością zdobycia zatrudnienia. Kolejne dane uszczegółowione zostaną w odniesieniu do podziału na kierunki studiów. W odniesieniu do osób niepodejmujących żadnej aktywności (poza samym studiowaniem) nie udało się uchwycić zróżnicowania ze względu na kierunek studiów, a odsetki osób aktywnych wahają się w przedziale 51,6% - 59,2%. Co może wydać się zaskakujące, kategorią najmniej chętną do aktywności okazali się studenci kierunków społecznych.

Pracę stałą (pełnoetatową lub na część etatu) realizowało podczas studiów 57,9% studentów kierunków nowych oraz 51,2% studentów kierunków społecznych. Minimalnie mniej niż połowa badanych na kierunkach ścisłych i technicznych podjęła również taką pracę (49,6%),

a najmniejszy odsetek dotyczy osób na studiach artystycznych i humanistycznych (39,5%). W świetle powyższych uwag jest jednak prawdopodobne, że podane wartości wyznaczone są nie tyle przez indywidualne motywacje dotyczące zatrudnienia, co przez strukturę osób studiujących niestacjonarnie na poszczególnych kierunkach.

Jest istotne, że najmniej zaangażowani w pracę stałą studenci kierunków artystycznych i humanistycznych są jednocześnie najbardziej zaangażowani w świadczenie prac dorywczych, realizowanych na umowy krótkoterminowe, lub „o dzieło”. Taki wariant dotyczy bowiem aż dwóch trzecich z nich (67,9%). Dla pozostałych trzech grup kierunków zainteresowanie pracami dorywczymi nie przekracza połowy osób.

Także w przypadku prac sezonowych studenci kierunków artystycznych i humanistycznych są kategorią najbardziej aktywną (53,1%), choć niewiele ustępują im studenci kierunków ścisłych i technicznych (52,1%). Praca sezonowa jest także atrakcyjnym wariantem aktywności dla połowy studentów kierunków społecznych (49,8%), choć przecież właśnie dla nich istnieją zdecydowanie szerokie możliwości zatrudnienia na różnego rodzaju obozach, koloniach i innych formach wyjazdowych. Studenci kierunków nowych podejmują ten rodzaj pracy jedynie w mniejszości (42,1%), choć ich udział jest również dostrzegalny.

Udział w praktykach studenckich waha się w przedziale pomiędzy 66,4% (dla kierunków ścisłych i technicznych) a 80,2% dla kierunków artystycznych i humanistycznych. W przypadku tej aktywności zróżnicowanie najprawdopodobniej wynika z przyjętych programów studiów.

Warto zwrócić uwagę na aktywność zdecydowanie zależną od indywidualnych motywacji studentów, jaką jest **praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich i innych stowarzyszeniach. Największym zainteresowaniem cieszy się tego rodzaju aktywność wśród studentów kierunków ścisłych i technicznych (39,5%), a nieco mniejszym wśród studentów kierunków artystycznych i humanistycznych (30,9%). Słabiej na tym tle wypadają studenci kierunków społecznych, wśród których tylko co czwarta osoba podjęła taką aktywność (24,2%), a zwłaszcza studenci kierunków nowych, gdzie proporcja ta dotyczyła jednej piątej ogółu (20,1%).**

Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	125	67	82	45
		%	59,2%	56,3%	51,6%	55,6%
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	100	58	71	55
		%	47,4%	48,7%	44,7%	67,9%
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	105	62	67	43
		%	49,8%	52,1%	42,1%	53,1%
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	108	59	92	32
		%	51,2%	49,6%	57,9%	39,5%
	5 Praktyki	N	159	79	111	65
		%	75,4%	66,4%	69,8%	80,2%
	6 Staże	N	41	17	28	11
		%	19,4%	14,3%	17,6%	13,6%
	7 Wolontariat	N	85	18	20	17
		%	40,3%	15,1%	12,6%	21,0%
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	51	47	32	25
		%	24,2%	39,5%	20,1%	30,9%

Podjęmowana przez studentów aktywność zależy nie tylko od ich indywidualnych decyzji, lecz także od typu realizowanych studiów. Uzyskane zestawienie częściowo potwierdza taką tezę, choć wyniki dla każdego typu aktywności nie zawsze są zdecydowanie odmienne. Jest tak przykładowo w kategorii osób nie podejmujących żadnej aktywności (poza studiowaniem), których jest 57,8% na studiach pierwszego stopnia i zaledwie nieco mniej, bo 53,5% na studiach drugiego stopnia. Bardziej dostrzegalne różnice ujawniają się w kategorii prac stałych, które podjęło 48,0% studentów studiów pierwszego stopnia i 55,2% osób studiujących na studiach drugiego stopnia. Tą różnicę zinterpretować można posiadaniem statusu wyższego wykształcenia przez drugi zbiór osób. Jednocześnie w odniesieniu do prac dorywczych i prac sezonowych istnieje odmienna tendencja: realizowane są one częściej przez osoby studiujące na studiach licencjackich.

Znaczna dysproporcja dotyczy także udziału w praktykach (odpowiednio: 82,4% dla studiów pierwszego stopnia i 59,3% dla studiów drugiego stopnia. W odniesieniu do tej aktywności trzeba zaznaczyć, że wyznaczają ją programy studiów, a nie indywidualne motywacje badanych osób. Ta sama uwaga dotyczy udziału w stażach.

Trudno natomiast przekonująco zinterpretować znaczną dysproporcję udziału w wolontariacie pomiędzy studentami studiów licencjackich (28,3%) a studiów magisterskich (19,5%). Wskazany dystans łatwiej opisać przyjmując założenie, że podejmowana aktywność realizowana być może jako cel sam w sobie i nie musi łączyć się z poszukiwaniem

atrakcyjnego zatrudnienia po uzyskaniu dyplomu. Wielu studentów deklaruje uczestnictwo w wolontariacie o takim charakterze, pomagając innym ludziom lub zwierzętom.

Tabela 25. Aktywność w trakcie studiów a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	190	129
		%	57,8%	53,5%
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	176	108
		%	53,5%	44,8%
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	169	108
		%	51,4%	44,8%
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	158	133
		%	48,0%	55,2%
	5 Praktyki	N	271	143
		%	82,4%	59,3%
	6 Staże	N	60	37
		%	18,2%	15,4%
	7 Wolontariat	N	93	47
		%	28,3%	19,5%
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	94	61
		%	28,6%	25,3%
Ogółem		N	329	241

Ponieważ aktywność w czasie studiów w większości uwzględnionych w zestawieniu opcji warunkowana jest indywidualnymi preferencjami studentów, analizie poddane zostaną te opcje, które są pochodną przyjętych na wydziałach rozwiązań.

Największy odsetek osób uczestniczących w praktykach podczas studiowania dotyczy absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (83,2%), a w dalszej kolejności Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiskowej (76,6%) oraz Wydziału Nauk Biologicznych (74,4%). Podobny charakter mają staże stanowiące element procesu dydaktycznego. Realizowało je 22,6% studentów Wydziału Ekonomii i Zarządzania, 19,1% studentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiskowej oraz 17,3% studentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii. Zróżnicowanie wyników jest dla tej kategorii w obrębie porównywanych wydziałów dostrzegalne, bowiem w najniższej ułożonym przypadku (Wydział Nauk Biologicznych) dotyczyło zaledwie 10,3% studentów.

Pośrednie miejsce pomiędzy aktywnością obowiązkową studentów jaką stanowią praktyki i staże, a działalnością całkowicie dobrowolną (wolontariat) zajmuje praca w kołach

naukowych i organizacjach studenckich. Zwraca uwagę, że to kryterium ukazuje zdecydowaną przewagę studentów Wydziału Nauk Biologicznych, z których sześciu na dziesięciu (59,0%) deklarowało taką aktywność w czasie studiów. Pozostałe wydziały cechuje znacznie niższa aktywność. Bowiem drugi w kolejności był Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (42,6%), a następnie Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (26,0%). Można wnioskować, że zaangażowanie tego typu stanowi wypadkową zainteresowania samych studentów, jak i odpowiedniego doboru kadry UZ pełniącej obowiązki opiekunów kół naukowych.

Tabela 26. Aktywność w trakcie studiów a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	6	27	52	1	57	4	6	38	27	101
		%	50,0	57,4	49,1	100,0	57,0	28,6	46,2	58,5	69,2	58,4
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	9	26	49	0	59	7	5	22	24	83
		%	75,0	55,3	46,2	0,0	59,0	50,0	38,5	33,8	61,5	48,0
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	6	27	49	1	49	9	6	23	23	84
		%	50,0	57,4	46,2	100,0	49,0	64,3	46,2	35,4	59,0	48,6
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	7	19	60	1	45	8	3	52	13	83
		%	58,3	40,4	56,6	100,0	45,0	57,1	23,1	80,0	33,3	48,0
	5 Praktyki	N	9	36	76	1	69	10	8	32	29	144
		%	75,0	76,6	71,7	100,0	69,0	71,4	61,5	49,2	74,4	83,2
	6 Staże	N	3	9	24	0	15	4	0	8	4	30
		%	25,0	19,1	22,6	0,0	15,0	28,6	0,0	12,3	10,3	17,3
	7 Wolontariat	N	5	8	12	0	20	1	0	7	13	74
		%	41,7	17,0	11,3	0,0	20,0	7,1	0,0	10,8	33,3	42,8
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	5	20	18	1	25	4	3	11	23	45
		%	41,7	42,6	17,0	100,0	25,0	28,6	23,1	16,9	59,0	26,0
Ogółem		N	12	47	106	1	100	14	13	65	39	173

9. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

Uwzględniając rolę organizacji procesów dydaktycznych na Uniwersytecie Zielonogórskim istotne jest poznanie planów edukacyjnych aktualnych absolwentów uczelni. W zestawieniu ujęto siedem wariantów dalszego kształcenia. Zdecydowanie najbardziej popularnym z nich jest **wyбір studiów drugiego stopnia, deklarowany przez zdecydowaną większość absolwentów studiów licencjackich (88,6%)**. Tak wysoki wskaźnik może świadczyć o wysokiej satysfakcji tej kategorii studentów z kształcenia na UZ.

Dalsze, ujęte w zestawieniu formy kształcenia cechuje znaczne zróżnicowanie popularności. **Drugą według liczby wskazań były różnego rodzaju szkolenia i kursy zawodowe, których efektem jest podniesienie (lub zmiana) kwalifikacji zawodowych. Wariant taki przewiduje połowa absolwentów (49,3%)**. Zwraca uwagę również fakt, że nieco więcej, niż co czwarta osoba zadeklarowała chęć uczestnictwa w kursach językowych (26,5%). Popularnością cieszy się także oferta studiów podyplomowych, w których uczestnictwo planuje nieco mniej, niż co piąty z absolwentów (17,8%). Często realizowaną opcją jest także wybór dodatkowego fakultetu, zgłaszany przez nieco mniejszą część osób (15,4%). Najmniejszą popularnością cieszą się zagraniczne staże pracy, choć to one stanowią często podstawę korzystnego startu zawodowego (4,0%) oraz studia doktoranckie, planowane zaledwie przez co dwudziestego absolwenta (5,1%). W odniesieniu do proponowanych form kształcenia wydaje się korzystne bieżące modyfikowanie oferty, skutkujące ciągłym wzrostem ich atrakcyjności.

Tabela 27. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

		N	%
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	482	88,6%
	2 Studia doktoranckie	28	5,1%
	3 Studia podyplomowe	97	17,8%
	4 Zagraniczny staż pracy	22	4,0%
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	84	15,4%
	6 Kursy językowe	144	26,5%
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	268	49,3%
Ogółem		1125	206,8%

Podobnie jak we wcześniejszych analizach, korzystne będzie określenie czy kierunek studiów wyznacza tendencję do wyboru form dalszego kształcenia się. W niektórych, uwzględnionych w zestawieniu wariantach tendencja taka jest wyraźnie dostrzegalna, choć nie dotyczy ona najbardziej popularnej opcji dalszego kształcenia, jaką stanowią studia magisterskie. Planowany zakres popularności tych studiów rozciąga się tam od 86,0% (na kierunki nowe) do 92,2% (na kierunki ścisłe i techniczne)⁶. Podobna tendencja dotyczy szkoleń i kursów

⁶ W przedstawionym zestawieniu punktem odniesienia są kierunki ukończone przez absolwentów, a niebędące przedmiotem kolejnych wyborów.

zawodowych, planowanych przez co drugiego absolwenta, z wyjątkiem osób kończących kierunki artystyczne i humanistyczne, gdzie odsetek jest niższy (39,0%). Nie oznacza to jednak mniejszych ambicji tej kategorii studentów. Jeśli uwzględnić plany dotyczące studiów doktoranckich, to dla kierunków artystycznych i humanistycznych sięgają one 13,0% osób, podczas gdy dla pozostałych trzech kategorii są w przybliżeniu czterokrotnie mniej popularne. Popularyzacja tej formy kształcenia powinna stanowić priorytet w planowaniu studiów doktoranckich na UZ na pozostałych kierunkach.

Podobny wniosek sugerują dane dotyczące studiów podyplomowych. Są one z kolei najbardziej popularne jako wariant kształcenia po studiach społecznych, zakłada go bowiem co czwarty z wypowiadających się absolwentów (24,3%). Dla trzech pozostałych typów studiów ich popularność zawiera się w przedziale 13,0% - 14,7%. Można wyciągnąć wniosek, że popularność na wskazanych kierunkach zarówno studiów doktoranckich, jak podyplomowych stanowi efekt ich aktualnej, interesującej studentów i zróżnicowanej oferty.

Kolejną z dysproporcji stanowi zróżnicowanie zainteresowania przyszłymi kursami językowymi. W tym przypadku więcej, niż co trzecia osoba (36%) na kierunkach nowo tworzonych zakłada tego typu przyszłą edukację, podczas gdy dla pozostałych kierunków proporcja ta jest dostrzegalnie niższa.

Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	178	106	129	69
		%	88,1%	92,2%	86,0%	89,6%
	2 Studia doktoranckie	N	7	5	6	10
		%	3,5%	4,3%	4,0%	13,0%
	3 Studia podyplomowe	N	49	16	22	10
		%	24,3%	13,9%	14,7%	13,0%
	4 Zagraniczny staż pracy	N	8	5	5	4
		%	4,0%	4,3%	3,3%	5,2%
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	23	18	22	21
		%	11,4%	15,7%	14,7%	27,3%
	6 Kursy językowe	N	43	29	54	18
		%	21,3%	25,2%	36,0%	23,4%
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	103	59	76	30
		%	51,0%	51,3%	50,7%	39,0%

Tabela 29. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	268	214
		%	87,6%	89,9%
	2 Studia doktoranckie	N	19	9
		%	6,2%	3,8%
	3 Studia podyplomowe	N	50	47
		%	16,3%	19,7%
	4 Zagraniczny staż pracy	N	12	10
		%	3,9%	4,2%
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	47	37
		%	15,4%	15,5%
	6 Kursy językowe	N	87	57
		%	28,4%	23,9%
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	152	116
		%	49,7%	48,7%
Ogółem		N	306	238

Podział na studia pierwszego i drugiego stopnia nie ujawnił istotnych różnic przekonań dotyczących planów dalszego kształcenia się absolwentów na UZ.

Zamierzenia absolwentów dotyczące przyszłego kształcenia stanowią ważne źródło informacji wyznaczające prowadzoną politykę wdrażania na Uniwersytecie Zielonogórskim kolejnych ofert edukacyjnych. Jak wspomniano, studia drugiego stopnia cieszą się, jako planowany wariant dalszej edukacji, ogromnym zainteresowaniem absolwentów studiów pierwszego stopnia. O ich jakości świadczy fakt, że **na Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska prawie wszyscy studenci zakładają taką możliwość (97,8%)**.

Studia doktoranckie cieszą się już zróżnicowanym zainteresowaniem absolwentów. Jest ono największe na Wydziale Nauk Biologicznych (15,4%) i na Wydziale Humanistycznym (11,2%). Wydaje się, że warto podjąć starania o uruchomienie tego rodzaju studiów (lub spopularyzowanie takiej oferty) na wydziałach, gdzie zainteresowanie nimi jest nikłe. W odniesieniu do kilku wydziałów żaden z absolwentów nie wyraził bowiem takiego zainteresowania.

Studia podyplomowe są zdecydowanie domeną Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, gdzie aż 28,6% absolwentów planuje ich podjęcie. Wskazuje to na istnienie szerokiej, jednocześnie atrakcyjnej oferty w tym zakresie na wydziale. Na pozostałych wydziałach zainteresowanie tą formą jest umiarkowane, choć ponownie zwraca uwagę wysoka pozycja Wydziału Nauk Biologicznych (15,4%).

Opcja dodatkowego fakultetu (bądź licencjatu) pojawia się najczęściej w planach blisko co czwartego absolwenta (23,1%) Wydziału Nauk Biologicznych, choć optują za nią relatywnie często także osoby z Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (17,4%) oraz Wydziału Humanistycznego (17,3%).

Kursy językowe stanowią popularny wariant dalszego podnoszenia kwalifikacji. Jednocześnie zainteresowanie nimi jest w perspektywie międzywydziałowej zróżnicowane. Warto podkreślić, że **wśród absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych blisko połowa jest zainteresowana tą formą kształcenia (46,2%)**. Można w efekcie stwierdzić, że absolwenci tego wydziału w wymiarze planów edukacyjnych należą do najbardziej aktywnych, co jest rekomendacją jakości jego pracy.

Szkolenia i kursy zawodowe należą do najbardziej popularnych form planowanego kształcenia. Ich popularność widoczna jest zwłaszcza wśród absolwentów z Wydziału Mechanicznego (61,0%), Wydziału Nauk Biologicznych (56,4%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (55,9%).

Tabela 30. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	8	45	93	0	87	13	11	49	35	141
		%	72,7	97,8	91,2	0,0	88,8	92,9	84,6	83,1	89,7	87,6
	2 Studia doktoranckie	N	0	4	1	0	11	0	0	0	6	6
		%	0,0	8,7	1,0	0,0	11,2	0,0	0,0	0,0	15,4	3,7
	3 Studia podyplomowe	N	3	4	12	1	13	0	4	8	6	46
		%	27,3	8,7	11,8	100,0	13,3	0,0	30,8	13,6	15,4	28,6
	4 Zagraniczny staż pracy	N	0	1	2	0	5	2	0	4	2	6
		%	0,0	2,2	2,0	0,0	5,1	14,3	0,0	6,8	5,1	3,7
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	7	8	13	1	17	1	1	8	9	19
		%	63,6	17,4	12,7	100,0	17,3	7,1	7,7	13,6	23,1	11,8
	6 Kursy językowe	N	2	13	32	0	25	4	1	18	18	31
		%	18,2	28,3	31,4	0,0	25,5	28,6	7,7	30,5	46,2	19,3
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	9	21	41	0	33	8	8	36	22	90
		%	81,8	45,7	40,2	0,0	33,7	57,1	61,5	61,0	56,4	55,9
Ogółem		N	11	46	102	1	98	14	13	59	39	161

Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ

10. Rodzaje aktywności ekonomicznej

Dane dotyczące aktywności zawodowej należą do podstawowych parametrów charakterystyki aktywności ekonomicznej absolwentów uczelni. Podobnie, jak w poprzednich edycjach raportu, także w niniejszej aktywność zawodowa zmierzona została w dwóch momentach czasowych, co umożliwia uchwycenie możliwych tendencji zmian. Pierwszym okresem pomiaru był czas do sześciu miesięcy po ukończeniu studiów, przypadający w przybliżeniu na pierwszy kwartał 2012 roku, natomiast drugim okresem czas gromadzenia danych empirycznych, przypadający na czwarty kwartał 2015 i pierwszy kwartał 2016. Zawarte w tabeli dane dotyczą pierwszego z okresów pomiarowych.

Pracę pełnoetatową (lub w większym wymiarze) podjęło wówczas blisko sześciu z dziesięciu absolwentów (58,0%), natomiast prace w niepełnym wymiarze kolejnych 8%. Dostrzegalne w ostatnich latach trudności na rynku pracy spowodowały, że blisko co piąty absolwent (18,6%) podejmował pracę na umowę-zlecenie.

Wariant podjęcia własnej działalności gospodarczej nadal (w porównaniu do poprzednich edycji raportu) nie należy wśród absolwentów uczelni do szczególnie popularnych. W wersji „własna działalność gospodarcza jednoosobowa lub ze współnikiem” zaznaczyło go zaledwie 2,5% wypowiedających się. Natomiast poważniejsze inicjatywy, polegające na prowadzeniu firmy zatrudniającej inne osoby (bez precyzowania ich liczby) dotyczą kolejnych 2,1%. Zestawienie obu wielkości dokumentuje tezę, że system instytucjonalnych zachęt ze strony państwa w dalszym ciągu jest zdecydowanie niewystarczający.

Odbiciem ogólnych, makrostrukturalnych tendencji na rynku pracy jest informacja, że kolejne 6,8% absolwentów planowało po ukończeniu studiów podjęcie pracy za granicą, co często oznacza, w przypadku osób młodych, zakładających rodziny, trwałą (zazwyczaj długookresową) emigrację.

Zbliżony odsetek osób po ukończeniu studiów podjął pracę w charakterze wolontariusza (7,1%). Badanie nie obejmowało gromadzenia informacji o cechach takiej formy aktywności, można jednak zakładać, że w większości przypadków stanowiła ona rodzaj strategii będącej warunkiem dalszego, etatowego zatrudnienia.

Z prac dorywczych i sezonowych utrzymywało się 12,1% badanych absolwentów.

Zdecydowanie niekorzystną informacją jest fakt znacznego bezrobocia występującego bezpośrednio po ukończeniu studiów. Dotknęło ono blisko co piątej osoby (19,6%).

Tabela 31. Aktywność zawodowa – stan po ukończeniu studiów

		N	%
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność	325	58,0%
	Praca najemna - niepełny wymiar	45	8,0%
	Praca najemna - umowa-zlecenie	104	18,6%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	12	2,1%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	14	2,5%
	Praca za granicą	38	6,8%
	Praca w charakterze wolontariusza	40	7,1%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	46	8,2%
	Praca dorywcza, sezonowa	68	12,1%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	19	3,4%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	110	19,6%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	8	1,4%
	Jestem na rencie	8	1,4%
	Nadal się uczę/studiuję	71	12,7%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	19	3,4%
Ogółem		927	165,5%

Prezentowane zestawienie potwierdza tezę dostrzeżoną w ubiegłorocznej edycji raportu, także udokumentowaną wynikami badań dotyczących rynku pracy, o korzystnej sytuacji zawodowej absolwentów kierunków o profilu ścisłym i technicznym. W raporcie dwie trzecie absolwentów o takich specjalnościach (66,4%) podjęło pełnoetatowe zatrudnienie do sześciu miesięcy po ukończeniu studiów. W najtrudniejszej sytuacji znajdowali się absolwenci kierunków społecznych oraz artystycznych i humanistycznych, których nieco ponad połowa mogła pochwalić się takim zatrudnieniem (odpowiednio: 53,3% i 55,7%). **Jednocześnie ważna jest informacja o generalnie korzystnej sytuacji na rynku pracy absolwentów kierunków nowych, bowiem blisko sześciu na dziesięciu z nich podjęło pełnoetatowe zatrudnienie (59,4%).** Warto przypomnieć, że w dotychczasowych edycjach raportu ta kategoria nie należała do uprzywilejowanych na rynku pracy. Prawdopodobnym źródłem korzystnej zmiany jest systematyczne wdrażanie kolejnych kierunków studiów, których oferta utworzona została z myślą o zaspokajaniu aktualnych luk na rynku pracy.

W charakterystyce aktywności absolwentów korzystną wiadomością jest jednak to, że ci z kierunków społecznych oraz artystyczno-humanistycznych dostrzegalnie częściej niż pozostali podejmują pracę w wymiarze niepełnego etatu (odpowiednio: 11,9% i 13,9%). Ponadto niezwykle istotne jest, że zsumowanie obu omawianych wariantów zatrudnienia (pełnoetatowego i niepełnoetatowego) prawie niweluje różnice między omawianymi kierunkami. Tak liczone zatrudnienie absolwentów po kierunkach technicznych wynosi

68,1%, a dla absolwentów po kierunkach społecznych 65,2%. Rzecz jasna, interpretacja taka nie podważa priorytetowej roli pełnoetatowego zatrudnienia, które dla osób rozpoczynających samodzielne życie odrywa niezwykle istotną rolę. Jeszcze bardziej zaskakujących informacji dostarczają dane dotyczące bezrobocia w okresie do sześciu miesięcy po uzyskaniu dyplomu. **Okazuje się, że w tak określonej, zdecydowanie niekorzystnej sytuacji znalazł się blisko co czwarty absolwent kierunków społecznych (23,3%) i jednocześnie prawie co piąty absolwent kierunków ścisłych i technicznych (18,1%), które zgodnie z szeroko lansowaną w mediach tezą uznawane są za zapewniające pracę.** Jest jednocześnie zaskoczeniem, że zaledwie co dziesiąty absolwent kierunków humanistycznych zderzył się w okresie bezpośrednio po studiach z bezrobociem (11,4%).

Tabela 32. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność 6mcy	N	112	77	92	44
		%	53,3%	66,4%	59,4%	55,7%
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	25	2	7	11
		%	11,9%	1,7%	4,5%	13,9%
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	43	23	19	19
		%	20,5%	19,8%	12,3%	24,1%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	2	3	6	1
		%	1,0%	2,6%	3,9%	1,3%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	3	3	6	2
		%	1,4%	2,6%	3,9%	2,5%
	Praca za granicą	N	15	6	11	6
		%	7,1%	5,2%	7,1%	7,6%
	Praca w charakterze wolontariusza	N	25	5	4	6
		%	11,9%	4,3%	2,6%	7,6%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	16	8	12	10
		%	7,6%	6,9%	7,7%	12,7%
	Praca dorywcza, sezonowa	N	29	10	13	16
		%	13,8%	8,6%	8,4%	20,3%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	6	4	4	5
		%	2,9%	3,4%	2,6%	6,3%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	49	21	31	9
		%	23,3%	18,1%	20,0%	11,4%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	3	3	1	1
		%	1,4%	2,6%	,6%	1,3%
	Jestem na rencie	N	4	1	2	1
		%	1,9%	,9%	1,3%	1,3%
	Nadal się uczę/studiuję	N	27	9	20	15
		%	12,9%	7,8%	12,9%	19,0%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	9	2	5	3
		%	4,3%	1,7%	3,2%	3,8%

Nie stanowi zaskoczenia, że pełnoetatowe zatrudnienie występuje częściej wśród absolwentów studiów drugiego stopnia (62,1%), niż studiów pierwszego stopnia (54,9%). Jest tak zarówno dlatego, że tytuł magisterski ma większe znaczenie dla pracodawców, niż tytuł licencjata, jak i dlatego, że ci ostatni często koncentrują się na dalszym zdobywaniu wiedzy. Dostrzeżona w raporcie, silna tendencja do studiowania na studiach magisterskich jest powodem dla którego praca najemna w niepełnym wymiarze zatrudnienia jest dwukrotnie bardziej popularna na studiach licencjackich (10,1%, niż magisterskich (5,3%).

Tezę, że absolwenci z tytułem magistra są pełnoprawnymi uczestnikami rynku pracy ujawnia także porównanie odsetków osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Po studiach drugiego stopnia realizuje ją 3,3% absolwentów, podczas gdy po studiach licencjackich 1,9%. Powyższe, jak i pozostałe (zawarte w tabeli dane) potwierdzają tezę, że dla większości osób studiujących, studia licencjackie stanowią tylko pierwszy etap, będący wstępem do dalszego studiowania.

Tabela 33. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność 6mcy	N	174	151
		%	54,9%	62,1%
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	32	13
		%	10,1%	5,3%
	Praca najemna - umowa-zlecenie	N	72	32
		%	22,7%	13,2%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	5	7
		%	1,6%	2,9%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	6	8
		%	1,9%	3,3%
	Praca za granicą	N	24	14
		%	7,6%	5,8%
	Praca w charakterze wolontariusza	N	25	15
		%	7,9%	6,2%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	32	14
		%	10,1%	5,8%
	Praca dorywcza, sezonowa	N	48	20
		%	15,1%	8,2%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	8	11
		%	2,5%	4,5%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	61	49
		%	19,2%	20,2%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	5	3
		%	1,6%	1,2%
	Jestem na rencie	N	5	3
		%	1,6%	1,2%
	Nadal się uczę/studiuję	N	51	20
		%	16,1%	8,2%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	5	14
		%	1,6%	5,8%

Niezwyczajnie istotnych danych dostarcza zestawienie opisujące formy aktywności zawodowej podjętej w czasie do sześciu miesięcy po ukończeniu studiów – w podziale na wydziały uniwersytetu. Zestawienie ujawnia znaczną rozpiętość możliwości pełnoetatowego zatrudnienia. **W najbardziej korzystnej sytuacji znajdują się absolwenci Wydziału Mechanicznego, wśród których blisko dziewięć z dziesięciu badanych znalazło zatrudnienie (88,7%)⁷.** Drugimi w kolejności są absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, wśród których dwie trzecie znalazło pełnoetatowe zatrudnienie (65,2%), a nieznacznie niżej plasują się absolwenci Wydziału Humanistycznego (63,0%).

Istotna jest odpowiedź na pytanie - ukończenie których wydziałów mogło powodować największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia w okresie pomiaru? W sytuacji bezrobocia znaleźli się przede wszystkim absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych (31,6%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (27,9%). Co istotne, w obu przypadkach zatrudnienie niepełnoetatowe nie kompensowało niestety trudności z odnalezieniem się na rynku pracy obu kategorii.

⁷ Jeszcze korzystniejszy wynik uzyskali absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (92,3%), lecz niewystarczający poziom liczebności tej kategorii absolwentów nie pozwolił wykorzystywać dotyczących ich danych do porównania z absolwentami innych wydziałów.

Tabela 34. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność 6mcy	N	6	30	52	1	63	13	6	55	13	86
		%	50,0	65,2	50,0	100,0	63,0	92,9	46,2	88,7	34,2	50,6
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	1	0	8	0	11	0	0	2	1	22
		%	8,3	0,0	7,7	0,0	11,0	0,0	0,0	3,2	2,6	12,9
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	5	13	18	0	19	1	1	3	7	37
		%	41,7	28,3	17,3	0,0	19,0	7,1	7,7	4,8	18,4	21,8
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	0	1	4	0	2	0	1	2	0	2
		%	0,0	2,2	3,8	0,0	2,0	0,0	7,7	3,2	0,0	1,2
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	N	1	0	3	0	2	1	1	3	0	3
		%	8,3	0,0	2,9	0,0	2,0	7,1	7,7	4,8	0,0	1,8
	Praca za granicą	N	1	3	8	0	7	2	0	2	3	12
		%	8,3	6,5	7,7	0,0	7,0	14,3	0,0	3,2	7,9	7,1
	Praca w charakterze wolontariusza	N	2	2	5	0	6	0	1	1	2	21
		%	16,7	4,3	4,8	0,0	6,0	0,0	7,7	1,6	5,3	12,4
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	2	6	11	0	10	0	1	0	3	13
		%	16,7	13,0	10,6	0,0	10,0	0,0	7,7	0,0	7,9	7,6
	Praca dorywcza, sezonowa	N	4	5	14	0	14	0	2	2	4	23
		%	33,3	10,9	13,5	0,0	14,0	0,0	15,4	3,2	10,5	13,5
	Urlop wychowawczy/urlop macierzyński	N	2	0	4	0	3	0	0	2	3	5
		%	16,7	0,0	3,8	0,0	3,0	0,0	0,0	3,2	7,9	2,9
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	2	7	29	0	12	0	6	4	12	38
		%	16,7	15,2	27,9	0,0	12,0	0,0	46,2	6,5	31,6	22,4
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	0	1	1	0	1	0	0	1	1	3
		%	0,0	2,2	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,6	2,6	1,8
	Jestem na rencie	N	0	1	2	0	1	0	0	0	0	4

		%	0,0	2,2	1,9	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4
	Nadal się uczyć/studiuje	N	2	2	10	0	16	1	2	2	11	25
		%	16,7	4,3	9,6	0,0	16,0	7,1	15,4	3,2	28,9	14,7
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	1	0	3	0	2	0	0	3	2	8
		%	8,3	0,0	2,9	0,0	2,0	0,0	0,0	4,8	5,3	4,7
Ogółem		N	12	46	104	1	100	14	13	62	38	170

Poniższe zestawienie obrazuje popularność form aktywności zawodowej, jednakże punktem jego odniesienia był drugi z okresów pomiarowych, czyli czas realizacji badania, przypadający na przełom 2015/2016 roku. Zgodnie z przewidywaniami, **upływ czasu spowodował wzrost aktywności ekonomicznej badanych absolwentów. Bowiem aktualnie czterech na pięciu deklaruje realizowanie pełnoetatowej (lub jeszcze w większym wymiarze) pracy najemnej (80,2%)**. Tym samym nieznacznemu zmniejszeniu uległa kategoria pracy najemnej świadczonej w niepełnym wymiarze (5,0%). Uwzględniając obie kategorie można stwierdzić, że **aktualnie zdecydowana większość absolwentów UZ posiada zatrudnienie na umowę o pracę**. Nie oznacza to, że pozostała ich część znajduje się poza rynkiem pracy, bowiem są oni aktywni w pozostałych (zawartych w tabeli) formach zatrudnienia, przebywają na rencie, kształcą się w dalszym ciągu, wreszcie część z nich deklaruje, że nie poszukiwała dotychczas zatrudnienia, co dotyczyć może zwłaszcza matek wychowujących małe dzieci.

Prawdopodobnie skutek wzrostu udziału pełnoetatowego zatrudnienia zmniejszyła się także blisko o połowę populacja osób aktywnych w oparciu o umowy- zlecenia (10,7%).

Dalszym korzystnym efektem rosnącej aktywności ekonomicznej absolwentów są wzrastające odsetki osób podejmujących się prowadzenia własnej działalności gospodarczej, w tym także w wariacie zatrudniania pracowników (odpowiednio: 2,3 i 3,8%). Ich udział w ogólnej populacji nadal pozostawia pewien niedosyt, jednakże z drugiej strony wskazuje na potencjał zawodowy tej kategorii.

Istotny jest również minimalny spadek tendencji do poszukiwania pracy za granicą, co dotyczy 5,7% absolwentów.

Szczególnie korzystną tendencją jest wyraźny spadek podejmowania pracy bez umowy, czyli „na czarno”: obecnie deklaruje taką sytuację zaledwie 3% wypowiedających się.

Do podstawowych parametrów opisujących aktywność ekonomiczną zaliczyć trzeba również sytuację bezrobocia. Pozostawianie bez pracy (przy jednoczesnym poszukiwaniu zatrudnienia) deklaruje aktualnie 5,9% wypowiedających się absolwentów, co jest wskaźnikiem niskim w porównaniu do stopy bezrobocia ludzi młodych. Jest godne

podkreślenia, że pomiędzy dwoma pomiarami wystąpił trzykrotny spadek bezrobocia wśród absolwentów.

Tabela 35. Aktywność zawodowa – stan w trakcie badania

		N	%
Bieżąca aktywność zawodowa	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność dziś	449	80,2%
	Praca najemna - niepełny wymiar	28	5,0%
	Praca najemna - umowa-zlecenia	60	10,7%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	13	2,3%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze wspólnikiem	21	3,8%
	Praca za granicą	32	5,7%
	Praca w charakterze wolontariusza	26	4,6%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	17	3,0%
	Praca dorywcza, sezonowa	23	4,1%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	38	6,8%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	33	5,9%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	4	0,7%
	Jestem na rencie	3	0,5%
	Nadal się uczę/studiuje	75	13,4%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	21	3,8%
Ogółem		843	150,5%

Kolejne zestawienie dokumentuje obecność korzystnych tendencji dotyczących aktywności zawodowej absolwentów, jakie zaszły pomiędzy dwoma okresami pomiarowymi. Warto uszczegółowić te dane o kryterium kierunku studiów.

Najbardziej korzystną sytuacją, wyrażającą się w zatrudnieniu na pełny etat (lub większym wymiarze) dotyczy absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (88,8%). Tak wysoką wartość uzyskiwali bezpośrednio po studiach jedynie absolwenci Wydziału Mechanicznego, aktualnie dotyczy ona innych kierunków o takim profilu. Pewnym novum w stosunku do poprzednich edycji raportu jest wysoki wskaźnik pełnoetatowego zatrudnienia dotyczący kierunków nowych (83,8%) które aktualnie, zgodnie z założeniami, spełniają swą rolę jako odpowiedź na zapotrzebowanie rynku pracy. Również absolwenci kierunków społecznych znajdują aktualnie w większości pełnoetatowe zatrudnienie (76,9%), co przeczy rozpowszechnianym w mediach tezom o braku szans pracy dla nich. Niewiele niższy odsetek absolwentów studiów artystycznych i humanistycznych również podjął pracę (69,2%).

Wysokie wskaźniki pełnoetatowego zatrudnienia spowodowały obniżenie się popularności zatrudnienia na część etatu. Jest ono aktualnie dostrzegalne zwłaszcza wśród absolwentów

nauk społecznych (7,1%) oraz artystycznych i humanistycznych (7,7%), natomiast mniejszą popularnością cieszy się wśród absolwentów nauk ścisłych i technicznych oraz kierunków nowych (po 2,6%). Warto podkreślić, że ta forma zatrudnienia nie musi oznaczać braku dostępu do pracy pełnoetatowej, a stanowi możliwość świadomie wybieraną przez część poszukujących prac, tym samym optymalną dla osób obciążonych np. obowiązkami rodzinnymi (macierzyńskimi i opiekuńczymi). Taki wariant, jako mniej absorbujący czasowo, korzystny jest ponadto dla osób podejmujących własną działalność gospodarczą.

Często obserwowaną tendencją w sytuacji mniejszego dostępu do etatowego zatrudnienia jest wykonywanie prac na umowę-zlecenie. Dotyczy ono stosunkowo licznej populacji, bo aż co piątej osoby po studiach artystycznych i humanistycznych (20,5%), a także co dziesiątej osoby po studiach na kierunkach społecznych (10,4%). Trzeba zaznaczyć, że także ta forma pracy stanowi nie alternatywę, a dodatkową możliwość wobec prac etatowych.

Upływ czasu spowodował także wzrost liczby osób decydujących się na prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Dotychczasowe analizy wskazują, że **bardziej popularny jest wariant działalności jednoosobowej (lub prowadzonej ze współnikiem), który dotyczy 5,1% osób po kierunkach humanistycznych i artystycznych, 4,3% po kierunkach ścisłych i technicznych, 3,8% po kierunkach społecznych i 2,6% po kierunkach nowych. Natomiast bardziej złożona forma, jaką jest działalność gospodarcza związana z zatrudnianiem pracowników, dotyczy 4,5% osób po kierunkach nowych i 3,4% absolwentów kierunków ścisłych i technicznych.**

Uwzględniając negatywne aspekty rynku pracy, zaskakujące jest silne zróżnicowanie wpływu kierunku studiów na świadczenie pracy bez umowy, a więc niezarejestrowanej. Odsetki osób tak pracujących są dla badanej populacji zdecydowanie niewielkie, a w przypadku absolwentów kierunków społecznych prawie niewystępujące (0,9%). Od tego poziomu odbiega jednak wskaźnik 11,5% dotyczący absolwentów kierunków humanistycznych i artystycznych. Problem ten wart jest dalszej analizy w postaci niezależnych badań.

Zbliżona tendencja dotyczy pracy dorywczej i sezonowej, którą absolwenci kierunków humanistycznych i artystycznych świadczą podobnie często (10,3%).

Dane dotyczące bezrobocia potwierdzają spostrzeżenia sformułowane wcześniej. Warto jednak podkreślić, że niskiemu wskaźnikowi bezrobocia, typowemu dla absolwentów kierunków technicznych i ścisłych (4,3%), towarzyszy zbliżony wielkością odsetek osób po kierunkach nowych (4,5%). Dla dwóch pozostałych kategorii, liczba osób bez pracy, lecz ubiegających się o nią jest wyższa i wynosi 7,1% dla kierunków społecznych oraz 7,7% dla kierunków artystycznych i humanistycznych. Ponownie warto podkreślić, że w zestawieniu z trudnościami na rynku pracy dotyczącymi zwłaszcza ludzi młodych, wskaźniki te uznać należy za generalnie korzystne.

Tabela 36. Aktywność zawodowa – stan w trakcie badania

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Bieżąca aktywność zawodowa	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność dziś	N	163	103	129	54
		%	76,9%	88,8%	83,8%	69,2%
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	15	3	4	6
		%	7,1%	2,6%	2,6%	7,7%
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	22	11	11	16
		%	10,4%	9,5%	7,1%	20,5%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	0	4	7	2
		%	0,0%	3,4%	4,5%	2,6%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	8	5	4	4
		%	3,8%	4,3%	2,6%	5,1%
	Praca za granicą	N	11	5	10	6
		%	5,2%	4,3%	6,5%	7,7%
	Praca w charakterze wolontariusza	N	17	3	3	3
		%	8,0%	2,6%	1,9%	3,8%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	2	3	3	9
		%	,9%	2,6%	1,9%	11,5%
	Praca dorywcza, sezonowa	N	10	2	3	8
		%	4,7%	1,7%	1,9%	10,3%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	15	8	9	6
		%	7,1%	6,9%	5,8%	7,7%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	15	5	7	6
		%	7,1%	4,3%	4,5%	7,7%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	1	1	1	1
		%	,5%	,9%	,6%	1,3%
	Jestem na rencie	N	2	1	0	0
		%	,9%	,9%	0,0%	0,0%
	Nadal się uczę/studiuję	N	33	10	13	19
		%	15,6%	8,6%	8,4%	24,4%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	6	7	3	5
		%	2,8%	6,0%	1,9%	6,4%

Uwzględnienie kryterium typu studiów potwierdza wnioski sformułowane wcześniej. Podobnie, jak zawarte w tabeli dane wskazują jednoznacznie, że studia licencjackie traktowane są przez osoby studiujące raczej jako pierwszy etap studiów, niż cel sam w sobie. Dokumentują to kolejne ustalenia. Po pierwsze, świadczenie pracy najemnej na pełen etat jest bardziej rozpowszechnione po studiach magisterskich (84,4%), niż licencjackich (77,0%). Po drugie, podczas studiów licencjackich zdecydowanie bardziej popularne są uzupełniające i mniej absorbujące czasowo formy zarobkowania, jak praca najemna na umowę- zlecenie (12,9%), wolontariat (6,0%), prace dorywcze i sezonowe (6,3%), które po studiach

magisterskich wykonywane są relatywnie rzadziej. Także własna działalność ekonomiczna realizowana jest dwukrotnie częściej po studiach magisterskich (5,3%), niż licencjackich (2,5%).

Tabela 37. Aktywność zawodowa – stan w trakcie badania a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Bieżąca aktywność zawodowa	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/własna działalność dziś	N	244	205
		%	77,0%	84,4%
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	16	12
		%	5,0%	4,9%
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	41	19
		%	12,9%	7,8%
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	5	8
		%	1,6%	3,3%
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	N	8	13
		%	2,5%	5,3%
	Praca za granicą	N	18	14
		%	5,7%	5,8%
	Praca w charakterze wolontariusza	N	19	7
		%	6,0%	2,9%
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	15	2
		%	4,7%	0,8%
	Praca dorywcza, sezonowa	N	20	3
		%	6,3%	1,2%
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	13	25
		%	4,1%	10,3%
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	25	8
		%	7,9%	3,3%
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	2	2
		%	0,6%	0,8%
	Jestem na rencie	N	2	1
		%	0,6%	0,4%
	Nadal się uczę/studiuję	N	49	26
		%	15,5%	10,7%
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	12	9
		%	3,8%	3,7%
Ogółem		N	317	243

Uwzględnienie kryterium wydziałowego potwierdza dane przedstawione w zestawieniu dokumentującym wpływ roli kierunku studiów na zróżnicowanie aktywności zawodowej absolwentów. **Za zdecydowanie korzystne uznać należy, że dla dwóch wydziałów: Mechanicznego oraz Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska odsetki zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu obejmują prawie wszystkich absolwentów UZ (odpowiednio: 92,1% i 89,4%).** Także dla kolejnych dwóch jednostek uznać je można za w pełni satysfakcjonujące: Wydziału Ekonomii i Zarządzania (84,0%) i Wydziału Nauk Biologicznych (69,4%). Najniższe (co nie oznacza – niekorzystne) wyniki dotyczą wydziałów „społecznych i humanistycznych”: Wydziału Psychologii, Pedagogiki i Socjologii (75,3%) oraz Wydziału Humanistycznego (74,7%), choć jednocześnie dwa ostatnie cechuje najwyższy poziom zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy (odpowiednio: 7,6% i 6,1%).

Z punktu widzenia gospodarki istotne jest tworzenie prywatnych firm. Zadanie to realizują przede wszystkim (jako pracodawcy) absolwenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania (5,7%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (4,3%). Do tworzenia firm jednoosobowych (lub ze współnikiem) dążą głównie absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych (5,6%), Wydziału Mechanicznego (4,8%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (3,8%). Mimo, iż udział procentowy obu tych kategorii nie jest znaczny, to jednak decyzja o założeniu własnej firmy warunkowana jest wieloma czynnikami: polityką państwa, dostępnością kredytów, a więc czynnikami niezależnymi od uczelni wyższych.

Uzupełnieniem informacji o aktywności ekonomicznej są dane dotyczące bezrobocia. Jego najwyższy poziom dotyczy absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (11,1%), a następnie Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (7,1%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (5,7%). Nie bagatelizując problemu trudności ze znalezieniem satysfakcjonującej pracy warto ponownie przypomnieć, że przytoczone wielkości są zdecydowanie niższe, niż średnia bezrobocia liczona w ostatnich latach dla ludzi młodych⁸. Tym samym potwierdzić można tezę o korzystnym wpływie edukacji na Uniwersytecie Zielonogórskim na szanse zatrudnienia jego absolwentów.

⁸ Według Głównego Urzędu Statystycznego stopa bezrobocia Polaków w wieku 15–24 lata wynosiła w I kwartale 2016 roku 19,6%, czyli spadła od IV kwartału 2015 roku o 0,6 punktu procentowego, a w relacji do I kwartału 2015 roku – o 3,7 punktu procentowego.

Tabela 38a. Aktywność zawodowa – stan podczas realizacji badania a wydział

			Wydział									
			WA	WBAI Ś	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMI E	WM	WNB	WPP S
Aktywność zawodowa w trakcie realizacji badania	Praca najemna - pełny etat	N	9	42	89	1	74	12	11	58	25	128
		%	75,0	89,4	84,0	100	74,7	92,3	84,6	92,1	69,4	75,3
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	1	1	4	0	6	0	1	0	2	13
		%	8,3	2,1	3,8	0,0	6,1	0,0	7,7	0,0	5,6	7,6
	Praca najemna - umowa- zlecenia	N	4	5	9	0	16	1	0	0	6	19
		%	33,3	10,6	8,5	0,0	16,2	7,7	0,0	0,0	16,7	11,2
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	1	2	6	0	1	0	1	0	1	1
		%	8,3	4,3	5,7	0,0	1,0	0,0	7,7	0,0	2,8	0,6
	Własna działalność gosp. jednoosobow a lub ze wspólnikiem	N	3	1	4	0	2	0	1	3	2	5
		%	25,0	2,1	3,8	0,0	2,0	0,0	7,7	4,8	5,6	2,9
	Praca za granicą	N	1	2	8	0	7	3	0	1	2	8
		%	8,3	4,3	7,5	0,0	7,1	23,1	0,0	1,6	5,6	4,7
	Praca w charakterze wolontariusza	N	2	1	3	0	2	1	0	0	2	15
		%	16,7	2,1	2,8	0,0	2,0	7,7	0,0	0,0	5,6	8,8
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	1	1	2	0	9	0	0	1	1	2
		%	8,3	2,1	1,9	0,0	9,1	0,0	0,0	1,6	2,8	1,2
	Praca dorywcza, sezonowa	N	2	1	2	0	7	0	0	0	2	9
		%	16,7	2,1	1,9	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	5,6	5,3
	Urlop wychowawczy / macierzyński	N	3	1	5	0	4	0	2	5	4	14
		%	25,0	2,1	4,7	0,0	4,0	0,0	15,4	7,9	11,1	8,2

Tabela 38b. Aktywność zawodowa – stan podczas realizacji badania a wydział – ciąg dalszy

	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	2	2	6	0	5	0	0	2	4	12
		%	16,7	4,3	5,7	0,0	5,1	0,0	0,0	3,2	11,1	7,1
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	7,7	0,0	2,8	0,6
	Jestem na rencie	N	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
		%	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
	Nadal się uczę/studiuję	N	2	3	6	0	21	1	2	2	10	28
		%	16,7	6,4	5,7	0,0	21,2	7,7	15,4	3,2	27,8	16,5
	Nie pracuję/zajmuję się domem	N	1	2	2	0	5	0	0	2	4	5
		%	8,3	4,3	1,9	0,0	5,1	0,0	0,0	3,2	11,1	2,9
	Ogółem	N	12	47	106	1	99	13	13	63	36	170

11. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Istotnych informacji na temat sposobu funkcjonowania absolwentów na rynku pracy dostarcza pytanie dotyczące kryteriów decydujących o przyjęciu do pracy. To co przede wszystkim podkreślają absolwenci, a co ma, w ich przekonaniu, najistotniejszy wpływ na możliwości uzyskania pracy to *cechy osobowości*. Zwraca na to uwagę aż 81,8% respondentów. Oczywiście trudno orzec, w jakim zakresie i czy rzeczywiście cechy osobowości mają wpływ na zdobycie pracy, ale nie zmienia to faktu, że przekonanie to pojawia się w świadomości większości badanych. Tylko nieco ponad połowa absolwentów (53,8%) podkreśla, że ważne jest *posiadanie dyplomu studiów wyższych*, co można interpretować w dwojaki sposób: albo wskazuje to na założenie, że ponad połowa absolwentów znajduje zatrudnienie zgodnie ze zdobytymi kwalifikacjami, albo też, że pracodawcy chętniej zatrudniają osoby z wyższym wykształceniem (niezależnie od tego, jakie ono jest) zakładając, że osoby takie charakteryzuje wyższa kultura organizacyjna, innowacyjność oraz kreatywność. Trzecim ważnym kryterium podkreślanym przez absolwentów jest *kierunek ukończonych studiów* (50,3%), co może sugerować, że pracodawcy poszukują pracowników posiadających określone kwalifikacje zawodowe. Nie bez znaczenia jest także *wcześniejsza praktyka w zawodzie* (50,1%). Posiadanie umiejętności praktycznych bowiem sprawia, że pracodawca otrzymuje pracownika, który posiada już rozeznanie w wykonywanej pracy, a więc jego czas na przeszkolenie oraz przyuczenie do czynności wymaganych na danym stanowisku ulega znacznej redukcji. Nadal swoją wagę mają *rekomendacje osób trzecich* (39,6%) co uzasadniają wciąż jednak istniejące problemy w odnalezieniu się na rynku pracy absolwentów wyższych uczelni. Warto zwrócić

uwagę, że dwie, jakby się wydawało, ważne umiejętności mają obecnie mniejsze znaczenie. Są to *umiejętności informatyczne* (34,9%) oraz *znajomość języków obcych* (33,4%). Jednocześnie jednak tę sytuację można zinterpretować na korzyść jakości kształcenia współcześnie na poziomie wyższym. Być może pracodawcy zakładają, że umiejętności informatyczne oraz posługiwanie się językiem obcym są tak oczywiste i tak obecnie powszechne, że zostały one usunięte z listy kryteriów decydujących o zatrudnieniu, lub też wykonywana praca jest znacznie poniżej kwalifikacji, co oznacza, że wskazane umiejętności nie są potrzebne do jej wykonywania. Najmniej istotne przy zatrudnianiu absolwentów są *prestż ukończonej uczelni* - w tym przypadku UZ (4,9%), *forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna* (8,6%) oraz *doświadczenia zdobyte za granicą* – czy to edukacyjne, czy to zawodowe (9,0%). Sugeruje to, że dla pracodawcy ważne są bezpośrednie kwalifikacje i umiejętności kandydata na pracownika oraz jego dostępność na rynku pracy.

Tabela 39. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

		N	%
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	287	53,8%
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	46	8,6%
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	92	17,3%
	Prestż ukończonej uczelni - UZ	26	4,9%
	Kierunek studiów	268	50,3%
	Ocena na dyplomie	84	15,8%
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	267	50,1%
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	48	9,0%
	Znajomość języków obcych	178	33,4%
	Umiejętności informatyczne	186	34,9%
	Rekomendacje osób trzecich	211	39,6%
	Cechy osobowości i charakteru	436	81,8%
	Wyniki testu kompetencji	146	27,4%
Ogółem		2275	426,8%

Bardziej szczegółowa analiza kryteriów decydujących o zatrudnieniu absolwentów UZ pozwala wskazać pewne prawidłowości. W odniesieniu do *cech osobowościowych*, stanowiących, według absolwentów, najważniejsze kryterium przyjmowania do pracy, najmniejsze znaczenie przypisują mu absolwenci kierunków ścisłych i technicznych (72,3%). Najprawdopodobniej dzieje się tak dlatego, że w przypadku kierunków ścisłych i technicznych pojawia się nastawienie przede wszystkim na realizację zadań. Nie oznacza to jednak, że cechy te nie odgrywają żadnej roli. Nie mniej ich zakres jest zdecydowanie węższy i dotyczyć może tylko tych cech, które wiążą się z innowacyjnością. W przypadku pozostałych kierunków waga tego kryterium jest zdecydowanie wyższa ponieważ ich istota wiąże się w dużej mierze z koniecznością współpracy z innymi ludźmi. W przypadku pozostałych kierunków waga tego kryterium waha się na poziomie od 83% do 85%. Kolejnym,

posiadającym mniejsze znaczenie dla absolwentów kierunków ścisłych i technicznych kryterium jest posiadanie *praktyki* w zakresie wykonywanego zawodu (49,1%), podczas gdy dla kierunków społecznych oraz artystyczno-humanistycznych wynosi ono odpowiednio 52,1% i 54,5%. Posiadanie *dyplomu studiów wyższych* staje się istotnym kryterium przyjęcia do pracy głównie w odniesieniu do absolwentów kierunków artystyczno-humanistycznych (62,3%). Również dla tych kierunków, podobnie jak dla ścisłych i technicznych ważnym kryterium jest ukończony *kierunek studiów* – ścisłe i techniczne 61,6%, artystyczno-humanistyczne 62,3%. Pozyskane dane mogą sugerować, że właśnie w przypadku tych dwóch typów kierunków absolwenci częściej znajdują pracę adekwatną do posiadanych kwalifikacji. Warto zwrócić uwagę, że absolwenci kierunków określonych tutaj mianem „nowych” podkreślają przede wszystkim wagę *cech osobowości* jako podstawowego kryterium przyjęcia do pracy 85,3% i jest ono, spośród wszystkich kierunków, najczęściej akcentowane. Pozostałe kryteria zaznaczane są rzadziej i zasadniczo nie wyróżniają się wśród analizowanych nowych kierunków.

Tabela 40. Kryteria decydujące o zatrudnieniu a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	103	62	74	48
		%	53,1%	55,4%	49,3%	62,3%
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	17	8	13	8
		%	8,8%	7,1%	8,7%	10,4%
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	32	16	24	20
		%	16,5%	14,3%	16,0%	26,0%
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	10	6	5	5
		%	5,2%	5,4%	3,3%	6,5%
	Kierunek studiów	N	84	69	67	48
		%	43,3%	61,6%	44,7%	62,3%
	Ocena na dyplomie	N	27	20	26	11
		%	13,9%	17,9%	17,3%	14,3%
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	101	55	69	42
		%	52,1%	49,1%	46,0%	54,5%
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	11	9	14	14
		%	5,7%	8,0%	9,3%	18,2%
	Znajomość języków obcych	N	45	35	55	43
		%	23,2%	31,3%	36,7%	55,8%
	Umiejętności informatyczne	N	57	49	55	25
		%	29,4%	43,8%	36,7%	32,5%
	Rekomendacje osób trzecich	N	73	51	55	32
		%	37,6%	45,5%	36,7%	41,6%
	Cechy osobowości i charakteru	N	163	81	128	64
		%	84,0%	72,3%	85,3%	83,1%
	Wyniki testu kompetencji	N	42	37	48	19
		%	21,6%	33,0%	32,0%	24,7%

Jeśli przyjrzeć się typowi studiów rozumianych tutaj jako studia pierwszego i drugiego stopnia, to spostrzec można, że choć wiele kryteriów decydujących o przyjęciu do pracy absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia jest podobnych, pojawiają się pewne drobne różnice. Wypowiedzi absolwentów studiów pierwszego stopnia wskazują, że pewne stawiane im przez pracodawcę wymagania pojawiają się w ich przypadku częściej, aniżeli wobec studentów studiów drugiego stopnia. Dotyczy to przede wszystkim takich cech, jak cechy osobowości i charakteru (83,2%), posiadanie dyplomu studiów wyższych (54,7%), ukończony kierunek studiów (51,3%), posiadanie praktyki zawodowej (50,0%), znajomość języków obcych (35,9%), rodzaj ukończonej uczelni - zawodowa/uniwersytet 19,8%). Z kolei w przypadku absolwentów, którzy ukończyli studia drugiego stopnia istotniejszymi

kryteriami, aniżeli w przypadku pierwszego stopnia, są rekomendacje osób trzecich (41,7%) oraz umiejętności informatyczne (37,0%). Pokazuje to, że w odniesieniu do niektórych cech, oczekiwania pracodawców wobec absolwentów podejmujących pracę są odmienne w zależności od tego, czy osoba taka legitymuje się dyplomem licencjackim, czy też uzyskała tytuł magistra. W przypadku studiów pierwszego stopnia są to takie cechy, co do których pracodawca może chcieć się upewniać, czy trzy lata studiów są wystarczającym okresem edukacyjnym, w czasie którego pewne ważne umiejętności zostały nabyte.

Tabela 41. Kryteria decydujące o zatrudnieniu a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	163	124
		%	54,7%	52,8%
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	27	19
		%	9,1%	8,1%
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	59	33
		%	19,8%	14,0%
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	16	10
		%	5,4%	4,3%
	Kierunek studiów	N	153	115
		%	51,3%	48,9%
	Ocena na dyplomie	N	45	39
		%	15,1%	16,6%
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	149	118
		%	50,0%	50,2%
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	28	20
		%	9,4%	8,5%
	Znajomość języków obcych	N	107	71
		%	35,9%	30,2%
	Umiejętności informatyczne	N	99	87
		%	33,2%	37,0%
	Rekomendacje osób trzecich	N	113	98
		%	37,9%	41,7%
	Cechy osobowości i charakteru	N	248	188
		%	83,2%	80,0%
	Wyniki testu kompetencji	N	83	63
		%	27,9%	26,8%
Ogółem		N	298	235

Wcześniejsze analizy wskazują, że według absolwentów, oczekiwania pracodawców podczas rekrutacji do pracy na różne stanowiska koncentrują się przede wszystkim na czterech kryteriach. Cechach osobowościowych i charakterze potencjalnego pracownika, posiadaniu dyplomu ukończenia studiów wyższych, ukończonego kierunku studiów oraz odbytej uprzednio praktyce, co sugeruje posiadanie pewnych, wcześniej już nabytych umiejętności w ramach deklarowanych kwalifikacji. W tym kontekście warto przyrzeć się, jak owe wymagania mają się do konkretnych wydziałów skupiających w swej strukturze określone kierunki i specjalności. Niektóre wyniki mogą zaskakiwać. Okazuje się, że wagę cech osobowościowych podczas rekrutacji podkreślali przede wszystkim absolwenci Wydziału Mechanicznego – 91,5%, Wydziału Nauk Biologicznych – 86,5%, a dopiero w trzeciej kolejności Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii – 83,6%. Wydawać by się mogło, że to właśnie na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, w którego strukturze mieszczą się kierunki, których istotą są kontakty z ludźmi, cechy osobowościowe winny mieć szczególne i podstawowe znaczenie. Tymczasem Wydział Mechaniczny wyprzedził o niemal 8 punktów procentowych, ten, którego jednym z priorytetów jest posiadanie przez studentów określonego zespołu cech osobowościowych wyznaczających ich funkcjonowanie na rynku pracy. Z kolei najrzadziej (co w tym przypadku nie zaskakuje) cecha ta była wymieniana przez absolwentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (63,0%). W odniesieniu do kolejnej cechy, jaką jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów wyższych rozkład ważności tego kryterium był nieco bardziej zróżnicowany. Najczęściej ważność tej cechy jako kryterium przyjęcia do pracy podkreślali absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych 62,2%, Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska 60,9% oraz Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii 56,6%, choć w tym przypadku różnica była już dość znaczna w odniesieniu dwóch pierwszych wydziałów i wynosiła kolejno 5,6 oraz 4,3 punkty procentowe. Najrzadziej kryterium to było podkreślane przez absolwentów Wydziału Ekonomii i Zarządzania – 45,0%. Uzyskane dane pozwalają postawić hipotezę, że oczekiwania pracodawców dotyczące posiadania przez osoby ubiegające się o pracę dyplomu ukończenia studiów wyższych jest proporcjonalne do zatrudniania ich na stanowiskach adekwatnych do uzyskanych na studiach specjalności. Inaczej mówiąc można założyć, że im częściej pracodawca oczekiwał dyplomu ukończenia studiów, tym częściej absolwenci znajdowali pracę zgodną z ich wykształceniem. Kryterium kierunku studiów miało znaczenie w odniesieniu do Wydziału Nauk Biologicznych (64,9%) oraz Wydziału budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska (56,5%). Natomiast najmniejsze znaczenie miało w przypadku Wydziału Ekonomii i Zarządzania 33%. Potwierdza to w jakimś stopniu postawioną wcześniej tezę, że absolwenci wskazanych powyżej kierunków częściej znajdują zatrudnienie adekwatne do ukończonego kierunku studiów. Wcześniejszą praktykę jako istotne kryterium przyjęcia do pracy wskazywali przede wszystkim absolwenci kierunku: Wydziału Mechanicznego 57,6% oraz Wydziału Pedagogicznego Psychologicznego i Socjologii 55,3%. Najrzadziej tego rodzaju wymaganie stawiane było absolwentom Wydziału Ekonomii i Zarządzania 41,0%, co kolejny raz może potwierdzać tezę, że absolwenci tego wydziału najrzadziej znajdują pracę zgodną z ich wykształceniem.

Tabela 42. Kryteria zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Kryteria zatrudnienia	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	5	28	45	1	49	9	7	30	23	90
		%	41,7	60,9	45,0	100,0	53,3	64,3	53,8	50,8	62,2	56,6
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	1	5	8	0	11	0	1	4	3	13
		%	8,3	10,9	8,0	0,0	12,0	0,0	7,7	6,8	8,1	8,2
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	3	10	12	0	21	0	2	9	7	28
		%	25,0	21,7	12,0	0,0	22,8	0,0	15,4	15,3	18,9	17,6
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	3	5	3	0	3	0	1	2	1	8
		%	25,0	10,9	3,0	0,0	3,3	0,0	7,7	3,4	2,7	5,0
	Kierunek studiów	N	9	26	33	1	45	13	11	31	24	75
		%	75,0	56,5	33,0	100,0	48,9	92,9	84,6	52,5	64,9	47,2
	Ocena na dyplomie	N	3	8	13	0	10	3	2	11	8	26
		%	25,0	17,4	13,0	0,0	10,9	21,4	15,4	18,6	21,6	16,4
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	11	21	41	0	42	8	4	34	18	88
		%	91,7	45,7	41,0	0,0	45,7	57,1	30,8	57,6	48,6	55,3
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	0	3	7	0	16	3	0	10	1	8
		%	0,0	6,5	7,0	0,0	17,4	21,4	0,0	16,9	2,7	5,0
	Znajomość języków obcych	N	2	15	37	0	45	5	1	25	14	34
		%	16,7	32,6	37,0	0,0	48,9	35,7	7,7	42,4	37,8	21,4
	Umiejętności informatyczne	N	3	16	44	1	36	11	8	23	10	34
		%	25,0	34,8	44,0	100,0	39,1	78,6	61,5	39,0	27,0	21,4
	Rekomendacje osób trzecich	N	8	22	40	0	36	6	5	19	17	58
		%	66,7	47,8	40,0	0,0	39,1	42,9	38,5	32,2	45,9	36,5
	Cechy osobowości i charakteru	N	11	29	88	1	73	8	7	54	32	133
		%	91,7	63,0	88,0	100,0	79,3	57,1	53,8	91,5	86,5	83,6
	Wyniki testu kompetencji	N	6	12	32	1	17	7	2	27	11	31
		%	50,0	26,1	32,0	100,0	18,5	50,0	15,4	45,8	29,7	19,5
Ogółem		N	12	46	100	1	92	14	13	59	37	159

12. Pierwsza praca

Sytuację na rynku pracy, zwłaszcza tę dotyczącą młodych ludzi, którzy właśnie skończyli swą edukację na poziomie studiów wyższych, określa między innymi poszukiwanie pracy. Warto przy tym pamiętać, że w odniesieniu do dość sporej liczby absolwentów mówi się tutaj o poszukiwaniu pracy w ogóle, a nie tylko takiej, która byłaby zgodna z kierunkiem ukończonych studiów. Z uzyskanych danych wynika, że duża część absolwentów rozpoczyna poszukiwanie pracy jeszcze przed uzyskaniem dyplomu ukończenia studiów. Niemal 1/3 absolwentów rozpoczyna poszukiwania w okresie wcześniejszym niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu 19,4% oraz do sześciu miesięcy przed uzyskaniem dyplomu 11,6%. Następną grupą stanowiącą także niemal 1/3 badanych rozpoczyna poszukiwanie pracy w okresie późniejszym niż sześć miesięcy po otrzymaniu dyplomu. Jedynie 4,4% absolwentów zadeklarowała, że nie poszukiwała pracy ponieważ już ją posiadali. Ciekawą kategorię stanowi grupa 34,0% osób, która wskazała na odpowiedź nie dotyczy. Najprawdopodobniej dużą część z nich stanowią absolwenci, którzy skończyli pierwszy stopień studiów licencjackich i realizują drugi, lub też ci, którzy, także ze względu na ukończony kierunek, postawili już wcześniej na rozpoczęcie własnej działalności. Stąd odpowiedź na pytanie o czas poszukiwania pracy jest nieuzasadniona.

Tabela 43. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie

		N	%
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	111	19,4
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	66	11,6
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	175	30,6
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	25	4,4
	Nie dotyczy	194	34,0
	Ogółem	571	100,0

Wcześniej niż sześć miesięcy oraz do sześciu miesięcy przed obroną dyplomu pracy poszukiwali absolwenci kierunków artystyczno-humanistycznych (odpowiednio: 25,0% i 12,5%) oraz ścisłych i technicznych (odpowiednio: 23,3% i 19,0%). Więcej aniżeli sześć miesięcy po otrzymaniu dyplomu znalezieniem pracy zajęli się absolwenci nowych kierunków (33,8%), a także kierunków społecznych (32,6%). Kategoria nie dotyczy, sugerująca kontynuację studiów bądź też założenie własnej działalności także zdominowana została przez przedstawicieli kierunków nowych (36,9%) oraz społecznych (35,8%). Uzyskane wyniki wskazują, że wczesnym poszukiwaniem pracy zajmują się przedstawiciele tych kierunków, którzy uzyskują dość wąski zakres kwalifikacji, co sprawia, że i konkurencja na rynku pracy jest większa. Tym samym, im wcześniej rozpoczną oni poszukiwania, tym większe prawdopodobieństwo uzyskania pracy adekwatnej do zdobytych kwalifikacji. Z kolei

zdecydowanie późniejsze rozpoczęcie poszukiwania pracy przez absolwentów kierunków społecznych i nowych może wynikać z przekonania, że uzyskany przez nich rodzaj wykształcenia daje na tyle szeroki zakres umiejętności, że można je wykorzystać w bardzo różnych sytuacjach zawodowych. Tym samym zabezpieczanie się i szukanie pracy jeszcze przed uzyskaniem dyplomu mija się z celem. Oczywiście nie można wykluczyć, że ten dość płynny zakres umiejętności może znacznie osłabiać motywację do poszukiwania pracy, która taka, czy inna zawsze się może znaleźć, zwłaszcza, że w tym przypadku znalezienie pracy. W swoim zawodzie jest dość trudne.

Tabela 44. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	36	27	28	20
		%	16,7%	23,3%	17,5%	25,0%
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	22	22	12	10
		%	10,2%	19,0%	7,5%	12,5%
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	70	30	54	21
		%	32,6%	25,9%	33,8%	26,3%
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	10	2	7	6
		%	4,7%	1,7%	4,4%	7,5%
	Nie dotyczy	N	77	35	59	23
		%	35,8%	30,2%	36,9%	28,8%

Uzyskane wcześniej wyniki skłaniają do bliższego zapoznania się z problemem poszukiwania przez absolwentów pracy i przyjrzenia się, na ile łączą się one z konkretnymi wydziałami. Inaczej mówiąc, pojawia się pytanie, absolwenci jakich wydziałów wykazują szczególną aktywność w poszukiwaniu pracy. Okazuje się, że jeszcze przed upływem sześciu miesięcy do obrony dyplomu najczęściej pracy zaczynają poszukiwać studenci Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska (26,1%), Wydziału Nauk Biologicznych (23,1%) oraz Wydziału Mechanicznego (20,6%). Wydaje się, że jest to ta grupa osób, których wąskie specjalizacje uzyskane na studiach zmuszają do podejmowania dość wcześnie działań związanych ze znalezieniem pracy, by mieć większe szanse na znalezienie pracy w zawodzie zgodnym z uzyskanym wykształceniem. Zdecydowanie mniej zapobiegliwi są studenci, którzy zajęli się poszukiwaniem pracy sześć miesięcy po otrzymaniu dyplomu. Są to absolwenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania (39,3%), a także absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (31,4%). Wynika to najprawdopodobniej z przekonania, że praca zgodna z uzyskanym wykształceniem jest dość mało prawdopodobna, a więc wcześniejsze jej szukanie i tak pozbawione jest sensu. Warto zwrócić uwagę, że absolwenci wydziałów uznanych za stymulujące studentów do poszukiwania pracy jeszcze przed uzyskaniem dyplomu (Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska oraz Nauk Biologicznych) równie często podejmują te działania w pół roku po uzyskaniu dyplomu – kolejno 37% i 33,3%. Oznacza to,

że na wydziałach o wąskich specjalizacjach jedynie część studentów stymulowana jest do szukania pracy adekwatnej do uzyskanego wykształcenia. Absolwenci nie poszukujący pracy z racji tego, że już wcześniej ją posiadali wywodzą się z wydziałów Nauk Biologicznych oraz Pedagogiki Psychologii i Socjologii. Dość liczna kategoria absolwentów, wskazująca wariant odpowiedzi – „nie dotyczy”, to studenci wydziałów Mechanicznego, Nauk Pedagogicznych Psychologii i Socjologii oraz Humanistycznego. Specyfika wydziałów, z których wywodzą się te osoby pozwala przyjąć wcześniej zasygnalizowane założenie, że są to albo osoby, które zdecydowały się na studia magisterskie albo też takie, które myślą o własnym biznesie. Tezę tę zdają się potwierdzać wyniki z kolejnej tabeli. Udział osób sygnalizujących odpowiedź „nie dotyczy” w przypadku absolwentów studiów pierwszego stopnia, wynosi 31,5% czyli niemal 1/3 badanych. Drugie tyle w tej kategorii tworzą osoby szukające pracy powyżej sześciu miesięcy po otrzymaniu dyplomu. W odniesieniu do absolwentów studiów drugiego stopnia sytuacja ma się nieco inaczej. Co prawda liczba wskazań na kategorię odpowiedzi „nie dotyczy” wygląda podobnie jak w przypadku licencjatów, ale wyraźne różnice dostrzec można w pozostałych kategoriach odpowiedzi. W przypadku absolwentów studiów drugiego stopnia zaobserwować można większą zapobiegliwość. Zdecydowanie mniej z nich poszukuje pracy dopiero po sześciu miesiącach od otrzymania dyplomu (o 8,5 punktu procentowego) natomiast częściej robią to przed obroną dyplomu. Wydaje się, że działa tutaj czynnik zmniejszonej liczby możliwości. O ile absolwenci studiów pierwszego stopnia mają alternatywę w postaci ewentualnego podjęcia decyzji o kontynuacji stopnia drugiego stopnia, o tyle w przypadku absolwentów studiów magisterskich zmuszeni są oni zderzyć się z trudną sytuacją na rynku pracy. Stąd też najprawdopodobniej ich większa aktywność w przygotowywaniu sobie miejsca pracy.

Tabela 45. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFI A	WH	WIE A	WMI E	WM	WN B	WPP S
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	4	12	19	1	19	2	3	13	9	29
		%	33,3	26,1	17,8	100	18,8	14,3	23,1	20,6	23,1	16,6
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	0	5	10	0	11	5	6	3	8	18
		%	0,0	10,9	9,3	0,0	10,9	35,7	46,2	4,8	20,5	10,3
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	2	17	42	0	30	4	3	9	13	55
		%	16,7	37,0	39,3	0,0	29,7	28,6	23,1	14,3	33,3	31,4
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	0	0	4	0	6	0	0	1	3	11
		%	0,0	0,0	3,7	0,0	5,9	0,0	0,0	1,6	7,7	6,3
	Nie dotyczy	N	6	12	32	0	35	3	1	37	6	62
		%	50,0	26,1	29,9	0,0	34,7	21,4	7,7	58,7	15,4	35,4
Ogółem		N	12	46	107	1	101	14	13	63	39	175
		%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabela 46. Poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	66	45
		%	20,2	18,4
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	32	34
		%	9,8	13,9
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	112	63
		%	34,3	25,8
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	14	11
		%	4,3	4,5
	Nie dotyczy	N	103	91
		%	31,5	37,3
Ogółem	N	327	244	
	%	100.0	100.0	

Dane z tabeli, ze względu na niewielkie zróżnicowanie wyników, nie umożliwiają dostrzeżenia wyraźnych tendencji dotyczących czasu poszukiwania pracy dla obu typów studiów.

Podjęcie pierwszej pracy to ważny moment w życiu absolwentów. Decyduje on bowiem nie tylko o biografii zawodowej absolwentów, ale staje się widowym wskaźnikiem bieżącej sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie kryterium adekwatności między zapotrzebowaniem rynku pracy a kształceniem w ramach konkretnych specjalności. Drugą istotną kwestią będzie skonfrontowanie wysiłku włożonego w poszukiwania pracy a rzeczywistym jej znalezieniem. Okazuje się, że pracę zarezerwowaną jeszcze przed uzyskaniem dyplomu miało 53,4% absolwentów, znalazło ją po trzech miesiącach od uzyskania dyplomu 16,5%, zaś pracowało już 3,0% absolwentów. Do połowy roku po uzyskaniu dyplomu pracę znalazło 8,2% badanych. Oznacza to, że trudności w szybkim znalezieniu pracy miało 16,2%. Bez pracy pozostaje jedynie 2,8% absolwentów. To pokazuje, że sytuacja na rynku pracy dla absolwentów UZ przedstawia się nienajgorzej. Powstaje w związku z tym pytanie jaki typ kierunków sprzyja względnie szybkiemu znalezieniu pracy, a absolwenci których kierunków zmuszeni są zmagać się ze znalezieniem pracy.

Tabela 47. Pierwsza praca

		Częstość	%
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	17	3,0
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	305	53,4
	praca znaleziona do 3 m-cy po uzyskaniu dyplomu	94	16,5
	4-6 m-cy po dyplomie	47	8,2
	7-12 m-cy po dyplomie	58	10,2
	powyżej roku po dyplomie	34	6,0
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	16	2,8
	Ogółem	571	100,0

W zasadzie przedstawiciele wszystkich kierunków rezerwują sobie pracę jeszcze przed uzyskaniem dyplomów, choć w przypadku kierunków społecznych (55,3%) oraz artystyczno-humanistycznych (54,3%) odsetek ten jest nieco większy. Po trzech miesiącach od uzyskania dyplomu pracę podejmują przede wszystkim absolwenci kierunków artystyczno-humanistycznych 19,8%. Natomiast pół roku po dyplomie przedstawiciele kierunków nowych (10,7%) oraz artystyczno-humanistycznych (9,9%). Otrzymane wyniki wyraźnie pokazują, że podjęciem pracy w dość krótkim okresie po uzyskaniu dyplomu zainteresowani są najbardziej absolwenci kierunków artystyczno-humanistycznych, a co ważniejsze, udaje się im to (wyniki te potwierdzają wcześniej uzyskane dane, dotyczące aktywności w poszukiwaniu pracy). Jednocześnie spośród tych absolwentów najwięcej pozostaje bez pracy (6,2%), co niejako tłumaczy determinację w jej pozyskiwaniu. Odsetek absolwentów znajdujących pracę od siedmiu miesięcy do roku oraz powyżej roku jest stosunkowo niewielki i waha się w granicach około 8 - 13%. Oznacza to, że duża część absolwentów UZ uzyskuje prace w stosunkowo krótkim okresie po otrzymaniu dyplomu. Inną kwestią jest, czy praca ta jest zgodna z uzyskanym wykształceniem.

Tabela 48. Pierwsza praca a kierunek studiów

				Kierunek			
				społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N		5	6	3	3
		%		2,3%	5,2%	1,9%	3,7%
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N		119	61	81	44
		%		55,3%	52,6%	50,9%	54,3%
	praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N		31	19	28	16
		%		14,4%	16,4%	17,6%	19,8%
	4-6 mcy po dyplomie	N		15	7	17	8
		%		7,0%	6,0%	10,7%	9,9%
	7-12 mcy po dyplomie	N		23	11	22	2
		%		10,7%	9,5%	13,8%	2,5%
	powyżej roku po dyplomie	N		14	10	7	3
		%		6,5%	8,6%	4,4%	3,7%
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N		8	2	1	5
		%		3,7%	1,7%	,6%	6,2%

Kwestią do rozstrzygnięcia jest stwierdzenie, jak czas podjęcia pierwszej pracy kształtuje się w odniesieniu do poszczególnych wydziałów. Warto zanotować, że absolwenci Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska najczęściej podejmowali pracę jeszcze przed uzyskaniem dyplomu 8,9%, co świadczy o podejmowaniu przez nich sporej aktywności na rynku pracy. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że absolwenci wszystkich wydziałów w dużej mierze wykazywali sporą operatywność „rezerwując” sobie pierwszą pracę jeszcze przed uzyskaniem dyplomu. Zapobiegliwość ta pojawiła się przede wszystkim wśród osób kończących Wydział Mechaniczny – 76,6%. Na drugim miejscu pojawili się absolwenci Wydziału Humanistycznego, choć w tym przypadku było ich już zdecydowanie mniej - 55,9% oraz Wydziału Pedagogiki Psychologii i Socjologii – 50,6%. Inicjatywa absolwentów dwóch pierwszych wydziałów uwidacznia się także w sytuacji zatrudnienia się do trzech miesięcy po uzyskaniu dyplomu. Z Wydziału Humanistycznego odsetek tych osób wynosi 19,6%, natomiast z Wydziału Mechanicznego 17,2%. Najwięcej osób oczekujących na pierwszą pracę rekrutuje się z Wydziału Nauk Biologicznych. Od sześciu do roku oczekuje 20,5% absolwentów oraz powyżej roku po dyplomie 12,8%. Absolwenci tego wydziału także w najmniejszym stopniu spośród pozostałych „rezerwuje” sobie pracę przed uzyskaniem dyplomu. Przykład ten pokazuje wyraźnie, że rynek pracy dla absolwentów kierunków biologicznych nie jest specjalnie łaskawy.

Tabela 49. Pierwsza praca a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	0	4	2	0	3	0	2	0	1	5
		%	0,0	8,9	1,9	0,0	2,9	0,0	15,4	0,0	2,6	2,9
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	10	21	53	0	57	10	3	49	14	88
		%	83,3	46,7	49,5	0,0	55,9	71,4	23,1	76,6	35,9	50,6
	praca znaleziona do 3 m-cy po uzyskaniu dyplomu	N	1	6	17	1	20	3	2	11	6	27
		%	8,3	13,3	15,9	100,0	19,6	21,4	15,4	17,2	15,4	15,5
	4-6 m-cy po dyplomie	N	1	4	13	0	9	1	1	2	3	13
		%	8,3	8,9	12,1	0,0	8,8	7,1	7,7	3,1	7,7	7,5
	7-12 m-cy po dyplomie	N	0	5	14	0	3	0	3	1	8	24
		%	0,0	11,1	13,1	0,0	2,9	0,0	23,1	1,6	20,5	13,8
	powyżej roku po dyplomie	N	0	5	6	0	4	0	2	1	5	11
		%	0,0	11,1	5,6	0,0	3,9	0,0	15,4	1,6	12,8	6,3
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	0	0	2	0	6	0	0	0	2	6
		%	0,0	0,0	1,9	0,0	5,9	0,0	0,0	0,0	5,1	3,4

Typ studiów w niewielkim stopniu różnicuje moment znalezienia pracy przez absolwentów. Nieco częściej absolwenci studiów magisterskich mają „zarezerwowaną” pracę jeszcze przed uzyskaniem dyplomu (55,3%). Jednak warto zwrócić uwagę, że zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku odsetek ten wynosi ponad 50%. Podobnie wygląda kwestia rozpoczęcia pracy przed upływem trzech miesięcy od uzyskania dyplomu (dla absolwentów studiów pierwszego stopnia odsetek wynosi 17,1%, natomiast dla absolwentów drugiego stopnia wynosi on 15,6%) gdzie różnica między nimi wynosi 1,5%. Zdecydowana różnica pojawia się w przypadku pozyskania pracy po okresie dłuższym aniżeli rok po uzyskaniu dyplomu. Dotyczy to absolwentów studiów drugiego stopnia, gdzie ich liczba sięga 8,2%. Oczywiście ten o połowę wyższy odsetek w przypadku absolwentów studiów drugiego stopnia tłumaczyć można kontynuacją studiów na poziomie magisterskim.

Tabela 50. Pierwsza praca a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	10	7
		%	3,1%	2,9%
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	170	135
		%	52,0%	55,3%
	praca znaleziona do 3 m-cy po uzyskaniu dyplomu	N	56	38
		%	17,1%	15,6%
	4-6 m-cy po dyplomie	N	30	17
		%	9,2%	7,0%
	7-12 m-cy po dyplomie	N	33	25
		%	10,1%	10,2%
	powyżej roku po dyplomie	N	14	20
		%	4,3%	8,2%
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	14	2
		%	4,3%	0,8%
Ogółem		N	327	244
		%	100,0%	100,0%

13. Sektor zatrudnienia

Kolejną kwestią do rozstrzygnięcia jest wskazanie w jakich sektorach gospodarki absolwenci UZ znajdują najczęściej zatrudnienie. Analiza tych danych pozwoli w dużej mierze stwierdzić w jakim zakresie pracują oni zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami. Inaczej mówiąc jak wygląda adekwatność kwalifikacji uzyskanych przez absolwentów na studiach do działań realizowanych w ramach podjętej pracy. Absolwenci UZ usytuowali się przede wszystkim w trzech sektorach zatrudnienia – edukacji, opiece zdrowotnej i socjalnej – 21,5%; produkcji, budownictwie i przemyśle – 18,1%; hotele, restauracje, usługi personalne – 13,2%. Najmniej z nich znalazło zatrudnienie w administracji samorządowej – 3,5% oraz obsłudze biznesu – 2,3%. Generalnie rzecz ujmując wydaje się, że większość sektorów zatrudnienia, w których znaleźli miejsce pracy absolwenci jest zgodna ze specyfiką kierunków realizowanych na UZ.

Tabela 51. Sektor zatrudnienia

		N	%
Sektor zatrudnienia	administracja państwowa	41	7,2
	edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna	122	21,5
	produkcja, budownictwo, przemysł	103	18,1
	hotele, restauracje, usługi personalne	75	13,2
	banki, ubezpieczenia, usługi finansowe	42	7,4
	administracja samorządowa	20	3,5
	obsługa biznesu	13	2,3
	inne	120	21,1
	nie dotyczy, nie pracuję	32	5,6
	Ogółem	568	100,0

Powstaje pytanie czy istnieje wspomniana wcześniej adekwatność między ukończonym kierunkiem studiów, a podjętą przez absolwentów pracą? Bardziej wnikliwa eksploracja zagadnienia pozwala potwierdzić wcześniejszy wniosek. Okazuje się, że w najbardziej popularnym sektorze, edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna, najczęściej sytuują się absolwenci z kierunków społecznych: na przykład ekonomii, socjologii, pedagogiki czy politologii (32,5%) oraz kierunków artystyczno-humanistycznych: filozofia, wszystkie filologie wraz z polską, historia oraz artyści wraz z grafiką i architektura wnętrz (28,4%). Z kolei w sektorze produkcja budownictwo i przemysł dominują absolwenci kierunków ścisłych: matematyka, fizyka, ale i budowa maszyn, informatyka, informatyka i ekonometria, budownictwo, inżynieria środowiska, ochrona środowiska, edukacja techniczna i informacyjna, technologia drewna (34,7%). Na drugim miejscu w tym sektorze znaleźli się absolwenci kierunków nowych, do których zaliczeni zostali absolwenci inżynierii biomedycznej, bezpieczeństwa narodowego, zarządzania, biologii, pielęgniarstwa, zarządzania i inżynierii produkcji (23,6%). Co ciekawe, trzeci sektor – hotele, restauracje, usługi zasilany jest przede wszystkim osobami, które ukończyły kierunki artystyczno-humanistyczne (17,3%) oraz społeczne (16,0%). W tym przypadku można mówić o niepełnej przystawalności kierunku do podjętej pracy, ale jednocześnie wyniki te pokazują, że absolwentów tych właśnie kierunków cechują największe umiejętności adaptacyjne jeśli chodzi o współczesny rynek pracy. Tezę zdaje się potwierdzać fakt, że to właśnie przedstawiciele nauk społecznych charakteryzuje największe zróżnicowanie jeśli chodzi o funkcjonowanie na rynku pracy.

Tabela 52. Sektor zatrudnienia a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Sektor zatrudnienia	administracja państwowa	N	16	3	17	5
		%	7,5%	2,5%	10,8%	6,2%
	edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna	N	69	12	18	23
		%	32,5%	10,2%	11,5%	28,4%
	produkcja, budownictwo, przemysł	N	15	41	37	10
		%	7,1%	34,7%	23,6%	12,3%
	hotele, restauracje, usługi personalne	N	34	6	21	14
		%	16,0%	5,1%	13,4%	17,3%
	banki, ubezpieczenia, usługi finansowe	N	21	11	9	1
		%	9,9%	9,3%	5,7%	1,2%
	administracja samorządowa	N	10	2	8	0
		%	4,7%	1,7%	5,1%	0,0%
	obsługa biznesu	N	5	2	5	1
		%	2,4%	1,7%	3,2%	1,2%
	inne	N	31	37	34	18
		%	14,6%	31,4%	21,7%	22,2%
	nie dotyczy, nie pracuję	N	11	4	8	9
		%	5,2%	3,4%	5,1%	11,1%

W trzech najbardziej popularnych wśród absolwentów sektorach zatrudnienia różnica między zatrudnianiem studentów pierwszego czy drugiego stopnia jest niewielka i waha się w granicach 0,3 do 2,0 punktów procentowych. Natomiast zdecydowanie różnica ta pojawia się w odniesieniu do sektora banki, ubezpieczenia, usługi finansowe. O ile absolwenci studiów pierwszego stopnia stanowią tutaj 3,7% zatrudnionych, o tyle drugiego stopnia jest trzy i pół razy więcej (12,3%). Pokazuje to, że w odniesieniu do osób zatrudnionych w tym sektorze wymagania są wysokie. Warto przy tym zauważyć, że największa liczba pracowników tego resortu rekrutuje się przede wszystkim z kierunków społecznych (9,9%) oraz ścisłych i technicznych (9,3%). Co ciekawe, w sektorze administracji samorządowej zatrudniane są nieco częściej osoby kończące studia licencjackie. Są to przypuszczalnie absolwenci zajmujący niższe szczeble administracji samorządowych.

Tabela 53. Sektor zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Sektor zatrudnienia	administracja państwowa	N	24	17
		%	7,4%	7,0%
	edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna	N	72	50
		%	22,2%	20,5%
	produkcja, budownictwo, przemysł	N	56	47
		%	17,3%	19,3%
	hotele, restauracje, usługi personalne	N	42	33
		%	13,0%	13,5%
	banki, ubezpieczenia, usługi finansowe	N	12	30
		%	3,7%	12,3%
	administracja samorządowa	N	15	5
		%	4,6%	2,0%
	obsługa biznesu	N	8	5
		%	2,5%	2,0%
	inne	N	72	48
		%	22,2%	19,7%
	nie dotyczy, nie pracuję	N	23	9
		%	7,1%	3,7%
Ogółem		N	324	244
		%	100,0%	100,0%

Szczegółowa analiza materiału, polegająca na porównaniu poszczególnych wydziałów z kolejnymi sektorami zatrudnienia, pozwoli wskazać, jak ma się ten problem w odniesieniu do poszczególnych wydziałów. Inaczej mówiąc pozwoli uzyskać odpowiedź na pytanie, czy wspomniana adekwatność ukończonych studiów do pracy zgodnej z uzyskanymi kwalifikacjami jest w miarę jednolita na poziomie wszystkich wydziałów, czy też istnieje zróżnicowanie między nimi polegające na mniejszej lub większej zgodności z wymaganiami stawianymi przez rynek pracy. Okazuje się, że największe zróżnicowanie, ale jednocześnie zgodność z nabytymi umiejętnościami na rynku pracy wykazuje Wydział Ekonomii i Zarządzania. Absolwenci tego wydziału znajdują zatrudnienie w czterech zróżnicowanych sektorach, które jednak są adekwatne do uzyskanych przez nich kwalifikacji. I tak najwięcej spośród nich znajduje zatrudnienie w sektorach hotele, restauracje, usługi personalne (22,6%); produkcja, budownictwo, przemysł (3,2%); administracja państwowa (15,1%); administracja samorządowa (11,3%). Warto tutaj nadmienić, że te dwa ostatnie sektory są najczęściej zasilane studentami tego właśnie wydziału). W trzech sektorach zatrudnienia odnajdują się absolwenci Wydziału Pedagogiki Psychologii i Socjologii. Są to: edukacja,

opieka zdrowotna i opieka socjalna (43,9%); hotele, restauracje, usługi personalne (13,3%); administracja państwowa (6,4%). Także w trzech sektorach mogą zakotwiczyć się absolwenci Wydziału Humanistycznego – sektory: edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna (23,8%); hotele, restauracje, usługi personalne (18,8%); administracja państwowa (6,9%). Zdecydowanie mniej zróżnicowany rynek pracy mają do dyspozycji wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska – sektory: produkcja, budownictwo, przemysł (53,2%), administracja państwowa (4,3%); Nauk Biologicznych - sektory: edukacja, opieka zdrowotna, opieka socjalna (15,8%), produkcja, budownictwo, przemysł (13,2%) oraz Mechaniczny. Ten ostatni z resztą znajduje się w najtrudniejszym położeniu jeśli chodzi o rynek pracy, bowiem absolwenci nie mają tutaj zróżnicowanej oferty. Zasadniczo absolwenci Wydziału Mechanicznego posiadają taki typ wykształcenia, który daje im kwalifikacje do obsługi jednego sektora. Jest to produkcja, budownictwo, przemysł. I tutaj też sytuuje się największy odsetek osób kończących ten wydział (54,3%).

Tabela 54. Sektor zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIS	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Sektor zatrudnienia	administracja państwowa	N	0	2	16	0	7	0	0	2	3	11
		%	0,0	4,3	15,1	0,0	6,9	0,0	0,0	3,2	7,9	6,4
	edukacja, opieka zdrowotna i opieka socjalna	N	3	1	2	0	24	0	6	4	6	76
		%	25,0	2,1	1,9	0,0	23,8	0,0	46,2	6,3	15,8	43,9
	produkcja, budownictwo, przemysł	N	3	25	14	0	10	2	1	34	5	9
		%	25,0	53,2	13,2	0,0	9,9	14,3	7,7	54,0	13,2	5,2
	hotele, restauracje, usługi personalne	N	0	3	24	0	19	0	1	3	2	23
		%	0,0	6,4	22,6	0,0	18,8	0,0	7,7	4,8	5,3	13,3
	banki, ubezpieczenia, usługi finansowe	N	0	6	9	0	11	0	0	1	4	11
		%	0,0	12,8	8,5	0,0	10,9	0,0	0,0	1,6	10,5	6,4
	administracja samorządowa	N	0	0	12	1	2	0	0	1	1	3
		%	0,0	0,0	11,3	100	2,0	0,0	0,0	1,6	2,6	1,7
	obsługa biznesu	N	0	0	4	0	1	1	1	2	0	4
		%	0,0	0,0	3,8	0,0	1,0	7,1	7,7	3,2	0,0	2,3
	inne	N	5	9	20	0	18	11	4	13	14	26
		%	41,7	19,1	18,9	0,0	17,8	78,6	30,8	20,6	36,8	15,0
	nie dotyczy, nie pracuję	N	1	1	5	0	9	0	0	3	3	10
		%	8,3	2,1	4,7	0,0	8,9	0,0	0,0	4,8	7,9	5,8
Ogółem		N	12	47	106	1	101	14	13	63	38	173
		%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

14. Źródła informacji o pracodawcach

W aktualnych realiach zróżnicowanie kanałów informujących o potencjalnych pracodawcach jest czymś oczywistym. Po drugie, dostrzegalne jest przesunięcie aktywności absolwentów poszukujących zatrudnienia w stronę kanałów internetowych. Prezentowana tabela zawiera jedenaście możliwości, choć ich pełna lista byłaby jeszcze bardziej rozbudowana. Istotne jest, że popularność poszczególnych ujętych w zestawieniu źródeł informacji jest wyraźnie zróżnicowana. Mimo powszechnego wykorzystywania technologii i wyszukiwarek internetowych najczęściej wymienianą opcją związaną z poszukiwaniem pracy jest bezpośredni kontakt z przyszłym pracodawcą, w postaci wizyty lub przynajmniej rozmowy telefonicznej. Na taki wariant wskazała ponad połowa badanych absolwentów (53,1%). Co istotne, w porównaniu z ubiegłoroczną analizą pojawiła się tu dostrzegalna tendencja wzrostowa. Trudno jednoznacznie orzekać o realnych źródłach popularności tego wariantu, jednak sugeruje on rolę nieujawnianych najczęściej powiązań odgrywających znaczenie w sytuacji poszukiwania pracy. Drugim co do popularności źródłem są internetowe portale z ofertami pracy, zawierające potężne, ogólnokrajowe (choć także zagraniczne) bazy ogłoszeń. Korzysta z nich nieco mniej, niż co drugi absolwent (44,2%). Na trzecim miejscu plasuje się rola informacji otrzymanych od bezpośredniego kręgu osób: rodziny bądź znajomych (40,9%). Co istotne, ich rola pozostaje praktycznie taka sama w porównaniu z rokiem ubiegłym. W dalszej kolejności, choć z dużą różnicą punktów procentowych sytuują się ogłoszenia prasowe oraz materiały drukowane, informujące o wolnych miejscach pracy (23,9%). Wciąż niewielką rolę w tym zakresie pełnią źródła związane bezpośrednio z działalnością Uniwersytetu na rzecz absolwentów. Z oferty Biura Karier skorzystało 7,7% badanych, z Targów Pracy oraz sesji informacyjnych pracodawców organizowanych przez Uczelnię skorzystało 5,5%, zaś inne źródła uczelniane miały swój udział w przypadku zaledwie 4,1% absolwentów. W odniesieniu do roku ubiegłego wzrosła rola bezpośredniego kontaktu z pracodawcą o 4,3 punktów procentowych, także nieco wzrosła rola portali z aktualnymi ofertami 2,3 %. Absolwenci też nieco częściej korzystają z oferty Biur Pośrednictwa Pracy. Liczba zainteresowanych zwiększyła się wobec ubiegłego roku o 3,7%. Zdecydowanie mniejszy udział w znalezieniu pracy mają ogłoszenia prasowe. W stosunku do roku ubiegłego liczba korzystających z tej formy zmniejszyła się o 8%. To oznacza, że absolwenci wciąż chętnie odwołują się do wypróbowanych, tradycyjnych form poszukiwania pracy. Wyjątek stanowi tutaj portal internetowy, ale zważywszy na powszechność korzystania z Internetu jako środka pozyskiwania informacji i tę formę można potraktować w kategoriach tradycyjnego nośnika przekazu.

Tabela 55. Źródła informacji o pracy

		N	%
Źródła	Nie dotyczy/nie poszukiwałem(am) pracy	69	12,3 %
	Biuro Karier UZ	43	7,7%
	Targi pracy / sesje informacyjne pracodawców organizowane przez Uczelnię	31	5,5%
	Inne źródła uczelniane (kolegium, katedra, wykładowca, promotor)	23	4,1%
	Ogłoszenia prasowe i materiały drukowane informujące o wolnym miejscu pracy	134	23,9 %
	Portale z aktualnymi ofertami pracy (np. Praca.pl)	248	44,2 %
	Internetowe serwisy społecznościowe	82	14,6 %
	Anons poszukiwania pracy umieszczony przeze mnie w Internecie/prasie	40	7,1%
	Rodzina / znajomi	242	43,1 %
	Bezpośredni kontakt z pracodawcą (wizyta/telefon)	298	53,1 %
	Biuro pośrednictwa pracy	87	15,5 %
	Prywatna firma rekrutująca	25	4,5%

15. Ciągłość zatrudnienia

Ważnym elementem charakterystyki sytuacji zawodowej absolwentów UZ jest ciągłość zatrudnienia. Problem polega jednak na tym, że zarówno trzymanie się firmy, jak i częste zmiany miejsca pracy mogą podlegać bardzo zróżnicowanej interpretacji. Ruchliwość oraz częsta zmiana pracodawców może stanowić o zarówno o nieumiejętności dostosowania się pracownika do warunków pracy i jego konfliktowości, jak i o potrzebie podnoszenia własnych kwalifikacji, innowacyjności oraz poszukiwań. Z drugiej strony trzymanie się tego samego miejsca pracy może wskazywać na zachowawczość i bierność pracownika, brak inwencji, ale jednocześnie może pokazywać jego lojalność wobec firmy. Wskazanie motywów pozostawania w tym samym miejscu pracy, bądź jego częstej zmiany byłoby możliwe dzięki pogłębionej analizie, na którą w tym przypadku trudno sobie pozwolić. W tej sytuacji analizie poddane zostaną tylko te dane, które znalazły się w tabelach. Pozyskane informacje wskazują na bardzo wysoki poziom stałości absolwentów jeśli chodzi o miejsce pracy. Większość z nich albo nie zmieniała pracy w ogóle (45,6%), albo uczyniła to tylko raz (34,0%). Ten drugi

przypadek może wskazywać, że pierwsza praca była tzw. "pracą na zaczepienie się gdzieś", by z tej perspektywy spokojnie poszukać tej, która jest odpowiednią. Stosunkowo niewielu absolwentów (17,4%) zmieniał pracę kilka razy.

Tabela 56. Ciągłość zatrudnienia

		N	%
Zmiana pracy	Tak, kilka razy	99	17,4
	Tak, jeden raz	193	34,0
	Nie nigdy	259	45,6
	Nie dotyczy	17	3,0
	Ogółem	568	100,0

Spośród wszystkich typów kierunków największe tendencje do zmiany pracy mają absolwenci kierunków artystyczno-humanistycznych (28,4%). Wynika to prawdopodobnie z tego, że z jednej strony absolwentom tym trudno znaleźć pracę od razu w swoim zawodzie, a także z faktu, że w przypadku tych kierunków rynek pracy oferuje znacznie większy wachlarz możliwości jeśli chodzi o sektory zatrudnienia. Niewątpliwie sytuacja ta sprzyja większej ruchliwości na rynku pracy. Oczywiście nie można wykluczyć, że osoby kończące te kierunki częściej zatrudniane są na umowy o dzieło, czy na czas wykonania danego zadania. Przypadku pozostałych kierunków ciągłość zatrudnienia kształtuje się na podobnym poziomie.

Tabela 57. Ciągłość zatrudnienia a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Ciągłość zatrudnienia	Tak wielokrotnie	N	31	20	25	23
		%	14,8%	16,9%	15,7%	28,4%
	Tak, jeden raz	N	76	42	54	21
		%	36,2%	35,6%	34,0%	25,9%
	Nie, nigdy	N	96	55	76	32
		%	45,7%	46,6%	47,8%	39,5%
	Nie dotyczy	N	7	1	4	5
		%	3,3%	,8%	2,5%	6,2%

Podobnie rzecz się ma w odniesieniu do typów studiów. Różnice w ciągłości zatrudnienia między studiami pierwszego, a drugiego stopnia są niewielkie i mieszczą się w granicach trzech punktów procentowych. Oznacza to, że typ studiów nie odgrywa zasadniczej roli w zachowaniu ciągłości zatrudnienia.

Tabela 58. Ciągłość zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Zmiana pracy	tak wielokrotnie	N	52	47
		%	16,1%	19,2%
	tak, jeden raz	N	113	80
		%	35,0%	32,7%
	nie, nigdy	N	144	115
		%	44,6%	46,9%
	nie dotyczy	N	14	3
		%	4,3%	1,2%
Ogółem		N	323	245
		%	100,0%	100,0%

Generalnie rzecz ujmując różnica w ciągłości zatrudnienia między poszczególnymi wydziałami nie jest drastyczna, choć zaobserwować można pewne prawidłowości. Tendencje do trzymania się jednej pracy przejawiają te wydziały, które w swej strukturze posiadają kierunki o wąskiej specjalizacji. A więc te, dla których oferta w sektorach zatrudnienia nie jest specjalnie zróżnicowana. Nigdy pracy nie zmieniło na Wydziale Mechanicznym 50,8% absolwentów, zaś na Wydziale Nauk Biologicznych stałość zatrudnienia zachowuje 48,7% badanych. Tendencje do wielokrotnej zmiany pracy mają absolwenci Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska – 21,3% oraz Wydziału Humanistycznego 23,8%. W przypadku absolwentów Wydziału Pedagogiki Psychologii i Socjologii także można zaobserwować stałość w utrzymaniu jednego miejsca pracy (46,8%), choć jednocześnie dość często absolwenci wskazują, że jeden raz zdarzyło im się zmienić pracę (37,4%). Podobnie kwestia ta wygląda w odniesieniu do absolwentów Wydziału Ekonomii i Zarządzania gdzie procenty te wynoszą odpowiednio – nigdy: 43,0%; jeden raz 36,4%. Generalnie rzecz ujmując absolwenci UZ nie wykazują specjalnych tendencji do częstych zmian zatrudnienia. Może to wskazywać na wysokie wartościowanie przez nich pracy i jednocześnie lęk przed jej utratą. Najprawdopodobniej sytuacja na rynku pracy jest im doskonale znana i zdają sobie sprawę, że zmiana pracy wiąże się z ryzykiem jej całkowitej utraty.

Tabela 59. Ciągłość zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIS	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Zmiana zatrudnienia	Tak wielokrotnie	N	4	10	18	1	24	3	1	9	6	23
		%	33,3	21,3	16,8	100	23,8	21,4	7,7	14,3	15,4	13,5
	Tak, jeden raz	N	4	18	39	0	23	5	7	21	12	64
		%	33,3	38,3	36,4	0,0	22,8	35,7	53,8	33,3	30,8	37,4
	Nie, nigdy	N	4	19	46	0	48	6	5	32	19	80
		%	33,3	40,4	43,0	0,0	47,5	42,9	38,5	50,8	48,7	46,8
	Nie dotyczy	N	0	0	4	0	6	0	0	1	2	4
		%	0,0	0,0	3,7	0,0	5,9	0,0	0,0	1,6	5,1	2,3
Ogółem		N	12	47	107	1	101	14	13	63	39	171
		%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

16. Lokalizacja zatrudnienia

Lokalizacja miejsca zatrudnienia jest między innymi wskaźnikiem zakresu oddziaływania uczelni i w związku z tym jej charakteru. W przypadku UZ uzyskane dane wyraźnie sugerują, że ma on przede wszystkim zasięg lokalny. Można bowiem założyć, że absolwenci podejmując pracę najczęściej będą to czynili w pobliżu swego miejsca zamieszkania. Z tabeli wynika, że najwięcej osób pracuje w okolicach Zielonej Góry, na terenie województwa lubuskiego (37,0%), druga co do wielkości, grupa absolwentów to osoby zatrudnione na terenie Zielonej Góry (31,1%). Poza województwem lubuskim pracuje 26,7% absolwentów. należy jednak brać pod uwagę, że mogą to być osoby wywodzące się z obrzeży województw ościennych (dolnośląskiego, czy wielkopolskiego). To sugeruje, że podział na absolwentów z województwa lubuskiego oraz spoza jego granic staje się umowny. Pojawia się także niewielka grupa absolwentów pracujących za granicą, co nie musi być równoznaczne z tym, że tam zamieszkują. Nie zmienia to faktu, że oddziaływanie UZ w wymiarze także rynku pracy winno być nastawione na lokalnego absolwenta. Tym samym wszelkie akcje promocyjne osadzające kariery zawodowe absolwentów UZ winny mieć charakter regionalny, lokalny i na tym też, władze administracyjne zarówno UZ jak i województwa winny się koncentrować.

Tabela 60. Lokalizacja zatrudnienia

		N	%
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	175	31,1
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	208	37,0
	W Polsce poza województwem lubuskim	150	26,7
	Za granicą	29	5,2
	Ogółem	562	100,0

Lokalizacja zatrudnienia ze względu na kierunek studiów jest o tyle istotna, że w pewnym sensie charakteryzuje ona specyfikę rynku pracy, a zwłaszcza jego zapotrzebowanie na określony rodzaj specjalizacji. Okazuje się, że w Zielonej Górze pracują przede wszystkim absolwenci kierunków ścisłych (39,5%) oraz społecznych (30,5%). Czyli z jednej strony pojawia się tutaj zapotrzebowanie na konkretne kwalifikacje mające ścisły, konkretny charakter, z drugiej natomiast na kierunki, których cechą charakterystyczną jest kształcenie umiejętności dostosowywania się do aktualnego popytu na rynku pracy. Nieco inaczej wygląda ta kwestia na terenie województwa lubuskiego, poza Zieloną Górą. W tym przypadku zatrudnienie znajdują przede wszystkim absolwenci kierunków nowych (39,9%), kierunków społecznych (39,0%) oraz artystyczno-humanistycznych (33,8%). We wszystkich tych przypadkach kierunki te posiadają walor dużego zróżnicowania. Oznacza to, że obszar województwa lubuskiego stanowi zdecydowanie lepszy rynek pracy dla absolwentów UZ aniżeli sama Zielona Góra, w której rynek pracy jest już w dużej mierze nasycony. Jeśli chodzi o zatrudnienie absolwentów poza województwem lubuskim, to różnice ze względu na typ ukończonych studiów są niewielkie i wahają się w granicach jednego, dwóch punktów procentowych. Warto zwrócić uwagę, że, co prawda, odsetek absolwentów pracujących za granicą jest niewielki, ale za to większość z nich stanowią osoby, które ukończyły kierunki artystyczno-humanistyczne (10,0%), nowe (5,7%) oraz społeczne (5,2%). Potwierdza to tezę o funkcjonowaniu na Uniwersytecie Zielonogórskim kierunków, które wyposażają studentów w umiejętności elastycznego funkcjonowania na rynku pracy, co w obecnych realiach stanowi dość istotna umiejętność.

Tabela 61. Lokalizacja zatrudnienia a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	64	45	43	23
		%	30,5%	39,5%	27,2%	28,8%
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	82	36	63	27
		%	39,0%	31,6%	39,9%	33,8%
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	53	32	43	22
		%	25,2%	28,1%	27,2%	27,5%
	Za granicą	N	11	1	9	8
		%	5,2%	,9%	5,7%	10,0%

Zestawienie lokalizacji miejsca pracy absolwentów z typem studiów nie wskazuje na pojawienie się wyraźnych prawidłowości, choć pewne różnice można wyodrębnić. W samej Zielonej Górze rynek pracy nie wykazuje zróżnicowania ze względu na fakt, czy jest to absolwent studiów licencjackich czy też magisterskich i kształtuje się na podobnym poziomie. Odsetek absolwentów zatrudnionych w samej Zielonej Górze po studiach pierwszego stopnia stanowi tutaj 30,9% podczas gdy po studiach drugiego stopnia wynosi on 31,4%. Nieco inaczej problem ma się w odniesieniu do zatrudnienia na poziomie samego województwa lubuskiego lub poza nim. Okazuje się, że na terenie samego województwa prace znajdują częściej absolwenci studiów pierwszego stopnia (39,4%). Inaczej mówiąc absolwentów zatrudnionych po studiach licencjackich jest o 5,5% więcej aniżeli po magisterskich. Z kolei poza województwem częściej zatrudnieni są absolwenci studiów magisterskich - 29,8%, także o 5,5% więcej niż po studiach licencjackich. Wskazane tutaj różnice zdają się świadczyć, po pierwsze o nasyceniu rynku pracy w samej Zielonej Górze. Z kolei to zróżnicowanie na absolwentów zatrudnionych w i poza województwem może wynikać z faktu, że spora część spośród nich wywodzi się z tych regionów. A więc po zakończeniu studiów po prostu wracają oni do swych rodzimych miejsc, gdzie kontynuują swą biografię zarówno rodzinną, jak i zawodową. Nie można jednak nie zakładać, zwłaszcza w odniesieniu do osób podejmujących pracę poza województwem lubuskim, a legitymujących się tytułem magistra, że są to jednostki otwarte, odważne mające dość determinacji, by realizować się na poziomie swego życia zawodowego. Jest jeszcze inna możliwość mniej optymistyczna, że poza miejscem zamieszkania, poza województwem szukają pracy te osoby, które miały kłopot ze znalezieniem jej we własnym regionie.

Tabela 62. Lokalizacja zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	98	77
		%	30,9%	31,4%
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	125	83
		%	39,4%	33,9%
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	77	73
		%	24,3%	29,8%
	Za granicą	N	17	12
		%	5,4%	4,9%
Ogółem		N	317	245
		%	100.0%	100.0%

Problem podejmowania pracy ze względu na jej dostępność po części rozwiąże analiza porównująca lokalizację zatrudnienia absolwentów z ukończonym wydziałem. W Zielonej Górze zlokalizowane są najczęściej miejsca pracy absolwentów Wydziału Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska. Dotyczy to 44,7% badanych. Także dość sporo choć o 10% mniej znajdują tutaj zatrudnienie absolwenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania 34,6%. Ta sytuacja wyraźnie sugeruje, że Zielona Góra jest miastem o rynku pracy nastawionym przede wszystkim na absolwentów kierunków ścisłych. To oznacza, że osoby kończące wydziały o kierunkach humanistycznych zmuszone są szukać pracy poza obszarem miasta. Potwierdza to dalsza analiza wskazująca, że zatrudnienie na obszarze województwa lubuskiego znajdują przede wszystkim absolwenci Wydziału Pedagogiki Psychologii i Socjologii (41,8%) oraz Wydziału Humanistycznego (36,0%). Warto zwrócić uwagę, że także poza Zieloną Górą są usytuowane miejsca pracy absolwentów Wydziału Mechanicznego, przy czym odsetek ten jest dość wysoki i wynosi niemal połowę tej kategorii ((46,8%). Z kolei poza województwem pracują przede wszystkim absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych (38,9%) oraz Wydziału Mechanicznego (30,6%). Przykłady te zdają się potwierdzać wcześniejsze tezy, że na lubuskim rynku pracy największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia mają osoby kończące wydziały posiadające w swej strukturze kierunki o dość wąskich specjalizacjach. I właśnie ten fakt zdaje się leżeć u podstaw konieczności szukania przez absolwentów UZ pracy poza granicami województwa lubuskiego.

Tabela 63. Lokalizacja zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	5	21	37	1	29	10	3	13	9	47
		%	41,7	44,7	34,6	100,0	29,0	71,4	23,1	21,0	25,0	27,6
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	4	14	37	0	36	1	6	29	10	71
		%	33,3	29,8	34,6	0,0	36,0	7,1	46,2	46,8	27,8	41,8
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	2	12	26	0	27	2	4	19	14	44
		%	16,7	25,5	24,3	0,0	27,0	14,3	30,8	30,6	38,9	25,9
	Za granicą	N	1	0	7	0	8	1	0	1	3	8
		%	8,3	0,0	6,5	0,0	8,0	7,1	0,0	1,6	8,3	4,7
Ogółem		N	12	47	107	1	100	14	13	62	36	170
		%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

17. Dochody z pracy

Głównym elementem oceny sytuacji absolwentów UZ na rynku pracy jest między innymi wysokość uzyskiwanych przez nich dochodów. Biorąc pod uwagę, że są to osoby posiadające wyższe, uniwersyteckie wykształcenie, ich dochody, w myśl zasad merytokratycznych, z założenia winny znajdować się na dość wysokim poziomie. Z drugiej strony biorąc pod uwagę fakt nadprodukcji ludzi z wyższym wykształceniem (zwłaszcza w niektórych specjalnościach), obecny system rekrutacji na studia wyższe, a także realia rynkowe można założyć, że uzyskiwane przez absolwentów UZ dochody daleko będą odbiegać od ich oczekiwań. Co czwarty absolwent, podobnie jak w roku poprzednim) osiąga dochód minimalny do 1500 zł (netto). Wskazuje to nie tylko na skalę trudności z jakimi muszą się zmagać absolwenci UZ wkraczający na rynek pracy, ale na stałą tendencję, która raczej nie rokuje nadziei na poprawę sytuacji finansowej kolejnych roczników opuszczających mury uczelni. Ponad połowa absolwentów UZ (53,4%) osiąga dochody na poziomie 1501 – 3000 zł (netto). Wobec roku ubiegłego liczba osób tak zarabiających wzrosła o niemal 4%. Niemal nie zmienionym wobec ubiegłego roku poziomie funkcjonuje grupa absolwentów, których dochody znajdują się w przedziale 3001 – 5000zł (netto) – 17,1%. Natomiast o połowę zmniejszyła się liczba absolwentów uzyskująca dochody powyżej 5000 (4,5%). To oznacza, że sytuacja absolwentów na rynku pracy utrzymuje względnie stały poziom z tendencją zniżkową.

Tabela 64. Dochody z pracy

		N	%
Dochód	do 1500 zł	133	25,0
	1501-3000 zł	284	53,4
	3001-5000 zł	91	17,1
	pow. 5000 zł	24	4,5
	Ogółem	532	100,0

Osobami otrzymującymi najniższy dochód z pracy są absolwenci kierunków o charakterze społecznym. Niemal 35% otrzymuje wynagrodzenie w wysokości do 1500 złotych. Ale jednocześnie ponad połowa z nich (56,3%) sytuuje się na poziomie dochodów 1501 – 3000zł. Jeszcze korzystniej w tym przedziale dochodów prezentują się absolwenci kierunków artystyczno-humanistycznych (61,1%). Natomiast najlepiej wiedzie się absolwentom kierunków ścisłych oraz nowych, którzy nie tylko mają się dobrze w przedziale dochodu 1501 – 3000zł (kierunki ścisłe i techniczne 46,9%, kierunki nowe 50,7%), ale zdecydowanie dominują tam, gdzie dochód waha się w granicach 3001 – 5000 zł. Ścisłe i techniczne – 26,5%; nowe – 24,3%. Zdecydowany prym wiodą kierunki ścisłe jeśli chodzi o posiadanie dochodów na poziomie powyżej 5000zł. W tym przypadku jest to 8,0% absolwentów. Co ciekawe niewiele mniej na tym poziomie dochodów jest absolwentów kierunków artystyczno-humanistycznych (6,9%). Mimo tych pojawiających się ciekawostek fakty są takie, że to właśnie wobec absolwentów kierunków ścisłych, w obszarze dochodów, rynek pracy jest najbardziej przyjazny.

Tabela 65. Dochód z pracy a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Dochody	do 1500 zł	N	69	21	29	14
		%	34,7%	18,6%	19,6%	19,4%
	1501-3000 zł	N	112	53	75	44
		%	56,3%	46,9%	50,7%	61,1%
	3001-5000 zł	N	16	30	36	9
		%	8,0%	26,5%	24,3%	12,5%
	pow. 5000 zł	N	2	9	8	5
		%	1,0%	8,0%	5,4%	6,9%

Przyglądając się dochodom ze względu na typ studiów ukończonych przez absolwentów UZ można powiedzieć, że wpływa on poziom otrzymywanych zarobków, lecz w sposób ograniczony. Wyraźnie zaobserwować można zasadę, że studia magisterskie, drugiego stopnia istotnie oddziałują na poziom uzyskiwanego dochodu. W myśl tego dochód do 1500zł otrzymują przede wszystkim absolwenci studiów licencjackich - 30,3%, podczas gdy

absolwentów studiów magisterskich o takim dochodzie jest 18,4%. Jednak na poziomie dochodów 1501 – 3000zł liczba osób tak zarabiających drastycznie wzrasta, ale jednocześnie pojawia się niemal dziesięcio- procentowa różnica między licencjatami (49,7%), a magistrami (58,1%). Co ciekawe na poziomie dochodu 3001 – 5000zł różnice między dwoma typami absolwentów ulegają gwałtownemu zmniejszeniu – absolwentów studiów pierwszego stopnia o takim dochodzie jest 16,8% podczas, gdy absolwentów studiów drugiego stopnia jest 17,5%. W przypadku dochodów powyżej 5000zł różnica ta wynosi 2,6% na korzyść studiów magisterskich. Przedstawione dane mogą oznaczać, że w przypadku pracy oferującej tak wysokie dochody mniej liczy się status dyplomu, natomiast zdecydowanie ważniejsze są kwalifikacje. Częściowo rozstrzygnięcie tej kwestii znaleźć będzie można dzięki analizie relacji dochodu do wydziałów jakie ukończyli absolwenci.

Tabela 66. Dochód z pracy a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Dochód	do 1500 zł	N	90	43
		%	30,2%	18,4%
	1501-3000 zł	N	148	136
		%	49,7%	58,1%
	3001-5000 zł	N	50	41
		%	16,8%	17,5%
	pow. 5000 zł	N	10	14
		%	3,4%	6,0%
Ogółem		N	298	234
		%	100,0%	100,0%

Dochód z wykonywanej pracy wyraźnie powiązany jest z wydziałem, na którym studiowali absolwenci. Analiza ta potwierdza wcześniejsze wnioski, że rynek pracy sprzyja w dużej mierze absolwentom wydziałów, na których dominują kierunki ścisłe. I te są obecnie przede wszystkim w cenie. Najwyższy odsetek absolwentów znajdujących się w obszarze najniższych dochodów, do 1500zł rekrutuje się z wydziałów Pedagogiki Psychologii i Socjologii 39,1% oraz Nauk Biologicznych 34,3%. Zasadnicza zmiana pojawia się w przedziale dochodów 1501 – 3000zł. Tutaj prócz wysokiego odsetka absolwentów z dwóch wspomnianych wydziałów (wydziałów Nauk Biologicznych 57,1% oraz Pedagogiki Psychologii i Socjologii 51,6%) pojawia się spora, bo 67,4% grupa absolwentów z wydziału Humanistycznego. Ale także na tym poziomie dochodów sytuują się osoby, które ukończyły wydziały Ekonomii i Zarządzania (56,4%) oraz Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska (52,2%). Przedstawione dane wskazują, że na poziomie średnich dochodów różnice między poszczególnymi wydziałami nie są tak duże, jak można by się spodziewać, mało tego, zdecydowany prym wiedzie tutaj Wydział Humanistyczny. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, że z tych absolwentów

rekrutują się między innymi nauczyciele języków obcych, na których wciąż jest spore zapotrzebowanie na rynku pracy i to nie tylko w placówkach edukacyjnych, ale także przedsiębiorstwach, zwłaszcza tych współpracujących z biznesem zagranicznym. Jeśli jednak analizie poddać wyższe poziomy dochodów – 3001zł do 5000zł i powyżej 5000zł to spostrzec można, że udział wydziałów o nachyleniu humanistycznym i społecznym ulega zmniejszeniu na rzecz wydziałów ścisłych zwłaszcza zaś Wydziału Mechanicznego (3001-5000zł – 48,3%; powyżej 5000 – 10,3%). Te wysokie dochody absolwentów Wydziału Mechanicznego w pewnym sensie tłumaczą dlaczego tak spory odsetek absolwentów tego wydziału podejmuje pracę poza województwem lubuskim. Oznacza to, że rynek pracy wciąż jest otwarty na specjalistów z tej dziedziny i daje im największe szanse na osiągnięcie sukcesu zawodowego.

Tabela 67. Dochód z pracy a wydziały

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Dochód	do 1500 zł	N	2	8	25	0	14	0	4	5	12	63
		%	18,2	17,4	24,8	0,0	15,2	0,0	30,8	8,6	34,3	39,1
	1501-3000 zł	N	7	24	57	1	62	4	7	19	20	83
		%	63,6	52,2	56,4	100,0	67,4	28,6	53,8	32,8	57,1	51,6
	3001-5000 zł	N	2	12	14	0	11	7	2	28	3	12
		%	18,2	26,1	13,9	0,0	12,0	50,0	15,4	48,3	8,6	7,5
	pow. 5000 zł	N	0	2	5	0	5	3	0	6	0	3
		%	0,0	4,3	5,0	0,0	5,4	21,4	0,0	10,3	0,0	1,9
	Ogółem		N	11	46	101	1	92	14	13	58	161
			%	100	100	100	100	100	100	100	100	100

18. Bezrobocie absolwentów

Bezrobocie jest tym elementem w życiu jednostki, który w sposób najbardziej drastyczny wpływa na jej biografię zawodową. Okazuje się jednak, że nie jest ono zjawiskiem rzadkim wśród absolwentów UZ. Podobnie jak w roku ubiegłym, bezrobocia doświadczyło sześciu z dziesięciu absolwentów UZ (60,7%), przy czym większość 44,1% to osoby niepobierające zasiłku dla bezrobotnych. Oznacza to, że osoby te pozostawały bez pracy dłużej aniżeli dwanaście miesięcy, co sprzyja wykluczeniu z rynku pracy. Jeżeli jeszcze okaże się, że są to absolwenci kierunków czy wydziałów posiadających dość słabą pozycję na rynku pracy, to oznaczać to może dla tych jednostek spory problem. Warto jednocześnie nadmienić, że niemal 40% absolwentów nigdy nie doświadczyło tego stanu.

Tabela 68. Doświadczenia bezrobocia

		N	%
Bezrobocie	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	95	16,6
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	253	44,1
	Nie, nigdy	226	39,4
	Ogółem	574	100,0

Problem doświadczenia bezrobocia dotyka sporą grupę absolwentów UZ, bez względu na rodzaj ukończonego kierunku. Na co warto jednak zwrócić uwagę, to fakt, że w najmniejszym stopniu problemem bezrobocia obarczone są osoby, które ukończyły kierunki artystyczno-humanistyczne. Dotyczy to zarówno sytuacji pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a więc bezrobocia krótkotrwałego (9,9%), jak i zarejestrowanych, niepobierających zasiłku (39,5%). Kierunkami, w których absolwenci wiodą prym w doświadczaniu bezrobocia są tak zwane kierunki nowe, gdzie niezależnie od jego postaci, dotkniętych jest nim 68,1% absolwentów. Kierunki społeczne, ale i ścisłe też nie są wolne od tego problemu, choć wśród absolwentów tych ostatnich, poza kierunkiem artystyczno-humanistycznym (gdzie nigdy bezrobocia nie doświadczyło 50,6% absolwentów) braku pracy nie zaznało 45,8%. Problem ten zapewne można wyjaśnić odwołując się do wydziałów i tam szukać ewentualnych przyczyn. Zanim to jednak nastąpi warto zwrócić uwagę jak rozkłada się kwestia braku zatrudnienia ze względu na typ studiów.

Tabela 69. Doświadczenia bezrobocia a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Bezrobocie	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	40	14	33	8
		%	18,6%	11,9%	20,6%	9,9%
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	95	50	76	32
		%	44,2%	42,4%	47,5%	39,5%
	Nie, nigdy	N	80	54	51	41
		%	37,2%	45,8%	31,9%	50,6%

Wyniki dotyczące analizy bezrobocia przez pryzmat typu studiów pokazują, że zdecydowanie częściej sytuacją bezrobocia objęci byli absolwenci studiów magisterskich aniżeli licencjackich i analogicznie mniejsza grupa osób, które nie doświadczyły bezrobocia rekrutuje się ze studiów drugiego stopnia. Pojawia się w związku z tym dość paradoksalna sytuacja. Osoby posiadające dyplom ukończenia studiów magisterskich zdecydowanie częściej

narażone są na brak zatrudnienia. Paradoks ten ma jednak pozorny charakter. Najprawdopodobniej absolwenci studiów pierwszego stopnia chronią się przed bezrobociem za pomocą rozpoczęcia studiów magisterskich. Tymczasem absolwenci studiów magisterskich nie dysponują takim narzędziem, które chroniłoby ich przed bezrobociem. I choć, przynajmniej teoretycznie dysponują oni właściwszymi kwalifikacjami, częściej narażeni są na brak pracy.

Tabela 70. Doświadczenia bezrobocia a typ studiów

			Typ studiów	
			pierwszego stopnia	drugiego stopnia
Bezrobocie	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	45	50
		%	13,7%	20,3%
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	139	114
		%	42,4%	46,3%
	Nie, nigdy	N	144	82
		%	43,9%	33,3%
Ogółem		N	328	246
		%	100,0%	100,0%

Analiza doświadczania przez absolwentów UZ zjawiska bezrobocia analizowana przez pryzmat wydziałów nasuwa dość ciekawe wnioski. Oprócz wydziałów, których kierunki niejako z definicji „skazują” absolwentów na brak pracy pojawiają się takie, na które zapotrzebowanie na rynku pracy jest duże. Tymczasem okazuje się, że kierunki te nie tylko „produkują” bezrobotnych, ale są to osoby bezrobotne długotrwale. Okazuje się, że prym w tej kwestii wiedzie Wydział Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska (61,7% z czego długotrwale bezrobotni stanowią 51,1%), Wydział Nauk Biologicznych (64,1% bezrobotnych, z czego długotrwale 59%), Wydział Ekonomii i Zarządzania (68,2% bezrobotnych, z czego długotrwale 48,6%). Równie wysoki odsetek bezrobotnych „produkują” Wydział Pedagogiki Psychologii i Socjologii (66,3%, ale jednocześnie długotrwale bezrobotnych jest tutaj niższy odsetek – 47,4%), ale jednocześnie rynek pracy nie jest zbyt mocno otwarty na ten rodzaj specjalności. W tej sytuacji wyniki te, wobec uzyskanych przez wydziały kierunków ścisłych, nie przedstawiają się tak źle. Warto jeszcze zwrócić uwagę, że wśród wydziałów, których absolwenci najlepiej odnajdują się na rynku pracy jest wspomniany wcześniej Wydział Mechaniczny (nigdy nie doświadczyło bezrobocia 45,3%, a krótkotrwalego 23,4%) oraz, co bardzo interesujące, Wydział Humanistyczny (nigdy nie zaznało braku pracy aż 51%, absolwentów).

Tabela 71. Doświadczenia bezrobocia a wydział

			Wydział									
			WA	WBAIŚ	WEZ	WFIA	WH	WIEA	WMIE	WM	WNB	WPPS
Bezrobocie	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	2	5	21	0	14	2	1	15	2	33
		%	16,7	10,6	19,6	0,0	13,7	14,3	7,7	23,4	5,1	18,9
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	5	24	52	1	36	1	8	20	23	83
		%	41,7	51,1	48,6	100	35,3	7,1	61,5	31,3	59,0	47,4
	Nie, nigdy	N	5	18	34	0	52	11	4	29	14	59
		%	41,7	38,3	31,8	0,0	51,0	78,6	30,8	45,3	35,9	33,7
Ogółem		N	12	47	107	1	102	14	13	64	39	175
		%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Podsumowanie

Aktualna edycja raportu zawiera pewne różnice, w porównaniu z edycją ubiegłoroczną. Zmieniająca się oferta edukacyjna UZ skutkuje ewolucją kierunków studiów w stosunku do lat ubiegłych, jednocześnie prowokując wzrost ich liczby. Ta tendencja spowodowała zmianę kategoryzacji kierunków studiów, polegającą na przypisaniu ich do czterech typów (studia społeczne, ścisłe i techniczne, nowe, artystyczno-humanistyczne). Ponadto, mimo dostrzegalnie większej liczby uczestników prezentowanego badania, w próbie wystąpiły znaczne dysproporcje udziału absolwentów różnych wydziałów, co jest czynnikiem niezależnym w przyjętej procedurze (ankieta internetowa). Zaowocowało to ograniczeniem wnioskowania w stosunku do kilku wydziałów. Niezależnie od tego, wszystkie uzyskane w badaniu dane zostały przedstawione w tabelach.

1. Podobnie, jak w poprzednich latach przekonanie o roli Uniwersytetu Zielonogórskiego jako instytucji umożliwiającej zdobycie pożądanych kwalifikacji zawodowych, wyrażała dominująca część kandydatów na studia (64,8%). Minimalnie mniejszy odsetek wybierając Uniwersytet jako miejsce studiów był przekonany o

interesującej ofercie kierunkowej i przedmiotowej (63,1%). Także przekonanie o przyjaznych dla studentów zasadach i organizacji toku studiów było częstym motywem wyboru uczelni (62,3%).

2. Nadal wysoka jest satysfakcja absolwentów z wyboru Uniwersytetu Zielonogórskiego jako miejsca studiów, co dotyczy blisko dziewięciu z dziesięciu wypowiedzających się (87,0%). Korzystnym parametrem jest wysoka ocena dokonanego kierunku studiów, na co wskazało trzy czwarte badanych (75,6%). Jest prawdopodobne, że dla pozostałej ich części ponowny wybór wiązałby się z nowo utworzonymi kierunkami.
3. Satysfakcja z wyboru uczelni dotyczy zwłaszcza absolwentów Wydziału Mechanicznego (89,2%), Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (88,8%), Wydziału Humanistycznego (87,8%) oraz Wydziału Ekonomii i Zarządzania (86,7%). Wśród uzyskanych, szczegółowych ocen zwraca uwagę fakt, że dla 84,2% absolwentów uczelni studia stanowiły ważny etap ich indywidualnego rozwoju.
4. Satysfakcja z uzyskanego wykształcenia cechuje przede wszystkim absolwentów wydziałów: Mechanicznego (89,2%), Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (80,8%), Humanistycznego (87,8%) oraz Ekonomii i Zarządzania (86,7%). Jednocześnie osoby te dobrze radzą sobie na rynku pracy. Zróżnicowanie tych kierunków jest wynikiem albo uzyskania wąskiej specjalizacji zawodowej (dotyczy to przede wszystkim kierunków technicznych) albo zdobycia umiejętności dostosowywania się do zmian na rynku pracy, co dotyczy głównie studiów humanistycznych.
5. Odbiciem aktualnych tendencji na rynku pracy, w tym zwłaszcza trudności młodych ludzi z jej zdobyciem jest przekonanie, że tylko dla czterech z dziesięciu badanych (40,5%) studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy. Uwzględniając tezę o znacznej mobilności zawodowej młodych ludzi można oczekiwać, że kolejne zmiany przyniosą wzrost tego parametru. Jednocześnie połowa absolwentów uznaje częściową przydatność uzyskanego wykształcenia w podjętej pracy (48,8%). Jeśli uwzględnić obie opcje (całkowitą oraz częściową przydatność zdobytego wykształcenia), to ogół absolwentów UZ wykorzystuje zdobyte kwalifikacje w pracy zawodowej.

6. Najbardziej korzystne warunki zatrudnienia stwarza swoim absolwentom Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, bowiem 63,8% jego absolwentów potwierdza wykonywanie pracy zgodnej z uzyskanym wykształceniem.
7. Ocena procesu kształcenia na Uniwersytecie Zielonogórskim stwarza podstawy do satysfakcji. Wskazuje na to blisko dwie trzecie absolwentów uznających wysoką jakość pracy dziekanatów Uniwersytetu Zielonogórskiego (63,7%). Dotyczy to zwłaszcza Wydziału Mechanicznego (84,0%), Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (72,7%) oraz Wydziału Humanistycznego (67,8%). Korzystnie wypada także ocena merytorycznego przygotowania kadry nauczającej (62,4%), rozumianego jako poziom kompetencji naukowych i badawczych nauczycieli akademickich. Dominuje tutaj kadra Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (70,7%), co bez wątpienia wiąże się z wysoką oceną zróżnicowanej oferty przedmiotowej wydziału. Ponadto istotne są wskazania Wydziału Mechanicznego (65,3%) i Wydziału Humanistycznego (63,5%). Warto odnotować satysfakcję absolwentów z istniejącego systemu oceny wyników studiowania (57,6%). Chodzi tutaj przede wszystkim o obiektywizm i jasność reguł oceny stosowanych wobec pracy studentów. Wskazywali na to zwłaszcza absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (66,0%), a także Wydziału Nauk Biologicznych (65,2%) i Wydziału Mechanicznego (60,0%).
8. Sumaryczny indeks jakości kształcenia odniesiony do wydziałów, uwzględniający wszystkie kryteria zastosowane w badaniu, wskazuje na najlepszą jakość kształcenia na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (25 pkt). Na drugim miejscu znalazł się Wydział Mechaniczny (17 pkt), a na trzecim Wydział Humanistyczny (11 pkt).
9. Plany dalszego kształcenia, związanego z wyborem Uniwersytetu Zielonogórskiego, dostarczają cennych informacji dotyczących opracowywania nowych ofert edukacyjnych na uczelni. Jest to zwłaszcza istotne, że dziewięciu z dziesięciu absolwentów (88,6%) studiów licencjackich planuje kontynuowanie nauki na studiach drugiego stopnia. Ponadto co drugi z absolwentów planuje kształcenia na szkoleniach i kursach zawodowych w obrębie Uniwersytetu Zielonogórskiego (49,3%). Ważną rolę odgrywają i odgrywać będą w przyszłości studia podyplomowe. Na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, planuje ich podjęcie 28,6% absolwentów. Uzasadnione również wydaje się zwiększenie oferty dotyczącej studiów trzeciego stopnia, a przede wszystkim ich rekomendacja, ponieważ zainteresowanie nimi jest aktualnie niewielkie.

10. Istotnym kryterium w charakterystyce zaangażowania absolwentów są formy ich aktywności zawodowej. Podkreślić należy, że pracę najemną na pełen etat świadczyło w czasie gromadzenia danych (przełom 2015/2016 roku) cztery piąte absolwentów (80,2%). Jednocześnie pozostali realizowali inne, liczne formy aktywności zawodowej lub wykorzystywali urlopy (wychowawcze i macierzyńskie), co dotyczyło 6,8% osób. Z kolei do kategorii bezrobotnych, poszukujących pracy zaliczono 5,9%, co na tle ogólnopolskich danych opisujących bezrobocie ludzi młodych jest niewysokim wskaźnikiem.